

DAN-TRAIAN IONESCU

**DESCRIEREA SPECIILOR DE PĂSĂRI DIN
HABITATE FORESTIERE**

EDITURA
UNIVERSITĂȚII
TRANSILVANIA
DIN BRAȘOV

2025

EDITURA UNIVERSITĂȚII TRANSILVANIA DIN BRAȘOV

Adresa: Str. Iuliu Maniu nr. 41A

500091 Brașov

Tel.: 0268 476 050

Fax: 0268 476 051

E-mail: editura@unitbv.ro

Editură recunoscută CNCIS, cod 81.

ISBN 978-606-19-1828-7 (ebook)

Copyright © Autorul, 2025

Referenți științifici:

Conf. dr. ing Elena CIOCÎRLAN, Universitatea Transilvania din Brașov

Conf. dr. Carmen GACHE, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași

CUPRINS

1. Introducere	4
2. Descrierea speciilor de păsări din păduri și alte tipuri de habitate cu vegetație lemnoasă.....	7
3. Glosar de termeni	135
4. Bibliografie	140

1. INTRODUCERE

Prezenta lucrare are scopul de a familiariza cititorul cu cele mai utile informații privind morfologia, biologia, ecologia și protecția speciilor de păsări de pădure și alte habitate cu vegetație lemnoasă. Din punct de vedere practic, formatul conceput poate sta la baza unei viziuni durabile și corecte a managementului silvic, cinegetic sau al conservării biodiversității ecosistemului forestier, ținând cont de cerințele fiecărei specii descrise. În acest sens, conceptul cărții este o abordare individuală, urmând ca într-o viitoare lucrare să fie tratată avifauna pădurii ca întreg. Originalitatea sa constă în coagularea tuturor informațiilor relevante, iar dintre acestea, de primă importanță sunt cele legate de conservarea și protecția fiecărei specii, îmbinând caracteristicile biologice și ecologice ale păsărilor cu cele tehnice, ale managementului silvic, dar și ale altor activități antropice cu potențial impact.

Necesitatea elaborării unei lucrări de acest fel constă mai ales în insuficiența sau lipsa unor cunoștințe teoretice și practice de bază sau mai aprofundate, de ornitologie forestieră, îndeosebi pentru domeniul silvicultură și cinegetic, atât la nivel de învățământ, cât și la cel de producție. Cartea se adresează însă tuturor celor care doresc a fi implicați în cunoașterea ori studierea păsărilor de pădure din România, de la exploratori și pasionați ai naturii, la biologi, ecologi și personal angrenat în protecția mediului.

Sunt descrise speciile de păsări a căror viață este legată de pădure și de alte habitate cu arbori de pe teritoriul României. Nu este obligatoriu ca acestea să interacționeze cu habitatele forestiere pe tot parcursul anului; multe dintre ele cuibăresc în păduri sau în habitate cu vegetație lemnoasă, dar se hrănesc pe terenuri deschise. Fiecare specie este prezentată după o anumită structură, ce cuprinde inițial o *descriere* a acesteia, unde sunt notate următoarele detalii:

- lungimea totală (măsurată de la vârful ciocului până la vârful cozii). Această dimensiune nu are un rol practic în identificarea vizuală a păsării la distanță, iar valorile sunt orientative, existând amplitudini uneori mari privind minimele și maximele la aceeași specie,

- forma păsării (silueta),
- coloritul penajului (eventual și a ciocului și picioarelor; descrierea coloritului făcându-se uneori separat pe sexe și vârstă – adulți și juvenili),
- zborul,
- glasul (cântec, strigăt etc.).

Maniera în care a fost tratată descrierea morfologică, este una mai aparte față de publicațiile clasice de tip identificator/determinator, ce are menirea de a ajuta în mod practic în teren, mai ales personalul silvic, elevii și studenții domeniului *Silvicultură*. Astfel, s-a evitat o descriere prea detaliată, specifică determinatoarelor clasice și s-a pus accentul pe acele caractere ale speciei ce sunt definatorii și utile în determinarea efectivă a păsării. În cazul în care o specie poate fi confundată cu alte specii, acestea au fost menționate, fiind notate caracteristicile morfologice de diferențiere.

Celelalte date relevante prezentate sunt: *habitatele populate, reproducerea, prezența în țară, hrana și măsurile de conservare*. Habitatele s-au considerat în cuprinsul arealului speciei respective. Acestea se referă în general la zonele caracteristice de cuibărit, incluzând și teritoriile unde pasărea se hrănește, dar și cele unde este prezentă în alte perioade ale anului (în timpul migrațiilor, iarna). Reproducerea cuprinde informații sumare despre cuibărit, respectiv asupra habitatului și locului de amplasare al cuibului, eventual a formei și a materialului de construcție a acestuia. Prezența în țară se referă la statutul fenologic al speciei și la perioada cât aceasta este prezentă pe teritoriul național. Hrana oferă informații asupra tipului, speciilor consumate etc. și face referire la sursa trofică preferată de păsări în diferite perioade ale anului, inclusiv din timpul migrației și iernării. Măsurile de conservare au ținut cont de

reglementările existente (îndeosebi OUG 57/2007 privind ariile naturale protejate și conservarea florei, faunei și habitatelor, legea vânătorii, Directiva Păsări a UE etc.) și reprezintă acele acțiuni care duc la menținerea pe termen lung a unei stări de conservare favorabile a speciei. Cele mai importante astfel de măsuri vizează direct habitatul specific. Subliniem că acest paragraf, dedicat conservării fiecărei specii, a fost conceput într-un mod mai tehnic, cu accent pe relația păsării și habitatului său cu silvicultura, deosebindu-se pregnant de abordările clasice la nivel național, mult prea generale și uneori lipsite de cunoștințe teoretice și practice de management forestier.

Subliniem că lucrarea în sine și mai ales descrierea morfologică a păsărilor, nu reprezintă și nu trebuie tratată ca un determinant ornitologic. Pentru identificarea speciilor în teren există numeroase surse bibliografice (identificatoare, ghiduri etc.) sau aplicații diverse pentru telefonul mobil. Cartea oferă o bază teoretică descriptivă pentru fiecare specie, utilă ulterior în deciziile unui management integrat al pădurilor.

2. DESCRIEREA SPECIILOR DE PĂSĂRI DIN HABITATE FORESTIERE ȘI ALTE TIPURI DE HABITATE CU PLANTE LEMNOASE

Ord. Ciconiiformes

Barza neagră (*Ciconia nigra*)

95 – 100 cm. Are practic alura identică cu cea a berzei albe, fiind doar puțin mai mică. Din punct de vedere al coloritului, se deosebește de aceasta prin părțile negre care acoperă mai uniform penajul. Astfel, aceasta este neagră pe spate, cap, gât și aripă. Adulții prezintă mai ales pe gât, irizații de culoare verzuie ori violet metalizată, caracter ce poate fi ușor detectabil la păsările ce staționează. În zbor, nu se poate confunda cu barza albă, deoarece cea mai mare suprafață a părții ventrale are culoarea neagră, cu excepția abdomenului alb. Ciocul și picioarele sunt de culoare roșie la adulți. Juvenilul prezintă un colorit evident mai șters decât adultul, fiind în bună parte brun, iar picioarele și ciocul verzui-cenușii. Nu prezintă irizațiile metalizate de la adulți. Zborul este drept, uneori rotit și planat, dar întotdeauna are gâtul întins, caracteristică întâlnită și la barza albă.

Figura 1. *Barză neagră* (foto Mircea Radu Achim)

Habitat. Păduri diverse, atât de foioase, de amestec, cât și mai rar de rășinoase. Preferă pentru hrană să aibă pe cuprinsul lor zone umede, precum: mlaștini, pârâuri, râuri și alte asemenea. În perioadele migrațiilor au nevoie pentru a se hrăni de heleștee și alte amenajări piscicole, dar și de terenuri deschise de tipul pășunilor, fânețelor ori altor terenuri, mai ales pentru a se odihni.

Reproducere. Cuibărește în păduri bătrâne. Cuibul este voluminos, construit din crengi, fiind amplasat pe arbori mari.

Prezența în țară. Este o specie migratoare, ce sosește la noi prin martie - aprilie și ne părăsește prin august - septembrie, unele exemplare prin octombrie. În estul țării (Moldova) există treceri în prima jumătate a lui octombrie, când au fost observate stoluri de zeci până la 200 exemplare (Gache in verb.). În toată perioada de migrație, mai ales în cea de toamnă, se poate grupa în stoluri de diferite mărimi, adesea de câteva zeci de exemplare, grupurile făcând popas pentru odihnă ori hrănire.

Hrană. Consumă broaște, tritoni, insecte adulte și larve, diverse specii de pești capturați din ape curgătoare ori stătătoare etc.

Măsuri de conservare. Este o specie protejată prin legislația națională. Face parte de asemenea, din anexa I a Directivei Păsări a UE. Având o răspândire punctiformă și datorită rarității sale, necesită măsuri de conservare a habitatului de cuibărit, mai ales a arborilor unde există cuiburi și a suprafețelor adiacente. Pot fi luate în considerare măsurile de protecție a cuiburilor și suprafețelor din vecinătate, specifice altor păsări de talie mare, cum este acvila țipătoare mică (*Aquila pomarina*), pentru care există oficial Plan Național de Acțiune (vezi descrierea acvilei țipătoare mici). Reglementările/normele silvice trebuie adaptate astfel încât structura habitatului specific să fie păstrată pe termen lung, iar populația la nivel național să nu fie în declin. De asemenea, este necesară conservarea habitatelor umede în general, mai ales a apelor de unde se hrănește în perioada de cuibărit. Specia poate fi avantajată în perioadele

de migrație prin realizarea unui management adecvat al pescăriilor. Astfel, în perioadele pasajului de toamnă (august – septembrie/octombrie) unele bazine pot fie golite pentru recoltarea peștelui, berzele având acces facil la peștii mici, neimportanti economic. Prin consumarea acestora, ele își aduc aportul la scăderea densității peștilor concurenți cu cei de cultură, deci și sectorul piscicol poate fi interesat în realizarea unui astfel de management benefic atât berzelor negre, cât și omului. Există și alte măsuri concrete ce pot fi aplicate chiar și în interiorul fondului forestier și care vizează hrana și accesul la hrană a berzelor, precum crearea unor zone umede prin săpare.

Ord. Accipitriformes

Acvila țipătoare mică (*Clanga pomarina*)

57 – 65 cm. Are un aspect tipic de acvilă, cu gâtul gros. Pasărea adultă are un penaj uniform brun cu pene mai albicioase pe ambele părți ale aripii. Juvenilul are penajul asemănător cu cel al adultului, însă are două rânduri de pene albe pe aripă, care se observă relativ ușor, inclusiv în zbor. Zborul are unele caracteristici, deosebindu-se prin rotirile sacadate, întrerupte și nu line ca la alte specii. Emite unele sunete, de tip țiuit ori piuit.

Habitat. Păduri diverse, care alternează cu terenuri deschise, cum sunt pajiștile și culturile agricole, arborii izolați sau în pâlcuri, terenurile deschise fiind utilizate pentru hrănire. Cel mai adesea folosește pădurile colinare și depresionare până la cele piemontane.

Reproducere. Cuibărește în păduri compacte sau trupuri de pădure, mai ales de foioase. Cuibul este voluminos, construit din crengi, pe arbori mari.

Prezența în țară. Este o specie migratoare, ce sosește la noi prin aprilie și ne părăsește prin august - septembrie.

Figura 2. *Acvilă țipătoare mică* (foto Florian Andronache)

Figura 3. *Acvilă țipătoare mică* în zbor (foto Mircea Radu Achim)

Hrana. Se hrănește cu păsări, mamifere, broaște, reptile etc. pe care le capturează din zbor.

Măsuri de conservare. Este o pasăre protejată de legislația națională, fiind parte a Directivei Păsări a UE (anexa I). Necesită, în primul rând, conservarea habitatului de cuibărit și menținerea celui de hrănire. Astfel, trebuie ca managementul silvic și realizarea lucrărilor și tratamentelor silvice să se facă în concordanță cu cerințele speciei. Se prevede aplicarea unor măsuri de păstrare a arborilor purtători de cuiburi și a unei zone în jurul acestora pe o anumită rază (ex. 150 m), iar intervențiile propriu-zise să se facă în afara perioadelor sensibile pentru specie (perioada de cuibărit). Pentru această specie, există măsuri de conservare recunoscute oficial prin Planul Național de Acțiune (http://www.mmediu.ro/uploads/files/2014-02-14_PNA.pdf).

Acvila mică (*Aquila pennata*)

42 - 51 cm. Are structură de acvilă, dar este evident mai mică decât celelalte specii ale genului. Penajul speciei cuprinde două faze coloristice distincte: una deschisă și una închisă. Faza deschisă este mai frecvent întâlnită. La faza deschisă, spatele este brun cu mai multe dungi și pete albicioase, iar partea ventrală este albă, cu excepția remigelor negre, ce formează o bandă lată neagră înapoia aripii. Faza închisă este brună relativ uniform, atât dorsal, cât și ventral. La ambele faze, aripa are o bandă gălbuie în formă de V pe fața dorsală, care se remarcă ușor. Deși nu execută zbor staționar, poate sta pe loc fără bătaie de aripi, pentru puțin timp, apoi cade în picaj cu picioarele înainte, viteza de cădere fiind remarcabilă. Produce mai multe tipuri de sunete, precum un „piu-piu...”, repetat.

Habitat. Preferă trupurile de păduri de foioase din zona de câmpie până în cea montană joasă și terenurile deschise pentru vânătoare.

Figura 4. *Acvilă mică în zbor* (foto Florian Andronache)

Reproducere. Cuibărește în diverse trupuri de pădure, mai ales de cvercinee sau amestecuri de foioase. Cuibul este construit din crengi, pe arbori.

Prezența în țară. Este o specie migratoare, ce pleacă de la noi prin septembrie și se reîntoarce în aprilie.

Hrană. Are un spectru trofic relativ variat, format din mamifere (rozătoare), șerpi, șopârle, păsări etc.

Măsuri de conservare. Este o specie protejată pe plan național și comunitar. Sunt necesare măsuri de conservare a trupurilor de pădure unde cuibărește, precum și un management forestier adecvat, care să aibă în vedere menținerea arborilor cu cuiburi. Pot fi aplicate măsurile specifice acvilei țipătoare mici, luând în considerare mai ales statutul său de protecție la nivel european. Ca și în cazurile speciilor anterioare, este necesară pe de o parte conlucrarea strânsă dintre autoritățile responsabile cu conservarea naturii și ariile protejate și gestionarii pădurilor, iar pe de altă parte, o justă compensare a pierderilor datorate nevalorificării materialului lemnos din zona cuiburilor active.

Șerparul (*Circaetus gallicus*)

66 – 70 cm. Se remarcă după talia mare și coloritul deschis pe partea ventrală. Ochiul pare foarte mare, cu irisul galben, caracter ce se remarcă ușor, mai ales la exemplarele în repaus. Întreaga parte dorsală este brun-cenușie și contrastează evident cu cea ventrală, albicioasă cu unele striuri brune. De asemenea, de dedesubt, capul și pieptul sunt brun-cenușii, în contrast cu abdomenul alb. Vârful remigelor este cenușiu-negricios. Există și exemplare aproape albe pe partea ventrală. Picioarele sunt albastrui. Zborul este în mare parte planat și rotit, dar și pe loc, ce îi folosește pentru o bună detectare a prăzii. Strigătul este un fluierat: „piii – iu”, cu accent pe cea de-a doua silabă.

Figura 5. Șerpar (foto Carmen Gache)

Habitat. Zone de câmpie, deal și depresiuni, cu trupuri de pădure și terenuri deschise, mai ales formate din pajiști uscate, unde vânează. Cuibărește de asemenea și în păduri compacte din aceste zone.

Reproducere. Cuibărește în păduri. Cuibul este construit din crengi, pe arbori.

Prezența în țară. Este o specie migratoare, ce sosește la noi în aprilie și pleacă prin septembrie.

Hrană. Consumă îndeosebi șerpi, dar capturează și șopârle, mamifere mici, păsări, nevertebrate.

Măsuri de conservare. Este o pasăre protejată de legislația națională. Face parte de asemenea, din anexa I a Directivei Păsări a UE, fiind de interes comunitar. Necesită în primul rând conservarea habitatului de cuibărit și menținerea celui de hrănire (mai ales a pajiștilor și altor zone deschise naturale sau semi-naturale). Managementul silvic și aplicarea lucrărilor și tratamentelor silvice trebuie realizate în concordanță cu cerințele speciei, îndeosebi prin menținerea arborilor purtători de cuiburi și lipsa intervențiilor pe o anumită rază în jurul cuibului. Pot fi considerate și celelalte detalii privind măsurile de conservare de la speciile precedente.

Șorecarul comun (*Buteo buteo*)

51 – 57 cm. De talie mijlocie, șorecarul are o alură de răpitoare diurnă tipică, cu corpul relativ îndesat și gâtul gros. Este una din păsările răpitoare cu cea mai mare varietate coloristică, de la fazele deschise, până la cele închise. Partea dorsală este uniform brună, iar cea inferioară albicioasă, cu pete brune. Aripa ventrală are un desen brun și alb. Zborul este de mai multe tipuri, de la cel drept, cu bătaii viguroase, la planat și rotit. Zborul pe loc este frecvent utilizat atunci când vânează. Strigătul este destul de caracteristic, un fluierat prelung („pii – u”), ușor de recunoscut.

Habitat. Păduri foarte variate, atât ca mărime, cât și compozițional, apoi terenuri deschise, precum culturile agricole, pășunile și fânețele, unde se hrănește.

Reproducere. Cuibărește în păduri diverse. Cuibul este construit din crengi, pe arbori.

Prezența în țară. Este o specie parțial migratoare, dar o parte a populațiilor rămâne la noi și iarna, când apar și populații nordice.

Figura 6. Șorecar comun (foto Florian Andronache)

Hrană. Consumă îndeosebi mamifere rozătoare, șopârle, șerpi, mai rar păsări, iar în caz de lipsă a hranei de bază, iarna, poate mânca și cadavre.

Măsuri de conservare. Este o pasăre protejată de legislația națională. Datorită răspândirii largi și a populației relativ mari, nu necesită în mod special măsuri de conservare, dar se pot aplica cele descrise la alte specii de răpitoare. Ca și pentru celelalte răpitoare ce frecvent consumă rozătoare, este foarte important să nu se aplice tratamente cu rodenticide, mai ales în zonele agricole unde de regulă se hrănesc.

Viesparul (*Pernis apivorus*)

52 – 60 cm. Se deosebește de șorecar prin capul mai îngust, mai ascuțit, dând impresia că are gâtul mai lung și de asemenea, coada este mai lungă. Forma capului și a ciocului sunt într-o oarecare măsură atipice păsărilor răpitoare, existând chiar comparația cu capul porumbelului. Adultul are capul cenușiu, acest colorit fiind mai evident la mascul. Spatele este cenușiu, cu nuanțe mai brune la femelă. Abdomenul prezintă striuri numeroase brune. Irisul este galben. Aripa ventral, se aseamănă cu cea de șorecar, având partea anterioară albicioasă cu numeroase striuri brune,

iar cea posterioară albicioasă, cu vârful penelor (remigelor) brune, bine conturate. Juvenilii au un colorit variabil, existând faze deschise și închise ale penajului. Zborul este drept și planat. Emite un „pii – iu”. Alte tipuri de sunete pot fi detectate la cuib.

Habitat. Păduri, în special de foioase, cu zone deschise (lumișuri, terenuri aride etc.) de la câmpie și deal, inclusiv în podișuri și depresiuni. Se hrănește pe terenuri deschise.

Reproducere. Cuibărește în păduri diverse, dar poate ocupa chiar și fragmente de păduri din interiorul localităților (ex. Dealul melcilor din Municipiul Brașov, Ionescu obs. pers.). Cuibul este construit din crengi, pe arbori.

Prezența în țară. Este o specie migratoare, ce apare la noi prin mai și ne părăsește în august.

Hrana. Consumă larve și pupe de insecte, în special de albine și viespi, dar și amfibieni, mamifere mici etc.

Măsuri de conservare. Este o pasăre protejată de legislația națională și parte a Directivei Păsări a UE (anexa I) – de interes comunitar. Este o specie larg răspândită la noi, măsurile de conservare fiind cele comune altor specii de răpitoare. O măsură specifică este menținerea la un anumit nivel a populațiilor insectelor ce constituie hrana sa, prin neaplicarea unor insecticide nespecifice, ce pot cauza mortalități în masă la albine și viespi.

Uliul porumbar (*Accipiter gentilis*)

48 – 62 cm. De talie mijlocie spre mare, are alură tipică de răpitor. Adultul are o culoare generală cenușie pe partea dorsală, la fel pe cap, unde se remarcă o sprânceană albă ce contrastează cu cenușiul din jur. Abdomenul este albicios cu dungi transversale. Juvenilul are, spre deosebire de adult, pete longitudinale pe abdomen. Ca și la ceilalți ulii, zborul este drept, având băți viguroase de aripi, intercalate cu planări

scurte. Planează rar și în general pe distanțe scurte. Strigătul de alarmă este: „chie – chie – chie...”. Emite și alte sunete specifice, inclusiv la cuib.

Habitat. Păduri de diverse tipuri, habitate cu arbori și terenuri deschise, așezări umane, lacuri, râuri etc. Se hrănește atât în pădure, cât și pe terenuri deschise, practic oriunde găsește prada preferată.

Reproducere. Cuibărește în păduri diverse. Cuibul este construit din crengi, pe arbori.

Prezența în țară. Este o specie sedentară, iarna apărând și păsări venite din nord.

Hrana. Consumă mai ales păsări, precum: porumbei, ciori, mierle etc. mai rar mamifere.

Măsuri de conservare. Este o pasăre protejată de legislația națională. Datorită răspândirii largi și a populației relativi mari, nu necesită în mod special măsuri de conservare, dar se pot aplica cele descrise la alte specii de răpitoare. În plus, este absolut necesară descurajarea de către autoritățile de protecția mediului, a practicii ilegale de capturare cu capcane, folosită pe scară destul de largă de către columbofili. Probabil din cauza acestei metode, uliul porumbar încă este tot mai rar observat în diferite zone ale țării. În aceste capcane sunt capturate deseori și alte specii de păsări răpitoare, inclusiv bufnițe. Un control eficient trebuie aplicat și în cazul atelierelor de naturalizare cunoscute și în același timp o combatere a braconajului cu arma.

Uliul pășărar (*Accipiter nisus*)

28 – 38 cm. Pare un uliu porumbar, dar mai mic. Toată partea dorsală este cenușiu-albăstruie, iar cea inferioară albă, cu numeroase striuri transversale dese, roșcat-portocalii. Femela are un colorit mai închis pe spate, iar striurile de pe abdomen sunt brune. Juvenilul are un colorit asemănător cu al femelei, mai brun. Zborul seamănă cu cel al porumbarului, dar este mai agil în pădure, trecând în zbor prin zone cu

desimi mari. Strigătul cel mai frecvent e un: „pii – ii”, cele de alarmă fiind o serie de: chi – chi – chi...”.

Figura 7. *Uliu păsărar, femelă* (foto Florian Andronache)

Habitat. Păduri diverse, de la cele de amestec până la conifere pure, zone verzi, livezi, terenuri deschise etc. Se hrănește atât în pădure, cât și pe terenuri deschise.

Reproducere. Cuibărește în păduri diverse. Cuibul este construit din crengi, pe arbori.

Prezența în țară. Este o specie sedentară sau parțial migratoare, iarna în habitatele noastre adăugându-se și păsări venite din nord.

Hrana. Capturează mai ales păsări de talie mică ori mijlocie, mai rar mamifere, reptile etc.

Măsuri de conservare. Este o pasăre protejată de legislația națională. Datorită răspândirii largi și a populației relativ mari, nu necesită în mod

special măsuri de conservare, dar se pot aplica cele descrise la alte specii de răpitoare. Eventual, pe sectoarele de autostrăzi ori drumuri expres unde studiile de evaluare arată o mortalitate consistentă (zone predilecte de trecere și de mortalitate prin accidentare), este necesară aplicarea unor măsuri de reducere a impactului, precum instalarea de panouri pentru evitarea coliziunii între păsări și autovehicule, ce vor avea înălțimea cel puțin egală cu cele mai înalte tiruri. Măsura poate fi aplicată în funcție de rezultatele monitorizărilor din timpul funcționării proiectelor de infrastructură rutieră și în cazul altor specii de răpitoare și nu numai.

Gaia neagră (*Milvus migrans*)

55 - 60 cm. Este o răpitoare ce pare relativ suplă în zbor, dar de talie mare. Are un colorit relativ uniform. Capul este mai deschis, cu striuri înguste, longitudinale, în rest fiind brun. Aripa ventral este brună, cu o zonă mai deschisă spre vârf. Exemplarele tinere au un colorit mai deschis, mai ales pe cap, abdomen și sub aripă. Coada în zbor este ușor bifurcată, caracteristică ce se poate observa și la păsările care staționează. Zborul este elegant, uneori acrobatic, planând mult timp în căutarea hranei. Produce mai multe tipuri de sunete.

Habitat. Se întâlnește în terenuri deschise diverse, care alternează cu păduri și alte terenuri acoperite cu arbori, zone umede, localități. Se hrănește și pe terenuri deschise.

Reproducere. Cuibărește în diverse trupuri de pădure, mai ales din zonele umede. Cuibul este construit din crengi, pe arbori, uneori pe stânci.

Prezența în țară. Este o specie migratoare, ce ne părăsește toamna, prin august - septembrie, uneori mai târziu și apare primăvara în martie - aprilie. Este una din răpitoarele rare la noi.

Hrană. Este relativ variată, formată din insecte, mamifere (rozătoare), pești, șerpi, broaște, unele păsări, hoituri etc.

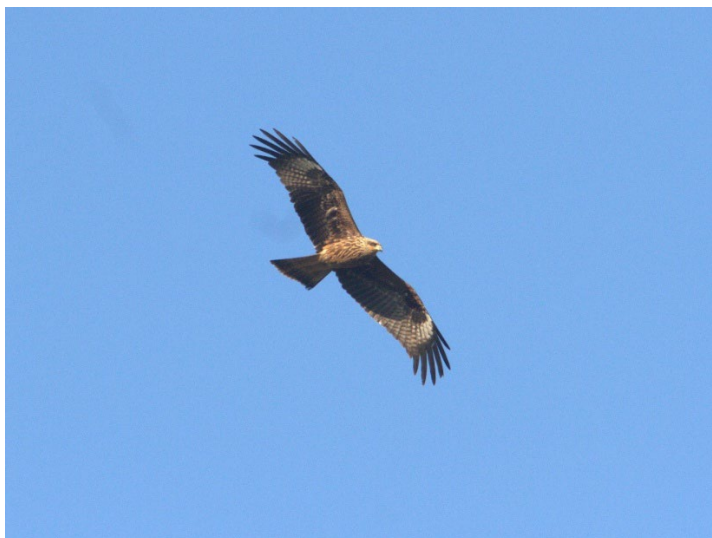

Figura 8. *Gaie neagră* (foto Florian Andronache)

Măsuri de conservare. Este o specie protejată pe plan național și comunitar. Sunt necesare măsuri de conservare a trupurilor de pădure unde cuibărește, precum și un management forestier adecvat, care să aibă în vedere menținerea arborilor cu cuiburi. Pot fi luate în considerare măsurile detaliate la celelalte specii, descrise anterior. Având în vedere raritatea speciei la noi, recomandăm o inventariere cât mai completă la nivel național, apoi o monitorizare atentă a locurilor de cuibărit (habitat și locația cuiburilor active), apoi aplicarea măsurilor de protecție similare celor pentru acvila țipătoare mică.

Vânturelul roșu (*Falco tinnunculus*)

32 – 35 cm. Este o pasăre răpitoare mică, dar zveltă, suplă, cu coada lungă și aripi ascuțite, caractere tipice șoimilor. Masculul are capul cenușiu–albăstrui, spatele și aripa fiind roșcat–cărămizii cu puncte brune întunecate, iar abdomenul alb–bruniu pătat. Femela este uniform brună–ruginie cu numeroase pete, partea inferioară fiind asemănătoare masculului. Juvenilii se aseamănă cu femela. Zborul este direct, rapid, adeseori cu bătăi de aripi pe loc, pentru a detecta prada de pe sol. Acesta

este cel mai caracteristic tip de zbor al speciei. Strigățul este un „chii – chii – chii...” strident, ușor de recunoscut.

Habitat. Este foarte divers, format din stâncării, chei, maluri lutoase, liziere, arbori izolați sau grupați în pâlcuri ori aliniamente, numeroase tipuri de terenuri deschise, localități, parcuri etc.

Figura 9. *Vânturel roșu, mascul* (foto Alexandra Ion)

Reproducere. Cuibărește în diverse tipuri de habitate și substrate, cuibul fiind amplasat fie direct pe stâncă sau mal lutos, ori pe clădiri, fie ocupă cuiburi vechi de ciori.

Prezența în țară. Este o specie sedentară, ce se poate deplasa iarna când este strat persistent de zăpadă, în zonele favorabile unde își găsește mai ușor hrana.

Hrana. Este formată din insecte, șoareci, șopârle, mici păsări etc.

Măsuri de conservare. Este o specie protejată pe plan național, dar frecvent întâlnită în toată țara și relativ abundentă ca pasăre răpitoare. Nu necesită măsuri speciale de conservare, însă o favorizează aliniamentele sau pâlcurile de arbori mari din zonele deschise; de asemenea, ocupă cuiburi artificiale specifice, putând astfel fi ajutată mai ales unde nu are o varietate mare de structuri suport pentru a cuibări. Ca o măsură de

combatere biologică a rozătoarelor, ar fi necesar chiar un program național și la diverse niveluri locale, de amplasare a cuiburilor artificiale, mai ales în zonele agricole cu populații mari de șoareci și pagube produse de aceste mamifere. Un astfel de program ar fi prioritar și în marile orașe, unde specia cuibărește. Amplasarea unor cuiburi artificiale în orașe, ar contribui și la o mai bună protecție a ouălor și puilor, deoarece unele amplasamente alese de perechi (ex. în nișe din ziduri, pe pervazurile exterioare, pe ventilatoarele exterioare ale aparatelor de aer condiționat) deranjează sub o formă sau alta locuitorii/proprietarii.

Șoimul călător (*Falco peregrinus*)

36 – 48 cm. Are capul negricios cu „mustață” vizibilă și bine conturată, spatele și dosul aripii fiind cenușii. obrazul, gușa și gâtul sunt albe, iar abdomenul este albicios cu striuri transversale negricioase. Juvenilii au pete longitudinale pe abdomen, spatele și capul având un colorit bruniiu. Zborul este rapid, cu bătăi de aripi viguroase, de multe ori capturându-și prada prin efectuarea de picaie spectaculoase. Strigătul de alarmă este un „checheche...” sau „chichichi...”, destul de puternic și ușor perceptibil.

Habitat. Zone stâncoase, maluri abrupte, păduri diverse, terenuri deschise, uneori localități, zone umede etc.

Reproducere. Cuibărește în diverse tipuri de habitate, de regulă în stâncării din păduri, chei, dar și în localități. Cuibul este amplasat fie direct pe stâncă, fie ocupă cuiburi vechi de corb și alte păsări mari.

Prezența în țară. Este o specie migratoare parțial, iarna apărând și păsări venite din nord. Păsările care pleacă din țară, ne părăsesc prin august - noiembrie, revenind în martie – mai.

Hrana. Vânează păsări de talie foarte variată, pe care le prinde în zbor, având preferință pentru porumbei, însă consumă prada în funcție de oportunitate. Capturează și mamifere, reptile etc.

Figura 10. Șoim călător (foto Florian Andronache)

Măsuri de conservare. Este o specie protejată pe plan național, comunitar și internațional; populațiile sale au suferit în trecut din cauza otrăvirii și persecuției (braconaj cu arma, colectarea ouălor sau a puilor din cuib în vederea șoimăritului etc.). Pe lângă măsurile generale descrise la alte specii de păsări răpitoare, este absolut necesară descurajarea de către autoritățile de protecția mediului, a practicii ilegale de capturare cu capcane, folosită pe scară destul de largă de către columbofili. În același timp, sunt necesare acțiuni de prevenire și combatere a braconajului cu arma și a atelierelor ilegale de împăiat. De asemenea, trebuie conservate toate zonele de stâncărie, mai ales unde se cunosc teritorii vechi sau active de reproducere. În plus, pentru asigurarea reproducerii în condiții optime, se pot propune restricții sau interdicții ale unor activități umane care ar genera deranj (ex. alpinism, exploatări de piatră). Probabil, în viitor, ar fi necesară amplasarea unor cutii pentru instalarea cuiburilor, inclusiv în interiorul orașelor.

Șoimul rândunelelor (*Falco subbuteo*)

30 – 36 cm. Ca mult dintre speciile de șoim, are o „mustață” evidentă, de culoare negricioasă, ca și capul. Tot aceeași culoare este și pe partea dorsală a corpului. Partea inferioară contrastează cu cea dorsală, fiind albicioasă, iar pe abdomen prezintă striuri numeroase. Penele de sub coadă și cele ale picioarelor sunt de un roșcat aprins, fiind un caracter tipic speciei. Păsările tinere sunt brune pe spate și nu au culorile roșcate. Are un zbor foarte rapid, de aceea are capacitatea de a captura insecte ori păsări bine zburătoare, ca libelule, rândunele etc. Strigătele de agitație sunt o serie de: „chi – chi – chi...”.

Habitat. Preferă pădurile de diverse tipuri, mai ales trupurile mici sau pâlcurile de arbori, lizierele, arborii izolați, parcurile și așezările omenești, terenurile deschise, inclusiv zonele umede unde se poate hrăni etc.

Reproducere. Cuibărește în diverse tipuri de pădure, mai ales în trupuri mici, pâlcuri de arbori, parcuri mari, din zonele de câmpie și deal, ocupând cuiburi vechi de corvide și alte păsări de talie mare.

Prezența în țară. Este o specie migratoare, care pleacă din țară prin august - septembrie și revine prin aprilie - mai.

Hrana. Consumă păsări (mai ales rândunele, chiar și drepnele), insecte (de multe ori preferă libelulele), lilioci etc.

Măsuri de conservare. Este o specie protejată pe plan național. Principala măsură de conservare, este păstrarea cuiburilor de corvide și alte păsări, dar și menținerea pâlcurilor de arbori sau a arborilor izolați, ca potențial loc de cuibărit. În ce privește hrana, o măsură importantă ar fi limitarea utilizării insecticidelor și rodenticidelor pe terenurile unde vânează și un control eficient al tipurilor și dozelor aplicate.

Vânturelul de seară (*Falco vespertinus*)

28 – 33 cm. Este un șoim de talie relativ mică, cu siluetă zveltă, caracteristică șoimilor. Coloritul este frumos, atât la mascul, cât și la femelă, deosebirea între cele două sexe, fiind evidente. Masculul este cenușiu-ardeziu, cu remigele mai deschise. Penele picioarelor și subcodalele sunt roșii. Femela are spatele cenușiu, cu numeroase striuri mai închise, pe abdomen fiind gălbuie, cu striuri longitudinale, iar capul este ruginiu cu o dungă neagră peste ochi. Coada este cenușie, cu dungi negricioase transversale. Atât masculul cât și femela, au picioarele și baza ciocului, roșii. Juvenilul are spatele brun, partea ventrală albicioasă, cu striuri brune. Zborul este divers, de multe ori staționar. Capturează insectele din zbor, adesea în timpul crepusculului. Uneori insecte precum lăcustele sunt prinse direct de pe sol, pasărea detectându-le de la diverse înălțimi, prin zbor pe loc, apoi lăsare verticală până la pradă. În timpul migrațiilor este observat în grupuri. Strigătele se aseamănă cu cele ale vânturelului roșu, dar mai stridente.

Figura 11. *Vânturel de seară, femelă adultă*
(foto Florian Andronache)

Habitat. Zone deschise sau semi-deschise de la câmpie și deal, unde predomină culturile sau pajiștile, dar unde există și trupuri de pădure sau plantații de tip alinamente și perdele forestiere.

Reproducere. Cuibărește în colonii, în cuiburile vechi de ciori, putând ocupa și cuiburile altor specii de talie mare. De altfel, preferă coloniile de ciori de semănătură, unde se amestecă cu acestea.

Prezența în țară. Este o specie migratoare, ce pleacă prin septembrie și revine în aprilie.

Hrana. Consumă mamifere mici, păsări, insecte etc.

Măsuri de conservare. Este o specie protejată pe plan național, comunitar și internațional; populațiile sale au suferit un declin pronunțat. Principala măsură este conservarea coloniilor de ciori, respectiv a arborilor cu cuiburi, dar și evitarea deranjului în timpul perioadei de cuibărit. Cel puțin în coloniile unde s-a înregistrat cuibăritul vânturelului, este necesară oprirea acțiunilor ce vizează coloniile de ciori, precum: distrugerea cuiburilor, vânarea, folosirea unor metode de speriere prin zgomote, tăierea/toaletarea arborilor. Măsurile de reducere numerică a ciorilor trebuie să se focuseze pe populația de ciori dintr-o zonă și nu pe habitatul și locul de cuibărit și evident să fie aplicate în conformitate cu legislația (ex. vânătoria aprobată prin cote de recoltă). Pentru siguranța coloniilor de vânturel de seară și creșterea numărului de perechi, se confecționează și montează pe arbori, cuiburi artificiale.

Ord. Charadriiformes

Sitarul de pădure (*Scolopax rusticola*)

33 – 35 cm. Este una dintre cele mai interesante specii de pădure, atât prin forma generală, cu corp voluminos, cât și prin ochii mari, poziționați foarte în spate, la fel datorită zborului caracteristic și sunetelor emise. Ciocul este lung și drept, caracter foarte vizibil. Pe cap are câteva dungă transversale de culoare brun-negricioase. Abdomenul este albicios cu striuri transversale brune. Primăvara, în perioada nupțială, zborul masculului este foarte caracteristic, cu bătăi ample de aripi și ciocul ținut în jos. Sunetele tipice sunt scoase în zbor, fiind tipice: „gvorrr – gvorrr”, urmate de „psist”.

Figura 12. *Sitar de pădure* (foto Florian Andronache)

Habitat. Păduri diverse, de la cele de foioase, până la cele mixte, de regulă cu zone deschise și mici habitate umede, luncile râurilor etc.

Reproducere. Cuibărește în păduri, pe sol, ouăle fiind depuse direct pe substrat, de regulă format din frunzele uscate (litieră).

Prezența în țară. Este o specie migratoare, ce pleacă prin septembrie - noiembrie și revine în martie – aprilie. Pe lângă populația cuibăritoare la noi, în pasaje apar și exemplare din nord.

Hrana. Are origine exclusiv animală, formată din insecte adulte și larve, răme, moluște, viermi și diverse alte nevertebrate, pe care le capturează sondând solul cu ciocul său lung.

Măsuri de conservare. Deși are o răspândire relativ largă la noi, nu este o specie abundentă, însă nu necesită măsuri obligatorii de conservare. Un management favorabil al pădurii, cu mozaic de structuri forestiere, mai ales sub aspectul vârstei arboretelor și prezența unor poieni și alte deschideri în pădure, păstrarea cât mai nealterată a luncilor apelor curgătoare și altor zone umede din pădure, sunt măsuri ce o pot influența pozitiv. De asemenea, fiind o specie cuibăritoare pe sol, este necesară respectarea legislației privind pășunatul în pădure și managementul câinilor de la stâne, controlul câinilor hoinari, scosul și apropiatul buștenilor și accesibilitatea cu utilaje specifice exploatarei lemnului în arborete, dar evident și un control riguros al tuturor prevederilor legale din categoriile enunțate.

Ord. Columbiformes

Porumbelul de scorbură (*Columba oenas*)

32 – 34 cm. Este un porumbel care la prima vedere nu se remarcă prin caracteristici coloristice evidente, cu penaj cenușiu uniform. Pe părțile laterale ale gâtului, are câte o pată cu irizații metalizate, de culoare verzuie. Singura zonă neagră remarcabilă, este formată din două dungi paralele, pe aripă, caracter observabil atât la pasărea în poziție de repaus, cât și la cea în zbor. Mai ales în perioada nupțială din primăvară, emite cântecul caracteristic, un: „u – u -u”, repetat și relativ înfundat, dar ușor de reperat.

Habitat. Trăiește în păduri variate, din regiunile colinare și premontane, îndeosebi formate din făgete ori amestecuri, întotdeauna mature/bătrâne pentru a se putea reproduce. În afara perioadei de

cuibărit, este întâlnit adesea pe câmpuri, în căutarea semințelor, așa cum sunt cele de floarea soarelui.

Figura 13. *Făget bătrân, cu arbori groși, scorburoși și lemn mort pe picior, habitat optim pentru porumbelul de scorbură*
(foto Dan Traian Ionescu)

Reproducere. Cuibărește în păduri, în scorburi ale arborilor groși, uneori în crăpături ale stâncilor.

Prezența în țară. Este o specie migratoare, ce pleacă prin septembrie - octombrie și revine în martie - aprilie. Iarna apar exemplare din nord, care rămân la noi.

Hrana. Este formată din insecte, fructe, semințe etc.

Măsuri de conservare. Deși are o răspândire relativ largă la noi, nu este o specie abundentă, dar poate beneficia de măsuri de conservare bine aplicate. Un management favorabil al pădurii, cu păstrarea permanentă a unor suprafețe suficiente de arborete bătrâne, va menține specia în habitat. Este necesară și conservarea unui număr minim de arbori groși, scorburoși, în anumite arborete și în același timp menținerea actualelor reglementări privind conducerea pădurii până la vârsta exploatabilității. Ca pentru toate speciile de păsări ce depind de arborii groși, scorburoși,

eventual de iescari, măsurile privind reținerea acestor elemente de habitat în pădure nu trebuie aplicată doar în arii naturale protejate, ci și în pădurile care nu se supun unui regim de protecție, indiferent care ar fi acesta. Plecăm în acest sens de la realitatea că avifauna nu are distribuție și anumite niveluri ale populației doar în ariile protejate cu restricții de utilizare a terenului, ci și în pădurile supuse managementului forestier.

Porumbelul gulerat (*Columba palumbus*)

40 – 42 cm. Are aspectul unui porumbel impozant, corpulent, de altfel fiind porumbelul de la noi cu cea mai mare talie. Față de porumbelul de scorbura, prezintă și culoarea albă, sub forma unor pete, contrastante cu restul penajului. Una dintre petele albe e poziționează lateral pe gât, cealaltă pe aripă. Restul penajului este cenușiu, cu nuanțe mai roșcate pe piept. Cântecul amintește de cel al guguștiucului, dar are mai multe silabe, unele pe tonuri diferite și nu monoton: „hu – hu – hu- hu – hu”, ultima fiind ascendentă.

Figura 14. *Porumbel gulerat* (foto Alexandra Ion)

Habitat. Chiar dacă este o specie tipică de pădure, ocupând habitate forestiere foarte diverse, inclusiv din zonele montane, are adaptabilitate mare și la viața în localități, unde preferă parcurile, grădinile și alte spații verzi. Mai ales în afara sezonului de cuibărit, se hrănește pe diverse culturi, uneori în stoluri foarte mari.

Reproducere. Cuibărește în păduri foarte diverse și în unele parcuri mari, cuibul fiind construit din crenguțe, în coronament.

Prezența în țară. Este o specie parțial migratoare, ce pleacă prin octombrie - noiembrie și revine în februarie - martie. Mai ales în zonele agricole din sudul țării și din Delta Dunării, iernează în număr mare, în funcție de hrană și condițiile meteo. De asemenea, iernează în ultimii ani, în grupuri de 100-200 exemplare și în bazinul mijlociu al Siretului.

Hrana. Este destul de diversificată, de la cea animală, la vegetală. Consumă, mai ales în sezonul cald, insecte în diverse stadii de dezvoltare (adulți, larve), viermi și alte animale nevertebrate, apoi diferite semințe, fructe etc.

Măsuri de conservare. Are o răspândire largă la noi, fiind cea mai abundentă specie de porumbel sălbatic. În plus, se constată o expansiune a lor spre spațiile verzi ale localităților și de aceea nu necesită măsuri de conservare. Dacă în urmă cu 30 de ani, guguștiucul era singura specie din familia porumbeilor (Columbidae) ce cuibărea în marile orașe, ulterior, porumbelul gulerat a „cucerit” habitatele antropice, așa cum se întâmplase de mai multă vreme în zonele urbane ale vestului Europei.

Turturica (*Streptopelia turtur*)

26 – 28 cm. Este un porumbel mai suplu, fiind practic cel mai mic dintre reprezentanții familiei. Coloritul este relativ variat și mai pronunțat comparativ cu alte specii de columbide. Predomină cel brun-roșcat al spatelui și aripilor, ce contrastează cu capul cenușiu. Abdomenul este albicios. Se remarcă pe gât, lateral, o pată tărcată alb cu negru, sub formă

de dungi paralele. În ce privește coada, are un colorit negru, cu vârful penelor alb. În ce privește cântecul, acesta este caracteristic și inconfundabil, format din note repetate: „tuurr tuur”. Zborul este rapid cu bătăi dese de aripi.

Habitat. O întâlnim în păduri deschise, luminoase, poieni, liziere de păduri, lunci ale râurilor, terenuri cu arbori izolați sau mici grupuri, terenuri deschise, ce includ și culturi. Poate fi întâlnită și în parcuri ori grădini întinse.

Reproducere. Cuibărește în păduri deschise sau pâlcuri de arbori, cuibul fiind construit din crenguțe, în coronament.

Prezența în țară. Este o specie migratoare, ce pleacă prin august - septembrie și revine în martie - aprilie.

Hrana. Este relativ diversificată, fie vegetală, consumând diverse părți din plante, precum: muguri, semințe, frunze etc., fie animală, formată din insecte, viermi și diverse alte nevertebrate.

Figura 15. *Turturică* (foto Carmen Gache)

Măsuri de conservare. Are o răspândire relativ largă la noi. Cu toate acestea, în decursul timpului au existat perioade de declin a speciei. Astfel, este necesară conservarea oricăror tipuri de habitate formate din grupări

de arbuști și arbori, din regiunea de câmpie și de deal, de asemenea sunt obligatorii măsuri de limitare a utilizării unor pesticide/insecticide periculoase în agricultură, sau în cantități peste cele permise de legislație. În ce privește vânătoarea, cel puțin pe plan național sunt necesare studii care să cuantifice impactul potențial al activității asupra speciei. Până la rezultatele și concluziile unor asemenea investigații, vânătoarea nu ar trebui interzisă, mai ales că există și alți factori cu potențial impact pentru populația de turturică, îndeosebi legați de habitat, eventual de sursele trofice. Oricum, cotele de recoltă nu pot afecta semnificativ turturica la nivelul României.

Ord. Galliformes

Ierunca (*Bonasa bonasia*)

35 – 37 cm. Alura generală este una de găină de talie medie-mică. Remarcabil, masculul prezintă pe cap un moț, gușa având o pată de culoare neagră. Penajul este divers colorat, având capul cenușiu, brun pe aripi, apoi partea inferioară albicioasă cu pete închise. Caracteristic, are o dungă albă ce pornește de la cioc, pe aripă. Femela nu are gușa neagră, în rest penajul este asemănător masculului. Zboară drept, pe distanțe scurte, folosind bătaie de aripi viguroase. Sunetele masculului sunt caracteristice, un țuit foarte fin, folosit și în atragerea exemplarelor la vânătoare.

Habitat. Ocupă păduri diverse, atât de amestec, cât și de conifere, de la deal și munte. Preferă porțiunile cu mici ape curgătoare și alte zone umede unde crește alun sau alți arbuști, inclusiv în parcelele silvice unde sau făcut tăieri și s-a produs regenerarea cu diverse specii lemnoase. Duce o viață relativ ascunsă, mai ales la nivelul solului și a vegetației lemnoase scunde.

Reproducere. Cuibărește direct pe sol, ca și alte specii de galinacee.

Prezența în țară. Este o specie sedentară.

Hrana. Consumă hrană vegetală, precum: semințe, amenți ale diferitelor specii – alun, anin și animală (insecte, viermi, moluște etc.).

Măsuri de conservare. Este o specie protejată la nivel comunitar (parte a Directivei Păsări a UE, anexa I), dar care poate fi vânată în condițiile legislației naționale. Sunt necesare măsuri de conservare a habitatului specific, prin aplicarea unui management silvic favorabil speciei, inclusiv prin menținerea suprafețelor de alun și altor arbuști, a zonelor umede din păduri etc. Trebuie avute în vedere și metodele de exploatare și de transport a buștenilor, fiind o specie ce duce o viață în mare parte la nivelul solului și a stratului arbustiv. Pledăm pentru utilizarea în mai mare măsură a funiculelor forestiere, cel puțin în zona montană cu habitate caracteristice speciei și o renunțare treptată la scosul și apropiatul buștenilor cu mijloace auto. De asemenea, este necesar un control eficient al câinilor hoinari și de la stâne.

Cocoșul de munte (*Tetrao urogallus*)

60 – 87 cm. Este una dintre cele mai impozante și masive păsări din fauna noastră. Diferența de talie între cele două sexe, este evidentă, masculul fiind vizibil mare. Acesta are în general un colorit închis, dar nu uniform. Culoarea neagră predomină pe cap, ceafă, gât, dar și pe partea ventrală. Aripa este brună. Se distinge o „sprânceană” de culoare roșie și ea vizibilă de aproape. Pe abdomen există pete de culoare albă. Forma cozii este și ea specifică, lungă și rotunjită la vârf, ținută în formă de evantai în perioada împerecherii – la rotit. Femela are un colorit relativ uniform, brun – roșcat. Glasul masculului este caracteristic în timpul împerecherii (așa-numit „toaca” și „tocilat”), când întregul său comportament este modificat.

Habitat. Păduri de molid, din etajul superior al vegetației forestiere, până la limita pădurii, liziere, luminișuri, zone ale pădurii unde au fost doborâturi de vânt, golul alpin. Ocupă molidișuri mozaicate, cu arborete

din diferite stadii de dezvoltare. Își duce viața mai ales pe sol, însă și la nivelul arborilor.

Reproducere. Cuibărește direct pe sol, ca și alte specii de galinacee.

Prezența în țară. Este o specie sedentară.

Hrana. Consumă atât hrană vegetală (conuri de mici dimensiuni, muguri, ace de molid, semințe etc.), cât și animală, formată din diverse nevertebrate, precum insecte în diferite stadii de dezvoltare, viermi etc., remarcându-se hrana puilor mici care constă în mare parte din ouă, larve și pupe de furnici.

Măsuri de conservare. Este o specie protejată pe plan național și comunitar (parte a Directivei Păsări a UE, anexa I), care a fost o perioadă protejată și prin legislația națională de vânătoare, când aceasta a fost interzisă. Sunt necesare măsuri de conservare a habitatului specific, prin aplicarea unui management silvic favorabil speciei în zonele de cuibărit/rotit, îndeosebi a molidurilor de limită. De asemenea, este necesar un control eficient al câinilor hoinari și de la stâne, eventual a turismului dezorganizat. Sunt valabile toate celelalte comentarii de la ieruncă, legate de exploatarea forestieră.

Ord. Cuculiformes

Cucul (*Cuculus canorus*)

32 – 34 cm. Se remarcă printr-o formă alungită a corpului, de asemenea având coada lungă. Nu are un colorit viu, predominând cenușiul pe partea dorsală, iar pe abdomenul albicios are numeroase striuri transversale. Coloritul cenușiu este caracteristic masculilor. La femelă există și o fază roșcată, mai rar întâlnită. Juvenili sunt divers colorat, între cele două faze amintite. Are un zbor drept, ce se aseamnă cu cel de șoim, ținând cont și de coada lungă, respectiv de aripile cu vârful ascuțit, putând astfel fi confundat cu o răpitoare de zi de talie mică. Cântecul este bine

cunoscutul: „cu – cu”, bisilabic, dar uneori și trisilabic, când pasărea este deranjată. Strigătele sunt variate, adesea auzindu-se un „plupluplupu...” ce seamănă cu un gâlgâit.

Figura 16. *Cuc* (foto Florian Andronache)

Habitat. Este adaptat în principal oricărui tip de habitat major de la noi, ocupând mai ales pădurile, tufișurile, pâlcurile de arbori, diversele spații verzi, precum parcurile și grădinile. Frecvent apare și în zonele umede, unde poate găsi numeroase cuiburi de parazitat.

Reproducere. Nu cuibărește, fiind o specie ce parazitează cuiburile altor păsări, depunând câte un ou în cuibul gazdei, obicei bine cunoscut.

Prezența în țară. Este o specie migratoare, ce pleacă toamna prin iulie-septembrie și revine în aprilie.

Hrana. Capturează insecte în diferite stadii, inclusiv omizile diverselor specii de fluturi.

Măsuri de conservare. Este o specie protejată pe plan național. Nu sunt necesare măsuri de conservare, dar ca și în cazul celorlalte specii de păsări insectivore, trebuie evitată pe cât posibil aplicarea de tratamente cu insecticide și mai ales cu cele nespecifice sau cu efect incert asupra entomofaunei în general.

Ord. Strigiformes

Ciuvica (*Glaucidium passerinum*)

16 – 18 cm. Are cea mai mică talie dintre răpitoare nocturne de la noi. Coloritul penajului este brun, cu numeroase pete mici, albe, pe cap, spate și aripi. Partea inferioară este albicioasă, având pete brune. De asemenea, se remarcă sprânceana albă. Unul din obiceiurile păsării staționând într-un vârf de rășinos, este mișcarea cozii în plan vertical. De multe ori, forma capului dă impresia că ar fi puternic aplatizat în partea sa superioară. Are un zbor ondulat, precum cel al ciocănitărilor. Emite mai multe tipuri de sunete. Spre exemplu, cel mai cunoscut în perioada nupțială și de marcarea a teritoriului, este un: „chiu – chiu.....”, fluierat, relativ puternic și repetat. Există și alte fluierături, cu note în crescendo.

Figura 17. *Ciuvică* (foto Alexandra Ion)

Habitat. Este o specie tipică molidișurilor bătrâne mai ales din zonele montane înalte, mai rar cele de amestec. Are preferințe pentru zone deschise, inclusiv de tipul tăieturilor, plantații și terenuri ce se regenerează natural, unele zone umede din pădure, precum izvoare, pâraie, mlaștini.

Reproducere. Cuibărește în cavități din trunchiurile arborilor, de regulă vechi cuiburi de ciocănitori, uneori fiind dependentă de existența celei mai caracteristice ciocănitori din zona montană înaltă - ce de munte (*Picoides tridactylus*). Ocupă și cuiburi artificiale, construite pentru această specie.

Prezența în țară. Este o specie sedentară, fidelă locului de cuibărit.

Hrana. Este animală, formată fie din mamifere mici, mai ales rozătoare sau insectivore (chițcani), fie păsări de talie mică, precum aușei ori pițigoi, uneori insecte.

Măsuri de conservare. Este o specie protejată pe plan național și comunitar (parte a Directivei Păsări a UE, anexa I). Principala măsură de conservare o reprezintă aplicarea unui management forestier favorabil, respectiv exceptarea de la tăiere a unor molidișuri de limită și păstrarea unei cantități de lemn mort (iescari) în pădurile mature. De asemenea, intervențiile silviculturale trebuie făcute în afara perioadei de reproducere, pentru a nu îi afecta cuibăritul. Tăierile rase pe suprafețe mici, pot avea efecte pozitive pentru specie, prin deschiderea pădurilor compacte și crearea unor zone predilecte de vânătoare. În acest sens, considerăm că interzicerea tăierilor rase în orice tip de arie naturală protejată, așa cum prevede Noul Cod Silvic, nu este o măsură menită să îmbunătățească starea de conservare a speciei ori să reducă vreun impact cauzat de managementul silvic. Aceasta deoarece ciuvica poate fi avantajată de micile deschideri în pădurile monotone și de mari întinderi de molid, goluri în care vânătoarea este mai eficientă. Așadar, o măsură impusă din considerente neclare, eventual doar estetice (tăierile rase, chiar și cele definitive ale unor tratamente larg aplicate la noi sunt considerate adevărate „plăgi” de o mare parte a societății civile), care poate produce efecte contrare celor așteptate de oponenți, ar trebui revizuită și eliminată dacă nu are o justificare științifică bazată pe studii validate la nivel național.

Minunița (*Aegolius funereus*)

24 – 26 cm. Este o bufniță de talie mică, ce pare a avea un cap disproporționat de mare față de corp. De asemenea, are ochii proeminenți, cu irisul galben. Adultul este brun, dar cu pete albe ce acoperă spatele și aripile. Se remarcă discul facial, cu un colorit mai deschis. Partea inferioară este brună, având pete longitudinale. Exemplarele tinere sunt brune uniform, cu mai multe pete albe, mai ales pe aripă și discul facial. Are un cântec teritorial asemănător cu cel al pupezei: „pu – pu – pu – pu” ce poate fi emis perioade lungi de timp în continuu.

Figura 18. *Minuniță*
(foto Asociația pentru Protecția Păsărilor și a Naturii „Grupul Milvus”)

Habitat. Păduri bătrâne de molid din zona montană înaltă, dar și de amestec și chiar făgete.

Reproducere. Cuibărește în cavități din trunchiurile arborilor, de regulă vechi cuiburi ale ciocănitorii negre. Ocupă și cuiburi artificiale, special concepute pentru specie.

Prezența în țară. Este o specie sedentară.

Hrana. Consumă mamifere diverse precum șoareci, dar și păsări mici, insecte etc.

Măsuri de conservare. Este o specie protejată pe plan național și comunitar (este parte a Directivei Păsări a UE, anexa I). Principala măsură de conservare, o reprezintă aplicarea unui management forestier favorabil și păstrarea unei cantități de lemn mort (iescari) în pădurile mature. De asemenea, intervențiile silviculturale trebuie făcute în afara perioadei de reproducere. În rest, sunt valabile toate comentariile de la ciuică. Îi pot fi îmbunătățite distribuția și mărimea populațiilor, cel puțin la nivel local, prin amplasarea cuiburilor artificiale special destinate minuniței.

Ciușul (*Otus scops*)

20 cm. Este una din cele mai mici specii de bufniță de la noi. Are formă tipică de răpitoare nocturnă, cu corpul mai alungit, capul mare și două „urechi” caracteristice, ținute în sus. Prezintă două tipuri de penaje: ruginiu și cenușiu. Coloritul general este unul de camuflaj, foarte asemănător scoarței arborilor. Pe partea inferioară este striat longitudinal, iar irisul este galben. Fiind nocturnă, se identifică de multe ori prin sunetele tipice produse în timpul primăverii și verii, un fluierat repetat la 3 secunde: „tiu”, uneori pe perioade lungi.

Habitat. Preferă pădurile deschise, pâlcurile de arbori bătrâni, parcurile și grădinile, livezile bătrâne, alte zone semi-deschise cu arbori ce îi oferă locuri de cuibărit.

Reproducere. Cuibărește în cavități ale trunchiurilor arborilor, uneori în găuri din ziduri vechi. Ocupă și cuiburi artificiale, de tip ladă.

Prezența în țară. Este singura specie migratoare de bufniță din România. Toamna pleacă prin august și se reîntoarce în aprilie.

Hrana. Consumă insecte sau alte nevertebrate, uneori mici păsări, mamifere, reptile etc.

Măsuri de conservare. Este o specie protejată pe plan național. Este absolut necesară păstrarea habitatelor unde cuibărește, mai ales a pășunilor împădurite cu arbori seculari (îndeosebi cu cvercinee), a livezilor bătrâne, a pâlcurilor de arbori groși, bătrâni, dar și a celor din aceleași categorii, existente în parcurile publice. În acest sens, managementul local, de la caz la caz a fiecărui habitat unde trăiește ori potențial favorabil, este de dorit, mai ales pe terenuri aflate în proprietatea Statului sau a UAT-urilor. Ne referim aici, mai ales la marile pășuni împădurite, livezile abandonate, parcurile etc.

Buha (*Bubo bubo*)

60 – 75 cm. Este o pasăre foarte impozantă, cea mai mare bufniță de la noi, cu un corp voluminos. Are capul mare, „urechile” foarte pronunțate și de regulă orientate lateral, dar în funcție de starea păsării (cele două smocuri de pe cap pot fi poziționate și vertical, paralele). Coloritul corpului este relativ uniform, brun, cu multe pete negre și albe pe aripă. Irisul are un colorit caracteristic, portocaliu. Există și zone albe pe cap și în jurul ochilor, sub forma unor dungii. Are un zbor drept, bătaile aripilor fiind rapide și viguroase. Chiar dacă nu o vedem, o putem ușor detecta prin cântecul teritorial al masculului, caracteristic bisilabic în arealul speciei suprapus peste țara noastră: „hu – hu”, având a doua silabă descendentă. Numeroase alte sunete sunt produse de buhă, inclusiv între parteneri, ori la cuibul cu pui.

Habitat. Poate fi întâlnită într-o gamă diversă de peisaje. Altitudinal, pot să apară din luncile râurilor și Delta Dunării până în habitatele montane, chiar din zonele mai înalte. De regulă însă, ocupă păduri bătrâne, diferite zone stâncoase, maluri lutoase, cariere de piatră părăsite ori în lucru. Pentru hrănire, folosește și terenurile deschise sau semi-deschise, acoperite de culturi, pajiști, dar pătrunde și în zonele puternic antropizate pentru a se hrăni.

Reproducere. Cuibărește mai ales în stâncării și maluri verticale, dar cuibul poate fi amplasat pe pământ în pădure sau într-o scorbură mare.

Prezența în țară. Este o specie sedentară.

Hrana. Este exclusiv animală. Are un spectru trofic extrem de diversificat, fiind o specie oportunistă, ce poate captura de la animale cu talie mică până la cele medii spre mari. De regulă vânează mai ales mamifere, unde predomină rozătoarele, dar și specii de păsări, câteodată amfibieni, reptile, insecte.

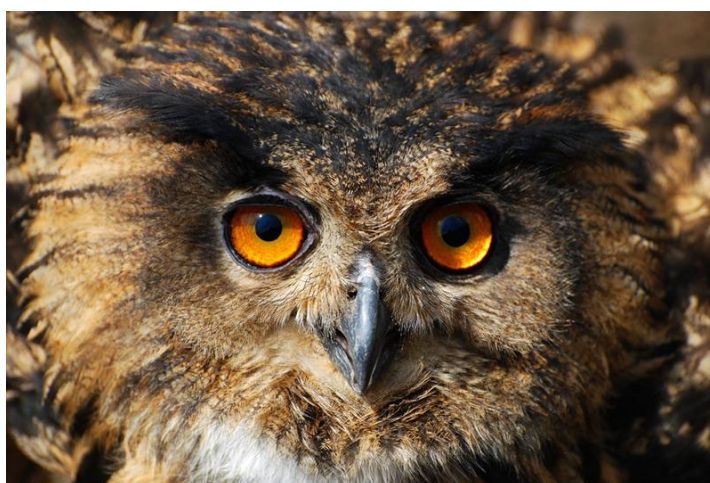

Figura 19. *Buhă, detaliu cap* (foto Bogdan Ciungara)

Măsuri de conservare. Este o specie protejată pe plan național, comunitar (este parte a Directivei Păsări a UE, anexa I). Sunt valabile comentariile de la alte specii privind managementul forestier, mai ales în ce privește menținerea unor suprafețe și procente din pădurile bătrâne (îndeosebi făgete și amestecuri de rășinoase cu fag). În plus, trebuie conservate toate zonele de stâncărie, mai ales unde se cunosc teritorii active ale speciei și combătută orice formă de braconaj, inclusiv capturarea cu capcane destinate prădătorilor de porumbei, reglementarea strictă a alpinismului și a zonelor de escaladare etc. Nu în ultimul rând, aplicarea unor rodenticide trebuie realizată cu respectarea

tuturor normelor și legislației specifice, iar managementul rozătoarelor să fie unul bazat pe studii de impact și pe situații concrete, în spațiile urbane. Aceasta înseamnă că în fiecare localitate unde se dorește amplasarea unor capcane cu otravă, numărul acestora și schemele de poziționare vor fi făcute doar după ce s-au întocmit studii de oportunitate și de impact pentru mamiferele și păsările prădătoare. Legislația ar trebui să fie foarte clară în acest sens, atât la nivel național, cât și comunitar.

Huhurezul mare (*Strix uralensis*)

60 – 62 cm. Este o bufniță de talie mare, dar inferioară buhăi. Unul din caracterele specifice, este coada lungă, de unde și vechea denumire de huhurez cu coadă lungă. Are discuri faciale foarte bine conturate, de culoare brun deschisă. Coloritul general este variabil, de cel mai multe ori brun ori cenușiu. Partea inferioară este albicioasă, presărată cu pete lunguițe brune. Irisul este negru, caracteristic, ca și la celălalt huhurez. Nu are smocuri de pene pe cap, de asemenea, o caracteristică a huhurezilor. Strigătul teritorial al masculului este caracteristic, ușor de perceput și identificat: „hu – hu (urmat de 4 secunde de liniște) huhu – uhuhu”. Un alt tip de sunet emis, este un șir de: „u-pu-pu-pu-pu”. Alarma este asemănătoare lătratului de câine.

Habitat. Specie tipic de pădure, fie de foioase, amestec sau de rășinoase, cu arbori mari, maturi și bătrâni, dar în teritoriile de cuibărit are de regulă și păduri de vârste diferite, zone deschise, uneori parcele tăiate etc. De multe ori, mai ales iarna, vânează la marginea terenurilor deschise, a drumurilor, la liziere.

Reproducere. Cuibărește în orice tip de pădure matură din zona colinară și montană (mai rar de la câmpie), unde există arbori ce îi oferă loc de cuibărit. Cuibul este amplasat direct în iescari sau scorburi mari, dar folosește și cuiburi vechi ale unor păsări mari. Ocupă cuiburi artificiale ce îi sunt destinate.

Prezența în țară. Este o specie sedentară.

Hrana constă din mamifere (îndeosebi rozătoare), păsări, insecte.

Măsuri de conservare. Este o specie protejată pe plan național și comunitar (parte a Directivei Păsări a UE, anexa I). Sunt valabile comentariile de la alte specii privind managementul forestier. Prezența iescarilor de mari dimensiuni (diametrul de bază de peste 50 cm), este necesară cuibăritului în bune condiții. De asemenea, trebuie ca, în timp, să fie menținută în fiecare unitate de producție (unitate de administrare silvică), o suprafață suficientă de pădure cu vârsta de peste 100 - 120 ani. Ar trebui avute în vedere și alte tipuri de potențial impact, precum cel cu autovehicule pe drumuri tip autostradă ori expres (pot fi aplicate măsuri de diminuare a impactului, acolo unde se dovedește existența unor zone predilecte de coliziune), braconajul cu arma etc.

Figura 20. *Huhurez mare* (foto Mircea Radu Achim)

Huhurezul mic (*Strix aluco*)

37 – 39 cm. Cu o talie net inferioară huhurezului mare, având corpul îndesat și coada relativ scurtă, prezintă două forme coloristice: cenușie și roșcată. Partea inferioară este asemănătoare cu a huhurezului mare. Nu are egrete, iar irisul este negru. Strigătul teritorial al masculului este caracteristic: „huu (4 secunde de liniște) hu – hu huhuhu...”, partea finală fiind prelungită. Emite și alte sunete, cele mai cunoscute fiind ale femelei, un țipăt repetat: „chivic – chivic...”.

Figura 21. *Huhurez mic* (foto Alexandra Ion)

Habitat. Păduri de foioase, de amestec și de rășinoase, dar și spații verzi din localități, cum sunt parcurile mari.

Reproducere. Cuibărește în orice tip de pădure matură sau în parcuri mari, unde există arbori ce îi oferă loc de cuibărit. Cuibul este amplasat în scorburi, dar folosește și cuiburi vechi ale unor păsări mari. Ocupă cuiburi artificiale special construite pentru acesta.

Prezența în țară. Este o specie sedentară.

Hrana este formată din mamifere, printre care numeroase rozătoare, dar și păsări, broaște, insecte mari etc.

Măsuri de conservare. Este o specie protejată pe plan național. Sunt valabile comentariile de la alte specii privind managementul forestier ori legat de alte potențiale tipuri de impacturi. În mod evident, este necesară păstrarea unor suprafețe de păduri mature/bătrâne la nivelul pădurilor, pe termen mediu și lung, pentru a putea găsi locuri suficiente și optime de amplasare a cuibului. De asemenea, pădurile mature, cu fructificații bogate ale arborilor componenți, oferă și o sursă trofică mai variată ori mai abundentă.

Ciuful de pădure (*Asio otus*)

35 – 37 cm. Principala caracteristică a speciei este prezența a două smocuri de pene pe cap, de regulă verticale, ceea ce, împreună cu coloritul general și irisul portocaliu, face ca ciuful de pădure să fie o buhă în miniatură. Penajul corpului este brun-roșcat, cu striuri și pete albe și negre. Datorită discului facial foarte pronunțat, în zbor văzut din lateral, lasă impresia că nu are cap. Cântecul teritorial al masculului, este un „hu” monoton ce se repetă. De asemenea, produce și alte sunete, inclusiv cele scoase de pui, un „piiee” strident și ușor de detectat, mai ales la puii care au părăsit cuibul și cheamă permanent părinții pentru a fi hrăniți.

Habitat. Păduri variate, de la cele de câmpie, până la rășinoase pure. În cuprinsul habitatului, are și zone deschise cu pâlcuri de arbori, arbori izolați, cuibărind adesea și în parcuri, grădini și alte spații verzi din interiorul localităților. Iarna se grupează în anumite locuri de odihnă, inclusiv în parcuri, cimitire etc. unde locurile lor de dormit (roosturi) sunt amplasate mai ales în rășinoase (tuia, molizi etc.), iar recunoașterea unui asemenea loc se face și prin existența pe sol a unui mare număr de ingluvii. În asemenea roosturi se adună de regulă mai multe zeci de exemplare, uneori chiar mai multe.

Figura 22. Ciuf de pădure (foto Florian Andronache)

Reproducere. Cuibărește în orice tip de pădure matură sau în parcuri mari, unde există arbori ce îi oferă loc de cuibărit. Poate cuibări și în terenuri semi-deschise, unde există alinamente de arbori sau pâlcuri. Ocupă mai ales cuiburile vechi ale unor păsări mari, inclusiv ciori ori coțofene, dar acolo unde dispune, cuibărește și în scorburi.

Prezența în țară. Este o specie sedentară.

Hrana constă din mamifere, printre care numeroase rozătoare, mai rar din păsări, broaște, insecte.

Măsuri de conservare. Este o specie protejată pe plan național. Sunt valabile comentariile de la alte specii, privind managementul forestier ori legat de alte potențiale tipuri de impacturi. Fiind o specie care de regulă

iernează în grupuri și are locurile de dormit în zone rurale ori urbane, ar fi necesare măsuri de protejare locală, de la caz la caz, precum: menținerea arborilor unde dorm (locul de roost), evitarea deranjului de orice fel pe timpul odihnei și un management corect al rozătoarelor, dacă se intenționează aplicarea unor rodenticide ori a capcanelor cu otravă.

Figura 23. *Aglomerare de ingluvii dintr-un roost de ciuf de pădure*
(foto Dan Traian Ionescu)

Ord. Caprimulgiformes

Caprimulgul (*Caprimulgus europaeus*)

26 – 28 cm. Este o pasăre mai aparte ca formă, atât în repaus, cât și în zbor. Capul este relativ mare, cu deschiderea ciocului foarte largă. Are ochii mari, negri. Coloritul este destul de șters, brun – cenușiu, cu unele pete și striuri mai deschise sau mai închise. Masculul seamănă cu femela, dar are pete albe pe aripi, gât și coadă. În zbor, are corpul alungit, coada și aripile lungi, sugerând silueta unui șoim. Zborul este elegant, cu schimbări bruște de direcție, adesea ținând aripile în formă de „V”. Având în vedere coloritul său, este greu de observat atunci când staționează pe sol sau pe o creangă, camuflându-se foarte bine. Are o activitate crepusculară. Cântecul este un turuit continuu, caracteristic: „rrrrurrrrrr...”

Figura 24. *Caprimulg* (foto Alexandra Ion)

Habitat. Păduri diverse, cu consistență scăzută, liziere, deschideri, tăieri, plantații mici, pășuni și alte habitate ierboase, luncile apelor etc.

Reproducere. Cuibărește în păduri de foioase, rare, cu poieni și alte deschideri, dar și în unele plantații de rășinoase. Cuibul este amplasat pe sol, într-o mică adâncitură, fiind bine camuflat în frunziș (litieră).

Prezența în țară. Este o specie migratoare, ce ajunge la noi prin aprilie și ne părăsește în septembrie – octombrie.

Hrana constă din insecte diverse, mai ales molii mari, pe care le capturează din zbor, în amurg sau noaptea.

Măsuri de conservare. Este o specie protejată pe plan național și comunitar (este parte a Directivei Păsări a UE, anexa I). Sunt valabile comentariile de la alte specii privind managementul forestier. Este necesară păstrarea structurii pădurilor unde cuibărește, cu arbori de mari dimensiuni, lemn mort pe picior și doborât, consistența scăzută a pădurii, însă și porțiuni cu tăieri definitive pe terenuri plane. Tăierile definitive din diferite tipuri de arborete și cele rase din molidișuri sunt măsuri indirecte de management ce o pot avantaja pentru reproducere și ca teren de hrănire. De asemenea, trebuie evitată pe cât posibil aplicarea de tratamente cu insecticide și mai ales cu cele nespecifice sau cu efect incert asupra entomofaunei în general.

Ord. Piciformes

Ciocănitoarea de munte (*Picoides tridactylus*)

21 – 22 cm. Chiar dacă face parte dintre ciocănitorele pestrițe, culoarea neagră predomină, având câteva caracteristici distincte de diferențiere. Astfel, pe car are două dungi albe, oarecum paralele, una ce pleacă de la ochi până la ceafă, iar cea de-a doua de la baza ciocului pe gât. Spatele este dungat negru cu alb. Aripa este neagră, cu numeroase puncte fine albe. Abdomenul este alb, cu striuri transversale negricioase. Deosebirea dintre sexe constă în faptul că masculul pe frunte și creștet are o pată galbenă. Sunetele produse sunt în general tipice ciocănitorelor, scurte, iar darabana evident mai lungă decât cea a ciocănitorei pestrițe mari, dar mai puțin puternică decât cea a ciocănitorei negre.

Habitat. Caracteristică pădurilor de conifere din zona montană, fiind tipică molidișurilor bătrâne, unde cantitățile de lemn mort pe picior și doborât, sunt mari. Preferă porțiunile de molidișuri unde există uscări izolate sau în grupuri.

Reproducere. Cuibărește în cavități săpate în trunchiurile arborilor.

Prezența în țară. Este o specie sedentară.

Hrana constă în insecte, dar și semințe diverse.

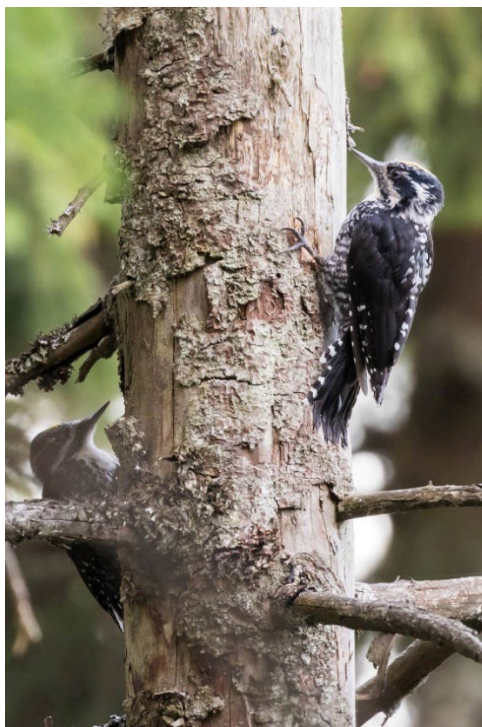

Figura 25. Ciocănitoare de munte (foto Silviu Panțîru)

Măsuri de conservare. Este o specie protejată pe plan național și comunitar (este parte a Directivei Păsări a UE, anexa I). Principala măsură de conservare, o reprezintă aplicarea unui management forestier favorabil, respectiv exceptarea de la tăiere a molidișurilor de limită, cel puțin în anumite zone cu populații semnificative ale speciei și păstrarea unei cantități de lemn mort (iescari) în pădurile mature. De asemenea, intervențiile silviculturale trebuie făcute în afara perioadei de reproducere. Un management silvic echilibrat, cu menținerea arboretelor

bătrâne mai ales din zonele cu populații bine reprezentate, dar și a unor grupuri de arbori uscați și extragerea celor atacați de gândacii de scoarță conform normelor și aplicarea reglementărilor din arii protejate, poate fi un garant al stării sale favorabile de conservare.

Ciocănitoarea neagră (*Dryocopus martius*)

45 – 47 cm. Este cea mai mare dintre ciocănitorile de la noi și de la nivel continental, cu mai multe caracteristici distinctive. Pe lângă talia mare, se remarcă ciocul relativ lung și puternic, apoi coloritul negru uniform. Creștetul masculului este în întregime roșu, iar cel al femelei doar în zona posterioară a creștetului. Zborul nu este ondulat cum este tipic ciocănitorilor, ci direct. Strigătul este foarte caracteristic, de multe ori emis în zbor: „criu – criu”, cu note repetate. Emite și alte sunete, precum un „ptiuu” prelung, ca un plânset. Darabana este foarte puternică, lungă, de aceeași intensitate pe toată durata sa și ușor perceptibilă de la distanțe mai mari.

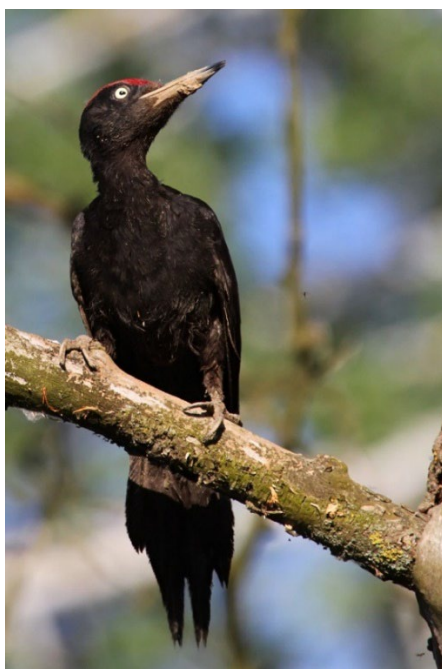

Figura 26. *Ciocănitoare neagră, mascul* (foto Mircea Radu Achim)

Habitat. De regulă trăiește în păduri de foioase, cu preferință pentru făgete, dar și de amestec, precum și de rășinoase. Apare însă în toate tipurile de păduri de la noi, inclusiv în cele de luncă (sălcete, plopișuri) și de amestec de la câmpie. Important este ca pădurea să cuprindă arbori de mari dimensiuni, bătrâni, uscați parțial ori total.

Reproducere. Cuibărește în cavități săpate în trunchiurile arborilor.

Prezența în țară. Este o specie sedentară.

Hrana constă din furnici și insecte de talie mare, printre care gândaci xilofagi, dar și specii de muște, uneori miriapode sau moluște; în afară de hrana animală preferă și semințele unor arbori.

Măsuri de conservare. Este o specie protejată pe plan național și comunitar (este parte a Directivei Păsări a UE, anexa I). Sunt valabile comentariile de la celelalte specii de ciocănitori, privind managementul forestier, îndeosebi asupra menținerii unei cantități de lemn mort pe picior și a unor suprafețe cu păduri mature / bătrâne. Păstrarea cioatelor în pădure este, de asemenea, o măsură ce favorizează specia, ce poate fi chiar indispensabilă în anumite cazuri cu cantități insuficiente de lemn mort pe picior (iescari).

Ciocănitoarea cu spatele alb (*Dendrocopos leucotos*)

24 – 26 cm. Este cea mai mare ciocănitoare pestriță de la noi. Din punct de vedere al coloritului, se deosebește de alte ciocănitori pestrițe prin spatele și târțița albe. Masculul prezintă o pată roșie mare pe întreaga lungime a calotei, caracter întâlnit și la juvenil. Femela nu are această pată. Sunetul tipic este un „chic” destul de înfundat și mai greu perceptibil. Darabana este puternică, relativ lungă și cu intensități diferite la începutul și sfârșitul ei. Dacă la pornire bătăile sunt mai rare, la final, acestea se accelerează.

Habitat. Este cunoscută ca ciocănitoarea tipică făgetelor, dar apare în păduri de foioase diverse sau de amestec, unde numărul arborilor bătrâni și uscați este mare. Din acest punct de vedere, este una dintre cele

mai pretențioase ciocănitori în privința structurii habitatului, un adevărat indicator al pădurilor bogate în lemn mort. Cel puțin pentru hrănire, coboară și în păduri de cvercinee și alte tipuri de amestecuri.

Figura 27. *Ciocănitoare cu spate alb, mascul*
(foto Bogdan Ciungara)

Reproducere. Cuibărește în cavități săpate în trunchiurile arborilor.

Prezența în țară. Este o specie sedentară.

Hrana constă din diferite specii de insecte, capturate mai ales de sub scoarță și din lemn.

Măsuri de conservare. Este o specie protejată pe plan național și comunitar (este parte a Directivei Păsări a UE, anexa I). Sunt valabile comentariile de la celelalte specii de ciocănitori privind managementul forestier, îndeosebi asupra menținerii unei cantități de lemn mort pe picior. Având în vedere habitatul său caracteristic, făgetele bătrâne ori amestecurile de fag cu rășinoase, ce au o largă răspândire în lungul

Carpaților, măsurile de management favorabile acestei specii, nu trebuie aplicate doar în interiorul diverselor arii naturale protejate, ci pe întregul areal de distribuție național, inclusiv în pădurile manageriate. Considerăm că, principala măsură este menținerea unei suprafețe și procent suficient de păduri bătrâne (de peste 80-100 ani), relativ echilibrat repartizate în cele trei grupe majore de munți, dar și în zonele dealurilor, eventual a altor păduri unde specia cuibărește. Această măsură trebuie să fie completată și de păstrarea unei cantități de lemn mort în arborete, cum arătam anterior, pragurile minime (iescari/ha, volum lemn mort pe picior și doborât) fiind variate de la un studiu la altul, deci neexistând încă o variantă validată și ce poate fi aplicată la noi.

Ciocănitorea de stejar (*Dendrocoptes medius*)

20 cm. Este tot o ciocănitore pestriță, cu spatele și aripa alb cu negru, abdomenul albicios, pe flancuri cu striuri evidente longitudinale, negricioase, caracter important de recunoaștere. De asemenea, se caracterizează printr-un cioc fin și calota roșie, la ambele sexe, inclusiv la juvenil, nemărginită de negru lateral. Sub coadă este roz. În perioada nupțială scoate un sunet caracteristic, ca un mieunat prelung: „miaic miaic miaic”, dare emite și alte sunete, precum: „chic-chic”, „chec-chec ...”. Când este excitată în perioada cu manifestări teritoriale, adesea își ridică penele roșii de pe creștet.

Habitat. Preferă pădurile de foioase, mai ales cele de cvercinee sau amestecuri cu alte specii lemnoase, precum carpenul, unde există arbori bătrâni și uscați. Apare și în alte habitate cu arbori, precum parcurile mari sau grădinile, dar poate urca și în făgetele pure.

Reproducere. Cuibărește în cavități săpate în trunchiurile arborilor.

Prezența în țară. Este o specie sedentară.

Hrana constă din diferite specii de insecte, consumate în stadii diverse, dar se hrănește și cu unele semințe, fructe.

Figura 28. *Ciocănitoare de stejar* (foto Antonio Notario Gómez)

Măsuri de conservare. Este o specie protejată pe plan național și comunitar (este parte a Directivei Păsări a UE, anexa I). Sunt valabile comentariile de la celelalte specii de ciocănitori, privind managementul forestier, îndeosebi asupra menținerii unei cantități de lemn mort pe picior. Este necesar ca pe plan național, pădurile de cvercinee și cele de amestec în care participă cvercineele, să își păstreze un procent cât mai constant de arborete mature și bătrâne, iar în cele unde se fac intervenții să se mențină un anumit volum de lemn mort pe picior. De asemenea, ar fi de dorit ca pădurile seculare de cvercinee și o parte a celor bătrâne unde există și regenerare naturală, să fie gospodărite în așa fel încât să se conserve pe termen lung o structură diversă a claselor de vârstă, din care să nu lipsească arborii cei mai bătrâni, total sau parțial uscați. Una din problemele majore ale viitorului, este regenerarea cvercineelor, cel puțin în anumite zone. În acest sens, preocuparea de bază trebuie să fie legată de modalitățile de a menține arboretele de cvercinee, pure ori în amestec, în contextul uscărilor tot mai frecvente și la scară tot mai mare și a slabei fructificații/ghindă neviabilă, fenomene aproape generalizate.

Ciocănitorea pestriță mare (*Dendrocopos major*)

22 – 23 cm. Penajul caracteristic cuprinde în principal două culori predominante: negru și alb. Ambele sexe au calota, câteva dungi pe gât, spatele, parțial aripa și coada negre, iar fruntea, obrazul, abdomenul și o pată mare pe aripă, albe. Deosebirea între sexe o face o pată mică roșie pe ceafă, la mascul. Sub coadă prezintă, de asemenea, o pată roșie, mai ștearsă la femelă. Juvenilul are întreaga calotă roșie, mărginită de negru. Zborul este caracteristic majorității ciocănitorelor, ondulat. Strigătul este un „chic” scurt, dar desul de puternic și ușor perceptibil. Darabana este foarte scurtă, caracter de identificare ușor de recunoscut.

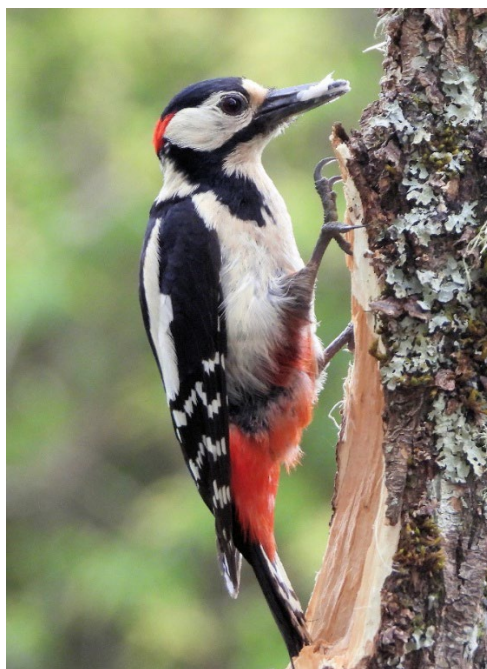

Figura 29. *Ciocănitorea pestriță mare, mascul*
(foto Antonio Notario Gómez)

Habitat: întâlnită practic în orice tip de habitat unde există arbori, dar de regulă ocupă pădurile din categoria foioaselor, de amestec și de rășinoase. S-a adaptat bine la orice spațiu verde din localități, precum: parcuri, grădini, având o plasticitate crescută privind alegerea habitatului.

Reproducere. Cuibărește în cavități săpate în trunchiurile arborilor.

Prezența în țară. Este o specie sedentară, fiind cea mai abundentă și des întâlnită ciocănitoare de la noi.

Hrana este foarte variată, dar predomină insectele, însă mai ales iarna consumă fructe sau semințe diverse, din care nu lipsesc semințele conurilor de rășinoase, iar la hrănitori chiar semințele de floarea soarelui.

Măsuri de conservare. Este o specie protejată pe plan național. Nu necesită măsuri speciale de conservare, având în vedere frecvența și abundența sa ridicate, dar și răspândirii foarte largi, în habitate diverse unde există arbori. Desigur, aplicarea măsurilor de management discutate la speciile de ciocănitori de interes comunitar, o pot avantaja. De asemenea, pot fi aplicate unele măsuri la nivelul spațiilor verzi urbane (Ionescu & Hodor 2023).

Ciocănitoarea pestriță mică (*Dryobates minor*)

15 cm. Este cea mai mică specie de ciocănitoare de la noi și de pe continent. Are structură și colorit tipic ciocănitivilor pestrițe. Ambele sexe au spatele și aripile cu dungi negre și albe, orizontale, paralele, abdomenul fiind albicios cu striuri negricioase și o dungă neagră lateral, pe gât. De asemenea, creștetul este negru, dar la mascul prezintă și o pată roșie evidentă. Nu are roșu sau roz pe penele subcaudale, acestea fiind albicioase. Zborul este ondulat, tipic de ciocănitoare. Strigătul tipic auzit mai ales în perioada de maximă manifestare teritorială, este un: „chi-chi-chi...” ascuțit. Darabana este o succesiune extrem de rapidă de lovitori, ușor de recunoscut.

Habitat. Preferă păduri diverse de foioase și de amestec, parcuri, păduri de luncă etc. Iarna, apare și în alte tipuri de habitate, inclusiv în zone umede cu sălcii, răchite și stufărișuri, unde găsește diverse tipuri de hrană.

Figura 30. *Ciocănitoare pestriță mică, femelă*
(foto Mircea Radu Achim)

Reproducere. Cuibărește în cavități săpate în arbori, de regulă în lemnul mort.

Prezența în țară. Este o specie sedentară, puțin frecventă.

Hrana este formată din insecte diverse, uneori și fructe sau semințe.

Măsuri de conservare. Este o specie protejată pe plan național. Sunt valabile comentariile de la celelalte specii de ciocănitori, cu precizarea că depinde în mare măsură de lemnul mort pe picior, inclusiv de ramurile uscate. Având în vedere unele preferințe ale sale pentru păduri ori porțiuni de arborete, cu specii de arbori din esențe moi, gen: plop tremurător, mestecăn, diverse sălcii și plopi etc., astfel de arborete ori arbori izolați și pâlcuri din aceste specii trebuie pe cât posibil conservate. De asemenea, e nevoie la nivelul arborilor maturi, parțial sau total uscați, de menținerea unui număr și volum suficient de mare. Evident, și celelalte măsuri legate de echilibrarea vârstei arboretelor și păstrarea unei

suprafețe suficiente din categoria celor de peste 80-100 ani, trebuie avute în vedere pentru un management general optim al speciei.

Ghionoaia sură (*Picus canus*)

25 – 27 cm. Este printre cele mai mari ciocănitori de la noi, iar împreună cu ghionoaia verde, reprezintă o grupă mai aparte din punct de vedere coloristic. Astfel, o mare parte din corp are un colorit verzui, respectiv spatele și aripa. Ambele sexe au capul cenușiu, cu o „mustață” neagră, dar numai masculul prezintă o pată roșie pe frunte. Târțița este gălbui – verzuie, vizibilă în zbor. Zborul este tipic ondulat, dar după perioadele cu bătăi de aripi, urmează glisări cu aripile strânse. Masculul emite un cântec caracteristic: „chiu – chiu – chiu”, fluierat, cu notele finale descendente, ușor de receptat chiar de la distanțe mai mari și care se deosebește de sunetele altor ciocănitori.

Figura 31. *Ghionoaie sură, mascul adult* (foto Mircea Radu Achim)

Habitat: păduri diverse, fragmentate ori compacte, mai ales cele de foioase, luncile râurilor, grădini și parcuri mari, zone deschise cu arbori bătrâni, izolați sau în pâlcuri etc.

Reproducere. Cuibărește în cavități săpate în trunchiurile arborilor.

Prezența în țară. Este o specie sedentară.

Măsuri de conservare. Este o specie protejată pe plan național și comunitar (este parte a Directivei Păsări a UE, anexa I). Sunt valabile comentariile de la celelalte specii de ciocănitori privind managementul forestier, îndeosebi asupra menținerii unei cantități de lemn mort pe picior. Este necesară și conservarea luncilor apelor, cu arboretele naturale de salcie, anin, plop, precum și a altor habitate semi-deschise, cu arbori mari, deși un management al acestor habitate este dificil prin prisma proprietății și administrării. Spre exemplu, albiile majore cu pădurile de luncă nu au de regulă un statut clar privind managementul și protecția lor, fiind gospodărite de administrația apelor, conform legislației specifice, de multe ori în contradictoriu cu cerințele de conservare a biodiversității. De asemenea, conservarea speciei se poate face și prin aplicarea unei gospodăriri a spațiilor verzi din orașe (Ionescu & Hodor 2023), favorabilă ghionoaiei sure (ex. menținerea în zonele nefrecventate din parcuri, a unor arbori sau pâlcuri de arbori mari, fără intervenții, până la completa lor uscare. Sunt de preferat plopii sau alte esențe moi). Sunt necesare în același timp studii locale asupra populațiilor sale, mai ales în zonele unde aparent a dispărut ori a devenit mai puțin abundentă/frecventă (zonele verzi din unele orașe aflate în partea sudică a României) și stabilirea relației între cele două specii ale genului *Picus* pentru a lămuri pe baze științifice dacă ghionoaia sură este eliminată din habitat de concurența cu cea verde (afirmație frecventă a ornitologilor români).

Ghionoia verde (*Picus viridis*)

30 – 33 cm. Seamănă în general cu ghionoia sură, de care la coloritul verzui general, se deosebește prin intensitatea culorii, care este mai verde. O altă deosebire este în zona capului. Astfel, masculul adult o bandă roșie continuă până pe ceafă, o „mustață” roșie, mărginită de negru. Femela are „mustață” neagră, fără roșu. Ochiul are irisul deschis. Juvenilul este foarte pătat, mai ales pe abdomen. Are creștetul roșu, ca și „mustața”. Zborul este la fel ca cel al ghionoiei sure. Cântecul teritorial este un „chiu – chiu” prelungit, asemănător celui de ciocănitoare sură dar mai dur, uneori țipat și niciodată cu notele finale descendente.

Habitat. Păduri diverse de regulă mai deschise, zone semi-deschise, habitate cu pâlcuri de arbori precum și arbori de dimensiuni mari izolați, parcuri, grădini și alte spații verzi din localități. Cuibărește și în păduri compacte, inclusiv în făgete.

Reproducere. Cuibărește în cavități săpate în trunchiurile arborilor.

Prezența în țară. Este o specie sedentară.

Hrana: insecte diverse în toate stadiile de dezvoltare, dar și multe alte nevertebrate. Are preferință pentru furnicile pe care le colectează direct din mușuroaie.

Măsuri de conservare. Este o specie protejată pe plan național. Sunt valabile comentariile de la ghionoia sură.

Capîntortură (*Jynx torquilla*)

16 – 17 cm. Specie atipică din familia ciocănititorilor, atât prin formă, colorit, obiceiuri și cuibărit, are capul de formă aplatizată lateral, caracter definitoriu. Penajul este cenușiu – brun cu dungi și pete mici de culoare mai închisă. Abdomenul este albicios. Caracteristic, pe cap are o dungă mai închisă în zona creștetului și o bandă negricioasă peste ochi. Glasul este un „chiu – chiu – chiu...”, sau „chei – chei – chei...”, destul de

puternic. Pentru a se apăra de dușmani, execută mișcări caracteristice ale capului, asemănătoare cu ale unui șarpe.

Habitat. Preferă pădurile de foioase luminoase, lizierele și alte zone deschise din pădure, grădinile, parcurile etc.

Reproducere. Cuibărește în cavități din trunchiurile arborilor, fără însă a le săpa, deoarece nu are această abilitate, tipică ciocănitivilor. Ocupă adesea cuiburile vechi ale ciocănitivilor.

Prezența în țară. Este o specie migratoare, ce ne părăsește toamna, prin august - septembrie și se reîntoarce prin aprilie - mai.

Hrana. Este formată din insecte (îndeosebi larve și pupe de furnici).

Figura 32. *Capintortura* (foto Antonio Notario Gómez)

Măsuri de conservare. Este o specie protejată pe plan național. Nu necesită măsuri speciale de conservare, deși nu are o densitate mare la noi. Sunt valabile măsurile de conservare propuse la alte specii de ciocănitivi, privind menținerea habitatelor de cuibărit și a arborilor cu scorburi. Dintre acestea, trebuie luate în considerare și cele care vizează pâlcurile de arbori mari, groși, eventual parțial sau total uscați, precum și spațiile verzi din localități.

Ord. Passeriformes

Ciocârlia de pădure (*Lullula arborea*)

15 cm. Este o pasăre de talie mică, ce are un colorit șters, brun uniform, cu pete pe spate și aripi. Partea inferioară este albicioasă, cu striuri longitudinale pe piept. Pe cap are „sprânceană” albă, ușor remarcabilă. Aripa (dorsal) prezintă o pată brună închis, mărginită de câte una albă. Aceasta și sprânceană sunt caractere distincte ale speciei. Zborul este ondulat. Cântă adesea din vârful unui arbore sau arbust. Zborul nupțial este ascendent cu bucle ample. Cântecul este relativ melodios, cu tonuri accelerate și descendente: „lu – lu – lu...”, ușor de recunoscut, fiind un caracter de identificare indirectă a speciei.

Figura 33. *Ciocârlie de pădure* (foto Florian Andronache)

Habitat. Preferă habitate cu arbori izolați din poieni, liziere de pădure, habitate deschise sau semi-deschise diverse.

Reproducere. Cuibul este construit pe sol, camuflat în vegetație. Are forma unei cupe, iar ca materiale de construcție, folosește iarbă, mușchi, păr etc.

Prezența în țară. Este o specie migratoare, ce pleacă de la noi prin septembrie-octombrie și se reîntoarce prin februarie-martie.

Hrana. Consumă insecte diverse și uneori semințe.

Măsuri de conservare. Este o specie protejată pe plan național și comunitar (este parte a Directivei Păsări a UE, anexa I). Necesită conservarea habitatelor preferate, cum sunt cele de liziere, tufărișuri și pâlcuri de arbori etc. Conservarea lor implică o permanentă structură favorabilă, care nu se suprapune doar pe pădure (lizieră), ci și pe alte tipuri de terenuri adiacente semi-deschise, enumerat anterior. Un asemenea management poate fi dificil, prin prisma factorilor implicați, mai ales a proprietarilor/administratorilor. Sunt valabile și comentariile privind aplicarea insecticidelor, discutate la alte păsări insectivore.

Fâsa de pădure (*Anthus trivialis*)

15 cm. Este o pasăre mică de formă alungită, cu coada relativ lungă. Are un penaj relativ șters, brun cu pete mai închise pe spate și cap. Partea inferioară este albicioasă, cu pieptul bej pătat de striuri longitudinale brun închise. Pe laturile gâtului, are o dungă negricioasă, ce pleacă de la baza ciocului, spre piept. Picioarele sunt de culoare roz. Zborul nupțial cuprinde lansări din vârful unui arbore, cu aripile deschise larg și cu coada ținută în sus, pasărea coborând ca o parașută. Cântecul este format din serii de note repetate. Strigătul este un „bizz” tipic.

Habitat. Preferă lizierele de pădure din zonele de câmpie până la munte, poieni și rariști, terenuri deschise cu arbori sau arbuști, habitate cu arbori izolați, parcele de pădure exploatate unde s-a regenerat vegetația lemnoasă.

Reproducere. Cuibul este construit pe sol, în vegetația existentă. Are formă de cupă, iar ca materiale de construcție: iarbă uscată, mușchi etc.

Prezența în țară. Este o specie migratoare, ce ne părăsește prin septembrie și revine pe teritoriile de cuibărit, prin martie – aprilie.

Figura 34. *Fâsa de pădure* (foto Florian Andronache)

Hrana. Este formată din insecte diverse și în diferite stadii.

Măsuri de conservare. Este o specie protejată pe plan național, fiind frecventă și cu o relativ largă distribuție la noi. Pot fi aplicate măsuri de conservare a habitatelor caracteristice, asemănătoare cu cele enunțate la ciocârlia de pădure.

Ochiulboului (*Troglodytes troglodytes*)

9,5 – 10 cm. Este printre cele mai mici păsări din avifauna noastră. Forma relativ sferică și coada ținută adesea în sus, sunt caractere de recunoaștere în teren. Coloritul penajului este brun cu numeroase striuri mai închise. Partea ventrală este alb-murdară. În ce privește sunetele emise, se recunoaște ușor strigătul de alarmă, un „trrrt”, produs de regulă de pasărea excitată, care ține coada vertical. Cântecul este puternic, cu mai multe note diferite.

Habitat: păduri variate, dar mai ales cele din zonele colinare și montane, având preferință pentru parcelele exploatate, în care abundă material lemnos rămas după tăieri: crăci, rădăcini. În general, ocupă porțiunile mai deschise ale pădurii, precum poieni, ochiuri din pădure cu

regenerare naturală, liziere. Nu doar pădurile sunt frecventate, ci și parcurile mari, grădinile și alte spații verzi din orașe, mai ales în sezonul rece .

Reproducere. Cuibărește în diverse cavități naturale din stânci, rădăcinile arborilor, arbori doborâți și putreziți etc. Cuibul este aproape sferic, cu o intrare mică.

Figura 35. *Ochiuboului* (foto Florian Andronache)

Prezența în țară. Este o specie sedentară.

Hrana: este formată din artropode diverse (insecte, păianjeni), semințe și fructe mici.

Măsuri de conservare. Este o specie protejată pe plan național. Fiind o pasăre cu o largă răspândire, relativ abundentă, nu sunt necesare măsuri de conservare. Tăierile definitive, cum sunt cele rase din molidișuri ori cele definitive din făgete și amestecuri, favorizează specia în perioadele când terenul este acoperit de material lemnos secundar, mur, zmeur și alte plante. De aceea, opinăm pentru menținerea acestor tratamente cu tăieri

definitive, inclusiv rase pe suprafețe mici, așa cum în prezent se aplică la scară națională.

Brumărița de pădure (*Prunella modularis*)

14,5 – 15 cm. Se aseamănă într-o oarecare măsură cu o vrabie, mai ales prin formă și colorit. Coloritul general este brun-roșcat cu numeroase striuri negricioase, îndeosebi pe spate. Capul este înșă, cenușiu. Juvenilul este mult mai puternic striat decât adultul. Are strigăte tipice, precum un „ți” scurt. Mai ales în migrație emite și alte sunete, cum ar fi un: „sisisissi...” fin, dar ușor de recunoscut.

Habitat. Păduri de diferite tipuri, precum și parcuri și alte spații verzi. Preferă plantațiile tinere, subarboretul.

Figura 36. *Brumăriță de pădure* (foto Silviu Panțîru)

Reproducere. Cuibărește fie la nivelul solului, fie în subarboret sau arbori, până la 3 m, unde își construiește cuibul în formă de cupă.

Prezența în țară. Este o specie migratoare, ce ne părăsește prin septembrie - octombrie și revine în martie - aprilie.

Hrana constă din insecte, semințe, fructe etc.

Măsuri de conservare. Sunt valabile comentariile de la ochiuboului.

Codroșul de pădure (*Phoenicurus phoenicurus*)

14 cm. Coloritul celor două sexe diferă pregnant. Masculul are calota, ceafa, spatele și aripa de culoare cenușie. obrazul, fruntea și bărbia sunt negre, iar pe frunte există și o pată vizibilă albă. Partea inferioară și coada, sunt roșcate-cărămizii. Femela este brună pe partea dorsală și gălbui-roșcată pe cea inferioară. Caracteristic codroșilor, este nu doar coloritul cărămiziu al cozii, ci și faptul că aceasta se mișcă rapid în plan vertical, atunci când pasărea stă pe loc.

Figura 37. *Codroș de pădure, mascul* (foto Florian Andronache)

Habitat. Păduri diverse de foioase, specifice câmpiei și zonei colinare, dar și cele de amestec. Are preferințe pentru cele din lunca Dunării, întâlnindu-se frecvent și în grădini, parcuri și alte spații verzi din localități.

Reproducere. Cuibărește de regulă în scorburi, dar și pe diferite edificii sau alte tipuri de substrat, unde construiește un cuib sub formă de cupă. Ocupă și cuiburi artificiale ce îi sunt destinate.

Prezența în țară. Este o specie migratoare, care pleacă prin august - septembrie și revine în aprilie.

Hrana este formată atât din insecte, păianjeni etc., cât și din părți vegetale.

Măsuri de conservare. Este o specie protejată pe plan național. Fiind o pasăre cu o largă răspândire, relativ abundentă, nu sunt necesare măsuri de conservare. Cu toate acestea, menținerea arborilor bătrâni și scorburoși în pădurile mature, este o măsură ce avantajează specia. De asemenea, păstrarea unor arbori groși, scorburoși în spațiile verzi din orașe, avantajează specia. Astfel, sun valabile comentariile mai detaliate de la specii cu cerințe de habitat asemănătoare, precum ciocănitorele.

Măcăleandrul (*Erithacus rubecula*)

14 cm. Pasăre mică, ce pare a avea un corp umflat, cu cioc fin și picioare subțiri. O altă denumire a sa este gușă roșie, datorită unei pete mari portocalii pe piept, gușă, frunte, caracteristică adultului. Calota, spatele, aripa și coada sunt brune, iar pe frunte și obraz are o dungă cenușie. Abdomenul este albicios. Juvenilul are un colorit uniform brun, cu numeroase pete pe cal, piept etc. Are un cântec ușor de recunoscut, format din note rapide, cristaline. Strigătul cel mai tipic este un „tic – tic „.

Habitat. Are o gamă variată de habitate unde trăiește, dar preferă pădurile rare, plantațiile, tăieturile, lizierele, alte porțiuni deschise, preferând zona colinară și montană. Apare frecvent, mai ales în migrație și iarna, prin parcuri, grădini și alte zone verzi din localități.

Diverse habitate acoperite de pădure și în general de arbori, până la limita superioară a pădurii, parcuri, grădini etc.

Figura 38. *Măcăleandru* (foto Florian Andronache)

Reproducere. Cuibărește de regulă pe sol, în scorburi, sub rădăcini, dar și pe diferite edificii sau alte tipuri de substrat, unde construiește un cuib sub formă de cupă.

Prezența în țară. Este o specie sedentară, dar și parțial migratoare, exemplarele ce migrează întorcându-se prin februarie.

Hrana este formată din diverse nevertebrate, precum insecte, viermi, mici moluște etc., dar și semințe ori fructe.

Măsuri de conservare. Este o specie protejată pe plan național. Fiind o pasăre cu o largă răspândire, relativ abundentă, nu sunt necesare măsuri de conservare speciale, dar structurile de habitat cu subarboret bogat, arbori dezrădăcinați etc. se recomandă pe cât posibil a fi menținute. În acest fel, nu doar măcăleandru va beneficia de condiții optime de trai, ci și alte specii de păsări cu preferințe asemănătoare. Sunt astfel valabile comentariile de la ochiuboului.

Privighetoarea roșcată (*Luscinia megarhynchos*)

16,5 cm. Pasăre de talie mică, cu o coadă relativ lungă, dar cu un colorit șters, predominant brun-roșcat. Partea inferioară este alb – murdară. Coada este mai roșcată decât restul penajului corpului. Strigătul tipic este un „carr” ori un „uit”, puternic. O caracteristică a sa este cântecul, ce are un crescendo la debut de tipul: „fiu fiu”.

Figura 39. *Privighetoare roșcată* (foto Alexandra Ion)

Habitat. Are un spectru relativ larg de habitate, dar toate legate de vegetație bogată, de regulă lemnoasă. O întâlnim în păduri diverse, mai ales de luncă și din zona de câmpie și colinară, bogate în subarboret, tufărișuri etc. Cuibărește și în zonele verzi mari ale orașelor, precum parcurile.

Reproducere. Cuibărește pe sol, pe substratul format din frunze uscate și alte plante. Cuibul are forma de cupă.

Prezența în țară. Este o specie migratoare, ce ne părăsește toamna în august - septembrie și se reîntoarce în aprilie.

Hrana. Se hrănește cu numeroase nevertebrate, precum: insecte, gasteropode, viermi, însă și cu părți vegetale, cum sunt fructele și semințele.

Măsuri de conservare. Este o specie protejată pe plan național, fiind o pasăre cu o largă răspândire la noi și cu preferințe diverse de habitat, de aceea nu necesită obligatoriu măsuri de conservare. Cu toate acestea, specia poate fi favorizată de structurile diverse ale pădurii și mai ales de prezența subarboretului și a unei bune acoperiri a solului cu vegetație, îndeosebi în zonele de lizieră, poieni, parcuri și alte spații verzi. În cazul parcurilor mari și a altor spații verzi, este necesară menținerea unor suprafețe de sol cu frunze și diverse plante, fără greblare sau cosire.

Privighetoarea de zăvoi (*Luscinia luscinia*)

16,5 cm. Este foarte asemănătoare cu privighetoarea roșcată, de care se deosebește prin coloritul părții dorsale, mai cenușiu-cafeniu, coada fiind mai puțin roșcată. De asemenea, prezintă pe gât și piept, pete de culoare brună. Este albicioasă pe partea ventrală. Juvenilul este identic cu cel al privighetorii roșcate. Prezintă mai multe tipuri de strigăte, printre care cel de alarmă, un „iip” ascuțit și repetat, sau un „irrr...”. Cântecul este la fel de melodios ca cel al privighetorii roșcate, dar se deosebește prin lipsa aceluia crescendo, precum și prin începutul cu câteva note caracteristice: „ciuc-ciuc...”.

Habitat. Preferă pădurile umede de luncă, cu vegetație abundentă, dar și alte tipuri de păduri de foioase.

Reproducere. Cuibărește pe sol, asemănător privighetorii roșcate.

Prezența în țară. Este o specie migratoare, cu aceeași prezență în țară, ca și privighetoarea roșcată.

Hrana. Are același spectru trofic ca și privighetoarea roșcată.

Măsuri de conservare. Sunt valabile comentariile de la privighetoarea roșcată. O măsură importantă de conservare, este păstrarea structurii cât mai naturale și mai puțin influențate antropic, a luncilor apelor curgătoare, mai ales în privința acoperirii cu vegetație ierboasă și lemnoasă.

Mierla (*Turdus merula*)

24 – 25 cm. Face parte dintre cele mai cunoscute păsări de la noi, mai ales datorită penajului negru caracteristic. Dacă masculul este în totalitate negru, cu ciocul galben -portocaliu și un inel orbital de asemenea galben (portocaliu), femela are un penaj mai șters, brun, cu gușa și pieptul striate. Juvenilul este și el brun, dar foarte striat. Strigățele sunt relativ variate, iar dintre acestea mai cunoscute sunt un: „tac – tac” repetat nervos, un „tsi” ori „sri” emise îndeosebi în zbor, dar și un țiuit mai lung. Cântecul este plăcut și destul de complex.

Habitat. Este întâlnită într-o gamă foarte variată de habitate, de la altitudini foarte diferite, de la câmpie la munte, cuibărind în parcuri, grădini, liziere, păduri foarte diverse, plantații forestiere și parcele regenerare, zonele semi-deschise unde există pâlcuri de arbori sau tufe etc.

Figura 40. *Mierlă* (foto Alexandra Ion)

Reproducere. Cuibărește în arbori sau arbuști, fie la bifurcația unor ramuri, fie în cavități, uneori și în ziduri sau alte structuri construite. Cuibul are formă de cupă, caracteristic celorlalte specii din genul *Turdus*.

Prezența în țară. Este o specie sedentară, dar se poate deplasa pe diverse distanțe în perioada de iarnă. Populațiile nordice sunt migratoare.

Hrana. Foarte variată, formată în principal din nevertebrate, dar și fructe, semințe și alte părți ale plantelor.

Măsuri de conservare. Este o specie protejată pe plan național. Având în vedere larga sa răspândire, abundența și preferințele pentru habitate foarte diverse, nu sunt necesare măsuri de conservare speciale. O avantajează menținerea ori crearea unor structuri diverse de habitat, din care să nu lipsească arborii mari și subarboretul, terenurile deschise etc. ce pot favoriza specia, atât din punct de vedere al locurilor de amplasare a cuiburilor, cât și din cel al hrănirii. În același timp, menținerea unei cantități de fructe în pomi și oferirea iarna a hranei la hrănitori (mai ales mere și alte fructe), reprezintă măsuri ce ajută mierla.

Mierla gulerată (*Turdus torquatus*)

23 – 27 cm. Seamănă cu mierla, mai ales ca alură, dar se deosebește de aceasta prin câteva caracteristici ale penajului. Masculul are un colorit negricios, cu o pată albă în formă de semilună pe piept, ce contrastează evident cu restul coloritului închis. Aripa este albicioasă, iar pe partea inferioară are un colorit pestriț, negru cu alb. Femela posedă un colorit mai șters, cu albul pieptului mai estompat, iar în rest penajul este brun, relativ uniform. Juvenilul are un penaj brun, pătat pe partea inferioară. Strigătul este un „tac – tac” puternic.

Habitat. Caracterizează etajul montan, ajungând la limita superioară a pădurii, în molidișurile pure, până în jnepenișuri. Preferă pădurile care au deschideri, apărând și în stațiunile și localitățile montane.

Reproducere. Cuibărește pe sol sau la diferite înălțimi în arbori, dar și în crăpăturile stâncilor. Cuibul are formă de cupă, caracteristic celorlalte specii din genul *Turdus*.

Prezența în țară. Este o specie migratoare, ce ne părăsește prin septembrie – octombrie și revine în martie – aprilie.

Figura 41. *Mierla gulerată*, mascul adult (foto Florian Andronache)

Hrana este formată din insecte diverse și alte nevertebrate, fructe, semințe.

Măsuri de conservare. Este o specie protejată pe plan național. Are o largă răspândire de-a lungul Carpaților, fiind relativ abundentă, de aceea nu sunt necesare măsuri de conservare speciale. Mierla gulerată este însă avantajată de păstrarea structurilor de habitat specifice, mai ales a molidișurilor mature și a jnepenișurilor, a lizierelor cât mai naturale și a alternanței pădurii cu terenuri înierbate.

Sturzul de vâsc (*Turdus viscivorus*)

27 – 28 cm. Este cea mai mare dintre speciile de sturz din România și la fel ca sturzii, are un colorit brun pe partea dorsală și albicios – gălbui pe cea ventrală. Prezintă numeroase pete maronii pe întreaga zonă inferioară a corpului. Are pe obraz un desen albicios cu dungi negricioase. Caracteristic, sub aripă este alb la baza acesteia, culoare care se remarcă la pasărea în zbor. Sunetele emise sunt inconfundabile: „drrrrr”. Cântecele se aseamănă cu cel al mierlei.

Habitat. Păduri diverse, cu precădere din zonele colinare și montane, având preferință pentru liziere, luminișuri etc. Mai ales iarna, pătrunde și în zonele verzi ale localităților, unde există arbori cu fructe/semințe utile speciei pentru a supraviețui în sezonul rece.

Reproducere. Cuibărește la diferite înălțimi în arbori. Cuibul are formă de cupă, caracteristic și celorlalte specii din genul *Turdus*.

Prezența în țară. Este o specie sedentară, dar și parțial migratoare, ce ne părăsește prin octombrie – noiembrie și revine în februarie – martie.

Hrana este mai ales de origine animală, constând în nevertebrate, dar și vegetală, cu precădere fructe și semințe diverse, având o afinitate pentru vâsc, de unde i-a fost dată și denumirea românească.

Măsuri de conservare. Este o pasăre cu o largă răspândire de-a lungul Carpaților, relativ abundentă, de aceea nu sunt necesare măsuri de conservare speciale. Păstrarea arborilor mari, purtători de vâsc, dar și a altor arbori și pomi cu fructe ce pot fi consumate iarna, reprezintă măsuri ce avantajează specia.

Sturzul cântător (*Turdus philomelos*)

22 – 23 cm. Este evident mai mic decât cel de vâsc și cu o alură mai fină. În general, seamănă la colorit cu sturzul de vâsc, de care se deosebește prin petele de pe partea inferioară, mai fine și mai ascuțite, dar mai ales prin baza aripii ventrale, de culoare galbenă și nu albă ca la cel de vâsc. Juvenilul are un penaj asemănător cu al adultului, însă cu numeroase pete mai deschise pe partea dorsală. Strigătele sunt caracteristice, scurte și emise mai ales în zbor: „țic”. Are un cântec foarte melodios și puternic, tipic, din strofe care se repetă, cum ar fi: „dili dili”, „chichiri chichiri”, „diudeli diudeli” etc.

Habitat. Păduri diverse, de la altitudini începând cu câmpia și până în zona montană, dar întotdeauna cu subarboret bogat ori cu mai multe etaje de vegetație lemnoasă. Preferă de asemenea lizierele, tufărișurile,

parcurile, grădinile etc. Este una dintre cele mai comune și abundente specii de la noi.

Reproducere. Cuibărește mai ales în tufe/arbuști și arbori nu foarte înalți. Cuibul are formă de cupă, caracteristic și celorlalte specii din genul *Turdus*, însă tipic, fără căptușeală, ouăle fiind depuse direct pe pereții lutoși ai săi.

Prezența în țară. Este o specie migratoare, ce ne părăsește prin septembrie - octombrie și revine în februarie – martie.

Figura 42. *Sturz cântător* (foto Alexandra Ion)

Hrana este variată, atât animală, cât și vegetală. Consumă diverse nevertebrate, mai ales insecte, răme, mici gasteropode, iar mai ales în afara sezonului de reproducere, semințe și fructe.

Măsuri de conservare. Este o pasăre cu o largă răspândire, abundentă, ce nu necesită măsuri de conservare speciale. Menținerea subarboretului bogat atât în păduri, cât și în spațiile verzi ale localităților, o avantajează. De asemenea, lăsarea unor fructe, inclusiv a unei părți din struguri, ar fi o măsură ce ajută specia în timpul migrației de toamnă, mai ales spre sfârșitul acesteia.

Sturzul viilor (*Turdus iliacus*)

20 cm. Deși seamănă cu sturzul cântător la talie, alură și coloritul general brun pe partea dorsală și albicios pe cea inferioară, are unele caracteristici definitorii, prin care cele două specii nu pot fi confundate. Astfel, pe cap are o dungă albă peste ochi, o bandă albă de tip „mustață”, pete brune pe piept unite sub formă de șiruri și mai ales o pată portocaliu – ruginie pe flancuri și sub aripă. Strigătele sunt diferite de cele ale sturzului cântător, un fel de „gac”, pe când cele de alarmă: „tret-tret-tret” repetat.

Habitat. În zona de cuibărit din nordul Eurasiei, preferă diverse tipuri de păduri, cum sunt cele de conifere, mestecăn și anin. În perioada de iarnă când este prezent la noi, apare în diverse habitate, precum: păduri rare, parcuri, grădini și alte spații verzi din interiorul localităților.

Reproducere. În teritoriile de cuibărit, se reproduce în arbori sau arbuști.

Prezența în țară. Este o specie oaspete de iarnă, prezent în diferite zone ale țării, în căutare de hrană.

Hrana este atât de origine animală, cât și vegetală, asemănătoare cu a celorlalți sturzi.

Măsuri de conservare. Nu necesită măsuri speciale de conservare. Este avantajată de existența diverselor specii de plante lemnoase, care produc fructe, de aceea se recomandă plantarea și menținerea acestora în spațiile verzi. Din acest punct de vedere, sunt valabile comentariile de la sturzul cântător.

Cocoșarul (*Turdus pilaris*)

25 – 25,5 cm. Este un sturz cu penajul mai viu colorat. Capul, ceafa și târțița sunt cenușii, spatele și aripile brun-roșcate, gușa și pieptul gălbui-roșcate pătate și abdomenul alb cu unele striuri. Emite câteva tipuri de sunete: „șiac – șiac”, „ui – gui” etc. Cântecele este plăcut, dar mai simplu și mai puțin armonios ca al mierlei.

Habitat. Preferă lizierele pădurilor diverse, plantațiile forestiere, arborii din aliniamente, livezile, parcurile, luncile râurilor, zonele deschise pentru hrănire.

Reproducere. Cuibărește în arbori, la diferite înălțimi. Este o specie care se reproduce de regulă în colonii.

Figura 43. *Cocoșar* (foto Alexandra Ion)

Prezența în țară. Este sedentară, dar și migratoare. În trecut, a fost la noi doar oaspete de iarnă (denumirea inițială a speciei a fost sturz de iarnă), apoi a început să își extindă teritoriul de cuibărit și în România.

Hrana. Consumă numeroase insecte și alte nevertebrate pe care le prinde pe sol, fructe și semințe (în perioada de toamnă – iarnă).

Măsuri de conservare. Este o pasăre relativ frecventă, mai ales în zonele de deal și subcarpatice, ce nu necesită măsuri de conservare speciale. Cu toate acestea, pentru menținerea coloniilor de cuibărit, este necesară păstrarea arborilor unde își instalează cuiburile, mai ales din aliniamente, plantații, parcuri etc. În privința hranei, sunt valabile comentariile de la sturzul cântător.

Frunzărița gălbuie (*Hippolais icterina*)

13 cm. Este o pasăre mică, ce se remarcă din punct de vedere al structurii, printr-un cap țuguat văzut din lateral, de formă triunghiulară. Partea dorsală este uniform cenușiu-verzuie, cea ventrală fiind galbenă. Picioarele sunt albastrii. Cântecul este destul de complex, plăcut, folosind și imitarea. Are mai multe tipuri de strigăte, precum un „tete-luit”.

Habitat. Preferă diferite tipuri de habitate, de regulă din zonele de câmpie, unde există apă în vecinătate. Se întâlnește în păduri de șleau, cvercinee sau amestecuri, luncile râurilor, zone cu tufe, parcuri și grădini, alinamente și alte spații verzi din interiorul localităților.

Reproducere. Cuibărește mai ales în tufe/arbuști la 2–4 m de sol. Cuibul are formă de cupă, adesea ornamentat cu bucăți de hârtie.

Prezența în țară. Este o specie migratoare, ce ne părăsește prin iulie – septembrie și revine în aprilie-mai.

Hrana este formată din insecte și alte nevertebrate, diferite semințe și fructe.

Măsuri de conservare. Este o specie protejată pe plan național. Are o răspândire relativ largă în zonele de câmpie din România, ce nu necesită măsuri de conservare speciale. Ca și în cazul altor specii cu preferințe similare de habitat, menținerea subarboretului bogat atât în păduri, cât și în spațiile verzi ale localităților, o avantajează. Sunt valabile comentariile de la alte specii, privind aplicarea insecticidelor.

Frunzărița cenușie (*Iduna pallida*)

13 cm. Se aseamănă ca mărime și structură, cu frunzărița gălbuie. Are un colorit șters, cu partea dorsală cenușie, iar cea ventrală albicioasă. Picioarele sunt cenușii. Execută mișcări în sus și în jos ale cozii. Cântecul este relativ monoton, cu note joase și înalte, cu unele accelerații, încât pare ușor „isteric”. Are mai multe tipuri de strigăte, precum un „cec” sau „crrr”.

Habitat. Se întâlnește în păduri deschise, lunci, tufărișuri și alte tipuri de vegetație amestecată unde există arbuști, parcuri, grădini etc.

Reproducere. Cuibărește mai ales în tufe. Cuibul are formă de cupă adâncă.

Prezența în țară. Este o specie migratoare, ce ne părăsește prin august și revine în aprilie-mai.

Hrana este formată din insecte și alte nevertebrate, diferite semințe și fructe.

Măsuri de conservare. Sunt valabile comentariile de la frunzărița gălbuie. Pentru menținerea speciei în habitatele favorabile, este necesară mai ales păstrarea tufărișurilor. În acest caz, unele habitate caracteristice sunt supuse unor transformări, până la dispariție, cordonul litoral format din arbuști și vegetație ierboasă și porțiunile neconstruite, cu tufărișuri, fiind astfel de exemple. Aceste habitate din zonele cu potențial turistic ridicat (ex. Mamaia Nord) își restrâng considerabil arealul, în detrimentul dezvoltărilor imobiliare, specia suferind probabil pierderi însemnate de habitat favorabil.

Silvia cu capul negru (*Sylvia atricapilla*)

14 cm. Pasăre de talie mică, ca toate speciile de silvii, ușor de identificat prin calota neagră la masculul adult și brună la femelă. Restul penajului este cenușiu pe partea dorsală și albicios murdar pe cea inferioară, contrastul cu calota fiind evident. Picioarele au o nuanță cenușiu-albăstruie. Juvenilul indiferent de sex are inițial calota brună, apoi treptat la mascul devine neagră. Strigătul cel mai cunoscut este cel de alarmă, un „tec tec” repetat. Cântecul este caracteristic melodos și puternic.

Habitat. Păduri de tipuri diferite, preferând lizierele, deschiderile cu regenerări, subarboretul bogat. În zonele localităților, cuibărește în spații verzi, precum: grădini, parcuri, scuaruri.

Figura 44. *Silvie cu cap negru, mascul, detaliu*
(foto Florian Andronache)

Reproducere. Cuibărește mai ales în tufe/arbuști. Cuibul are formă de cupă.

Prezența în țară. Este o specie migratoare, ce ne părăsește prin august - septembrie și revine în aprilie.

Hrana este formată din insecte în diferite stadii, fructe de dimensiuni mici, adesea de soc, mai ales în timpul migrației de toamnă.

Măsuri de conservare. Este o specie protejată pe plan național. Are o largă răspândire în România, cu o abundență ridicată, ce nu necesită măsuri de conservare speciale. Ca și în cazul altor specii cu preferințe similare de habitat, menținerea subarboretului bogat atât în păduri, cât și în spațiile verzi ale localităților, o avantajează. De asemenea, ca la toate speciile ce consumă și insecte, sunt valabile comentariile privind aplicarea insecticidelor.

Silvia de zăvoi (*Sylvia borin*)

14 cm. Are un colorit mai șters și mai uniform decât al celorlalte silvii. Deși este relativ asemănătoare cu frunzărița cenușie, capul său este rotunjit, văzut din lateral, iar ciocul este cenușiu, scurt și pare mai gros.

Astfel, partea dorsală este brun-cenușie, iar cea inferioară alb-murdară. Adesea, laturile gâtului au o nuanță cenușie mai pronunțată. Picioarele sunt cenușii-brune. Irisul este închis la culoare. Juvenilul seamănă cu adultul, dar are o tentă mai gălbuie pe partea ventrală. Strigătul de alarmă este un „cec cec” puternic și repetat. Cântecul este melodios, dar monoton, semănând într-o oarecare măsură cu cel al silviei cu cap negru.

Habitat. O găsim în diverse habitate, precum: păduri cu subarboret bogat, liziere, zone deschise cu vegetație forestieră sau arbustivă, luncile râurilor, grădinile și parcurile.

Reproducere. Cuibărește mai ales în tufe/arbuști, uneori în puieți sau iarbă înaltă. Cuibul are formă de cupă.

Prezența în țară. Este o specie migratoare, ce ne părăsește prin august-septembrie și revine în aprilie-mai.

Hrana. Insecte, alte nevertebrate, fructe mici.

Măsuri de conservare. Este o specie protejată pe plan național. Are o răspândire relativ largă în România și de aceea nu necesită măsuri de conservare speciale. Sunt valabile comentariile de la silvia cu cap negru.

Silvia mică (*Sylvia curruca*)

13,5 cm. Puțin mai mică decât silvia cu cap negru, coloritul părții dorsale este cenușiu închis, îndeosebi pe cap și în zona urechii. Aripa este brună închis, parte inferioară, albă. Irisul este și el închis la culoare, cenușiu, la fel ca și picioarele cenușii-negricioase. Când este deranjată, emite un „tetet”. Cântecul este caracteristic, scurt, având în ultima parte un „riutiutiuti”.

Habitat. Este mai puțin legată de interiorul pădurilor compacte, având preferințe pentru liziere, diverse terenuri deschise din păduri, cu subarboret bogat, alte habitate cu arbuști, spații verzi din localități, precum parcurile, grădinile etc.

Reproducere. Cuibărește mai ales în tufe / arbuști, uneori în puieți sau iarbă înaltă. Cuibul are formă de cupă.

Prezența în țară. Este o specie migratoare, ce ne părăsește prin august - septembrie și revine în aprilie - mai.

Figura 45. *Silvie mică* (foto Alexandra Ion)

Hrana. Sunt valabile comentariile de la silvia cu cap negru.

Măsuri de conservare. Este o specie protejată pe plan național. Are o răspândire largă în România. Nu necesită măsuri de conservare speciale. Sunt valabile comentariile de la silvia cu cap negru.

Pitulicea mică (*Phylloscopus collybita*)

11 cm. Seamănă cu frunzărița gălbuie, dar capul nu este țuguiat. Coloritul general este brun-cenușiu, dar cu nuanțe diferite și caracteristic, picioarele negricioase. Are partea inferioară alb – murdară, gușa și pieptul având o tentă gălbuie, destul de variabilă de la un exemplar la altul, uneori toată partea inferioară fiind gălbuie. Adesea își mișcă coada în plan vertical, dar înspre jos. Are un strigăt scurt format dintr-o singură silabă:

„huit”. Cântecul este caracteristic, o serie repetată de note: „țip – țap – țip – țap”, uneori cu tonalități neregulate și fără păstrarea ordinii exacte a celor două silabe diferite.

Habitat. Păduri foarte variate din punct de vedere altitudinal și compozițional, de la câmpie până în zona molidișurilor de limită. Preferă deschiderile din pădure, unde au fost tăieri, ori doborâturi de vânt și s-a instalat o vegetație pe sol, formată din mur, zmeur, arbuști etc. de asemenea, o întâlnim la liziere, în zone cu arboret tânăr și des, dar și în grădini și parcuri, mai ales în perioadele de migrație.

Figura 46. *Pitulice mică* (foto Florian Andronache)

Reproducere. Cuibărește pe sol sau foarte aproape de sol, în iarbă sau sub crengi, rugi de mur etc. Cuibul are formă caracteristică sferică, cu o intrare laterală, construit din frunze, mușchi etc.

Prezența în țară. Este o specie migratoare, ce ne părăsește prin august–noiembrie și revine în martie – aprilie. Se observă unele exemplare și iarna.

Hrana constă din insecte, păianjeni și alte nevertebrate, fructe mici sub formă de bobițe.

Măsuri de conservare. Este o specie protejată pe plan național, fiind o pasăre foarte răspândită în România, cu o abundență ridicată, ce nu necesită măsuri de conservare speciale. Este avantajată de deschiderile din pădure, suprafețele unde au avut loc tăieri rase, doborâturi de vânt etc. Sunt valabile comentariile de la ochiuboului.

Pitulicea sfârâitoare (*Phylloscopus sibilatrix*)

12 – 12,5 cm. Asemănătoare ca formă și mărime cu pitulicea mică, se deosebește de alte specii de pitulici, prin coloritul galben viu al gușei, pieptului și „sprâncenei”, ușor de sesizat. Partea inferioară este albă și cea dorsală, verde-gălbuie. Picioarele sunt și ele galbene, criteriu ce poate fi utilizat în identificare, alături de celelalte amintite. Strigătul este un „uit”, dar cântecul nu poate fi confundat, fiind o suită de note din ce se accelerează: „zip zip zip zip zip sirrr”.

Figura 47. *Pitulice sfârâitoare* (foto Florian Andronache)

Habitat. Pădurile de foioase sunt preferate la noi, începând cu cele din zona de câmpie până la montană, unde există subarboret bogat. În afara perioadei de cuibărit, apare și în alte habitate, inclusiv în parcuri și grădini din orașe.

Reproducere. Cuibărește pe sol sau foarte aproape de sol, sub trunchiuri doborâte sau sub alte tipuri de vegetație, bine camuflat. Cuibul are formă tipică, ca și în cazul pitulicii mici.

Prezența în țară. Este o specie migratoare, ce ne părăsește prin august - septembrie și revine în aprilie – mai.

Hrana cuprinde nevertebrate, mai ales insecte, dar și diferite semințe, fructe mici.

Măsuri de conservare. Sunt valabile comentariile de la pitulicea mică, cu precizarea că menținerea unor structuri etajate în pădure, cu vegetație arbustivă bogată, poate avantaja specia.

Aușelul cu capul galben (*Regulus regulus*)

9 cm. Este cea mai mică și fină pasăre din avifauna României. Forma corpului este relativ rotunjită, remarcându-se ochii mari de culoare neagră. Coloritul spatelui este verzui, aripa având câteva dungi negre și albe, iar partea inferioară are o tentă murdară, dar mai deschisă decât restul corpului. Caracterul distinctiv este prezența unei dungi galbene la femelă și galben-portocalie la mascul, încadrate de câte două dungi negre. În jurul ochiului are un inel albicios. Juvenilii nu prezintă dungile de pe creștet. Strigățul este un fin: „sri” sau un „si si...siii”. Cântecul este și el fin.

Habitat. Este specifică pădurilor de conifere, în special molidișurilor din zonele superioare, dar apare și în cele de amestec. Mai ales iarna, o întâlnim adesea în parcurile orașelor, inclusiv din zonele de câmpie, trăind în stoluri mixte, cu alte specii de păsări, cum sunt pițigoii.

Reproducere. Cuibărește în ramurile arborilor înalți. Cuibul are o formă de cupă sferică, cu intrarea rotundă, în partea superioară, fiind confecționat mai ales din mușchi.

Prezența în țară. Este o specie parțial migratoare, care face deplasări pe distanțe diferite în timpul iernii.

Hrana este formată din insecte, păianjeni, semințe.

Figura 48. *Aușel cu cap galben* (foto Florian Andronache)

Măsuri de conservare. Este o specie protejată pe plan național, cu o largă răspândire în lungul lanțului carpatic și abundentă. Nu necesită măsuri speciale de conservare, dar păstrarea molidișurilor bătrâne mai ales de la limita superioară a pădurii, este o condiție favorizantă. De asemenea, iarna o avantajează coniferele producătoare de semințe pe care le consumă, din parcuri și alte spații verzi. Plantarea ori menținerea unor specii de arbori rășinoși în parcuri și grădini publice este o măsură generală favorizantă pentru stolurile de aușei ce-și petrec iarna în orașe.

Aușelul sprâncenat (*Regulus ignicapilla*)

9 cm. Foarte asemănător cu aușelul cu cap galben, deosebindu-se printr-o dungă albă deasupra ochiului și una neagră peste ochi. Culoarea galbenă este la această specie, un portocaliu aprins. Juvenilul are dunga albă deasupra ochilor, precum și cea negricioasă peste ochi. Strigătul este asemănător cu cel al aușelului cu cap galben, iar cântecul format dintr-o serie de note repetate, rapide: „si si si si si sia”.

Habitat. Asemănător cu cel al aușelului cu cap galben, dar mai des întâlnit în pădurile mixte și de foioase. Iarna apare și în alte tipuri de habitate, cum sunt terenurile deschise, plantațiile, zonele verzi din orașe.

Reproducere. Ca la aușelul cu cap galben.

Prezența în țară. Ca și în cazul aușelului cu cap galben, putându-se asocia cu acesta în timpul iernii, formând uneori stoluri mixte și cu alte specii.

Hrana este formată din insecte și alte nevertebrate, semințe.

Măsuri de conservare. Sunt valabile comentariile de la aușelul cu cap galben.

Muscarul gulerat (*Ficedula albicollis*)

12,5 – 13 cm. Pasăre de talie mică, cu un dimorfism sexual accentuat. Astfel, masculul are un colorit negru cu alb. Capul, spatele, coada și parțial aripa sunt negre, fruntea, partea inferioară, târțița și o pată mare pe aripă, sunt albe. Caracteristic, are un guler alb, lat. Femela este brun – cenușie, cu partea inferioară albă, la fel ca și o pată vizibilă pe aripa închisă. Juvenilii și masculii în penaj de iarnă, sunt asemănători femelei. Strigătul de alarmă este un „ip”, puternic, ce se repetă. Cântecul este destul de scurt și caracteristic, un „ți ți tiu si”.

Habitat. Ocupă păduri de foioase sau mixte, mai ales făgete. Pădurile unde cuibărește necesită arbori bătrâni, groși și cu scorburi ori alte orificii. Îl întâlnim în migrație și în alte tipuri de peisaje, precum parcurile orașelor.

Reproducere. Cuibărește în pădurile și spațiile verzi cu o structură favorabilă, cuibul fiind amplasat în diverse scorburi sau crăpături ale trunchiurilor, inclusiv în vechi cuiburi de ciocănitori. Ocupă și cuiburi artificiale.

Prezența în țară. Este o specie migratoare, ce pleacă prin august – septembrie și sosește prin aprilie – mai.

Hrana. Consumă insecte diverse, pe care le capturează din zbor.

Măsuri de conservare. Este o specie protejată pe plan național și comunitar (este parte a Directivei Păsări a UE, anexa I). Este necesară aplicarea unui management forestier adecvat, care favorizează habitatul specific, cu arbori bătrâni, scorburoși, iescari etc. În același timp, pentru fiecare unitate de producție/ocol, trebuie să existe un echilibru privind clasele de vârstă ale arboretelor, așa încât cele bătrâne, de peste 100-120 ani, să nu scadă procentual în timp, ci să ocupe suprafețe suficient de mari, pentru a susține populații viabile de muscari gulerati. La nivel național, este necesară aceeași menținere a procentului de arborete bătrâne (ca nivel minim necesar), mai ales din categoria făgetelor și a amestecurilor de fag cu rășinoase, ori cu cvercinee. Desigur, populațiile locale își pot menține starea de conservare favorabilă, dacă se aplică măsuri concrete și mai restrictive în arboretele din arii naturale protejate (SPA-uri, parcuri naturale ori naționale suprapuse cu acestea), conform planurilor de management integrate.

Muscarul mic (*Ficedula parva*)

11,5 cm. Mai mic decât muscarul gulerat și cu o alură mai fină, se remarcă prin ținerea deseori a cozii în sus. Masculul este cenușiu pe cap, spate și aripi, albicios pe abdomen, iar gușa și pieptul sunt portocalii, caracter distinctiv. Are coada neagră, cu penele (rectricele) exterioare având baza albă. Femela este mai șters colorată și nu are culoarea portocalie. Juvenilul seamănă cu femela. Strigătul este un „țirr”. Cântecul, relativ variat, dar nu foarte complex, este: „ți ți ți ți sisii sisii țiu țiu”.

Habitat. Preferă făgetele, dar și pădurile de amestec, din zonele premontane și montane, necesitând aproximativ aceleași structuri legate de lemnul mort și arborii scorburoși ca și în cazul muscarului gulerat.

Reproducere. Cuibărește în pădurile cu o structură favorabilă, cuibul fiind amplasat în diverse scorburi sau crăpături ale trunchiurilor. Ocupă și cuiburi artificiale.

Prezența în țară. Este o specie migratoare, ce pleacă prin august și sosește prin aprilie – mai.

Hrana constă din diferite insecte.

Figura 49. *Muscar mic* (foto Alexandra Ion)

Măsuri de conservare. Sunt valabile comentariile de la muscarul gulerat. O avantajează și structurile mai complexe de habitat, cu etaje inferioare de vegetație – arbuști. Arboretele cu populații însemnate, ar necesita eventual o altă abordare managerială, cu trecerea la tăieri ce vor conduce la o structură pe clase de vârstă asemănătoare, pe termen lung, deci la o continuitate a celor mature/bătrâne în spațiu. De asemenea, menținerea zonelor verzi cu arbori maturi și bătrâni din specii cât mai variate, la nivelul orașelor, poate reprezenta condiții optime de hrănire în timpul migrațiilor.

Muscarul sur (*Muscicapa striata*)

14 cm. Este o pasăre mică, cu o formă relativ alungită, zburând ca și celelalte specii de muscari după insecte, pe care le prinde din zbor în urma

unei lansări de pe o ramură sau cablu electric, de multe ori revenind în același loc. Coloritul este uniform, brun-cenușiu pe partea dorsală și albicios pe cea ventrală. Pe creștet, ceafă, piept și flancuri este striat. Strigătul este un „țî”. Cântecul este foarte simplu, fiind format din 3 – 4 strigăte.

Habitat. Preferă diferite tipuri de păduri, din zona câmpiei până în cea montană, lizierele, poienile și alte deschideri din pădure, terenurile deschise cu arbori izolați sau pâlcuri, livezile, grădinile, parcurile.

Figura 50. *Muscar sur* (foto Florian Andronache)

Reproducere. Cuibul este amplasat în scorburi sau crăpături ale trunchiurilor, ziduri, ori în alte locuri favorabile. Ocupă și cuiburi artificiale.

Prezența în țară. Este o specie migratoare, ce pleacă prin august - septembrie și sosește prin aprilie – mai.

Hrana. Este formată din insecte, mai rar consumă și fructe mici sau semințe.

Măsuri de conservare. Este o specie protejată pe plan național, relativ larg răspândită, cu adaptări la cuibărit, inclusiv în spațiile construite din zona rurală și de aceea nu necesită măsuri speciale de conservare.

Pițigoiul sur (*Poecile palustris*)

11,5 – 12 cm. Pasăre de talie mică, are un cioc conic, scurt. Este unul dintre pițigoii cu trei culori: negru, alb și cenușiu. Spatele, aripa și coada sunt cenușii-brune, partea inferioară brun deschis, murdară, obrazul și gâtul lateral, albe, iar calota și bărbia, negre. Pe bărbie apare o mică pată de culoare neagră, neextinsă. Ciocul este de culoare negricioasă, iar picioarele albastrii. Acest colorit este valabil pentru ambele sexe, dar și pentru juvenili. Strigătul, produs frecvent, este un „picial”. Cântecul cuprinde un șir de fluierături repetate: „tiep”, ori un „vitai” repetat.

Habitat. Păduri diverse, îndeosebi de foioase, iar din acestea frecvent cele de cvercinee, făgete, aninișuri și alte păduri de luncă etc. Apare și în alte habitate, precum terenurile semi-deschise cu arbori izolați ori grupuri, zonele umede, spațiile verzi din orașe.

Reproducere. Cuibul este amplasat în diverse scorburi sau crăpături ale trunchiurilor, ori în adâncituri din sol. Are formă de cupă. Adesea ocupă cuiburi artificiale.

Prezența în țară. Este o specie sedentară, ce efectuează iarna deplasări în căutare de hrană.

Hrana constă din insecte și alte nevertebrate, semințe și fructe mici, iarna frecventând și hrănitorile instalate pentru atragerea păsărilor sălbatice, de unde consumă printre altele, semințe de floarea soarelui.

Figura 51. *Pițigoi sur* (foto Florian Andronache)

Măsuri de conservare. Este o specie protejată pe plan național, cu largă răspândire în țară, astfel că nu sunt necesare măsuri speciale de conservare. Păstrarea unui volum de lemn mort pe picior și a unui număr de arbori groși și scorburoși, favorizează specia. Sunt valabile comentariile de la alte specii, în privința managementului spațiilor verzi urbane și a hrănirii păsărilor pe timpul iernii.

Pițigoiul de munte (*Poecile montanus*)

11,5 – 12 cm. Deși seamănă cu pițigoiul sur, este puțin mai mare și vizibil mai bine structurat, având gâtul mai gros. Coloritul este aproape identic, dar are câteva caractere distinctive: pata neagră de pe bărbie, mai extinsă și o bandă albicioasă pe aripa în poziție strânsă. Strigătul este și el clar distinctiv, un „sidie die”, nazal. Cântecul este o serie de „tiu tiu tiu...”, lentă.

Habitat. Păduri de molidiș, ori amestec, fiind una dintre păsările tipice celor montane. Iarna coboară și mai jos, în stoluri mixte de pițigoi și alte păsări.

Reproducere. Cuibul este amplasat în scorburi săpate de pasăre în trunchiurile putrezite, adesea continuând săparea cuiburilor neterminate de ciocănitori, în lemnul putred.

Prezența în țară. Este o specie sedentară, ce efectuează iarna deplasări în căutare de hrană.

Hrana constă din insecte, semințe etc.

Măsuri de conservare. Sunt valabile comentariile de la pițigoiul sur, cu mențiunea că păstrarea iescarilor putreziți o favorizează, deci managementul pădurilor caracteristice necesită o abordare ce va ține cont și de aspectele cheie privind unele specii de păsări.

Pițigoiul de livadă (*Poecile lugubris*)

13,5 cm. Este tot un pițigoi cu calotă și bărbie de culoare închisă, ca și cel sur și de munte, dar puțin mai mare decât aceștia. Partea dorsală și aripile sunt brune, iar partea inferioară alb-murdară. obrazul este alb. O caracteristică importantă este pata neagră de pe bărbie, extinsă și pe gușă. Cele două sexe și juvenilii nu pot fi diferențiați prin observarea exemplarelor în natură. Strigătul este un: „cirrr” sau un . „țri-țri...”.

Habitat. Caracterizează pădurile de foioase (mai ales de cvercinee) din zonele de deal și montane, lizierele, livezile bătrâne etc.

Reproducere. Cuibul se află în scorburi sau crăpături din roci și are formă de cupă.

Prezența în țară. Este întâlnită mai ales în sudul țării. Are statut de sedentară, ce efectuează iarna deplasări în căutare de hrană.

Hrana constă din insecte și alte artropode, semințe și fructe mici.

Măsuri de conservare. Este o specie protejată pe plan național și o specie rară de pițigoi, cu o distribuție neuniformă și relativ localizată. Sunt

necesare măsuri de conservare a habitatelor specifice, respectiv a pădurilor bătrâne de cvercinee sau fag, dar și a livezilor bătrâne din zonele de cuibărit. Păstrarea unui volum de lemn mort pe picior și a unui număr de arbori groși și scorburoși, favorizează specia. În rest, sunt valabile toate comentariile de la speciile cu cerințe asemănătoare de habitat (arborete mature/bătrâne).

Figura 52. *Pițigoi de livadă* (foto Florian Andronache)

Pițigoiul moțat (*Lophophanes cristatus*)

11,5 – 12 cm. Are o alură de neconfundat, prin existența unui moț de pene pe cap. Coloritul spatelui, aripilor și cozii este brun, iar cel al părții inferioare alb – gălbui. Capul este târnat pe moț, cenușiu cu alb, în jurul ochiului având două dungi negre și pe bărbie o pată vizibilă neagră. Are un strigăt caracteristic: „ghiurr”. Cântecul are mai multe note.

Habitat. Ca și pițigoiul de munte, caracterizează pădurile de molid montane, dar apare și în cele de amestec. Habitatul are în componență

zone deschise, mlaștini etc. Coboară adesea în stațiunile turistice și alte așezări omenești, uneori la altitudini mai joase în perioada de iarnă, intrând în componența stolurilor mixte de pițigoi și alte păsări.

Reproducere. Cuibul este amplasat în scorburi, sub rădăcini, adâncituri din sol etc.

Figura 53. *Pițigoi moțat* (foto Alexandra Ion)

Prezența în țară. Este o specie sedentară, ce efectuează iarna unele deplasări în căutare de hrană.

Hrana este formată din insecte, semințe.

Măsuri de conservare. Sunt valabile comentariile de la celelalte specii de pițigoi, îndeosebi legate de molidișurile de altitudine. Îl avantajează oferta de hrană de la hrănitorile montate în diverse locuri, mai ales din stațiuni turistice și localități montane.

Pițigoiul de brădet (*Periparus ater*)

11 – 11,5 cm. este un pițigoi mic, cu o coadă scurtă și formă rotunjită. Are spatele, aripa și coada, gri închise. Partea inferioară este cenușiu deschisă, iar capul negru cu alb. Aceste două culori ale capului alternează, ceafa fiind albă, la fel ca și obrazii, iar bărbia și gușa sunt negre. Pe aripă există două dungi albe. Juveniliile sunt mai gălbui pe părțile albicioase de la adulți. Strigătele sunt variate, cel mai frecvent fiind un „pitiu” repetat, apoi „ți”, „țui” etc. Cântecul cuprinde strigăte repetate, ce amintesc de cele ale pițigoiului mare, dar sunt mai puțin intense: „sitiu siti”.

Figura 54. *Pițigoi de brădet* (foto Florian Andronache)

Habitat. Păduri diverse, mai ales cele de rășinoase și mixte, dar preferă și făgetele pure. Alte habitate frecventate, sunt cele cu arbori izolați ori grupați, parcurile orașelor, inclusiv din zona de câmpie, în perioada de iarnă.

Reproducere. Cuibul este amplasat în diverse locații prielnice, precum: scorburi, sub rădăcini, adâncituri din sol, ziduri de sprijin invadate de vegetație etc. Are forma unei cupe, fiind confectionat din mușchi, frunze etc.

Prezența în țară. Este o specie sedentară, ce efectuează iarna unele deplasări în căutare de hrană.

Hrana este formată din insecte și alte nevertebrate, semințe etc.

Măsuri de conservare. Sunt valabile comentariile de la celelalte specii de pițigoi, inclusiv legate de hrănirea pe timpul iernii, la hrănitori special amenajate, din zonele urbane.

Pițigoiul mare (*Parus major*)

14 cm. Coloritul său este format în principal din trei culori, care ies în evidență: negru, alb și galben. Astfel, capul este negru, cu obrazul alb, partea inferioară galbenă cu o dungă neagră pe mijloc. Spatele și aripa sunt verzui, pe aripă existând și o dungă albă, vizibilă. Deși sexele sunt asemănătoare, la mascul banda neagră de pe abdomen este mai groasă. Juvenilul este mai șters colorat, cu banda neagră mult mai subțire și în parte inexistentă. Are mai multe tipuri de strigăte și cântece. Dintre strigăte, amintim: „ți ți”, „ciîr”. Cântecele este caracteristic, un: „țiți -ui”, „titiu titiu”.

Figura 55. *Pițigoi mare* (foto Alexandra Ion)

Habitat. Numeroase tipuri de habitate, practic la toate altitudinile, de la zona litorală și până aproape de limita superioară a pădurii, în cea montană. Are nevoie de păduri mature/bătrâne, cu arbori groși, scorburoși, dar apare în multe alte habitate deschise, cu arbori izolați ori în grupuri, zone umede diverse, lunci ale apelor curgătoare, livezi, precum și spațiile verzi ale localităților.

Reproducere. Cuibul poate fi amplasat în orice cavitate, fie din arbori, fie din edificii, stâlpi etc. Are forma unei cupe, fiind confecționat din mușchi, frunze etc. Cuibărește cu succes în cuiburile artificiale.

Prezența în țară. Este o specie sedentară, ce efectuează iarna deplasări în căutare de hrană.

Hrana este formată din insecte și alte nevertebrate, fructe mici (bobițe), semințe, diferite alimente pentru consumul uman, fiind cea mai comună specie la hrănitorile special amenajate pentru păsările sălbatice în perioada rece a anului.

Măsuri de conservare. Este o specie protejată pe plan național, fiind cea mai răspândită și abundentă specie de pițigoi de la noi. Sunt valabile comentariile de la celelalte specii de pițigoi și în general de la păsările de pădure și insectivore.

Pițigoiul albastru (*Cyanistes caeruleus*)

11,5 – 12 cm. Are talia mai mică decât cea a pițigoiului mare, având și o structură mai fină. Culoarea distinctivă, ce îl face inconfundabil, este albastrul. Capul are creștetul albastru intens, restul fiind alb, cu unele dungii negre (peste ochi, în zona cefei și bărbiei). Partea inferioară este galbenă, cu o dungă neagră subțire, amplasată median. Spatele este verzui, iar aripa albastruie, cu o dungă albă, vizibilă. Cele mai comune strigăte, sunt: „țiți diu”, „țerereret”. Cântecul este caracteristic, ușor de recunoscut: „ți ți ți țirrr”.

Habitat. Păduri de diferite tipuri și altitudini, dar cu precădere cele de cvercinee și amestec. Preferă de asemenea, pădurile de luncă, formate din sălcete, plopișuri, aninișuri, adesea pătrunzând și în zonele umede, unde se hrănește iarna. Ca și pițigoiul mare, s-a adaptat foarte bine mediului antropic, unde cuibărește în grădini, parcuri și alte tipuri de spații verzi.

Figura 56. *Pițigoi albastru* (foto Florian Andronache)

Reproducere. Cuibul este amplasat mai ales în scorburi, dar preferă și diferite edificii. Forma și structura cuibului, sunt asemănătoare altor specii de pițigoi. Ocupă adesea cuiburile artificiale.

Prezența în țară. Este o specie sedentară, ce efectuează iarna deplasări în căutare de hrană.

Hrana constă în insecte, fructe mici și semințe. Adesea frecventează hrănitorile pentru păsări sălbatice, în perioada iernii.

Măsuri de conservare. Este o specie protejată pe plan național, fiind una din cele mai răspândite și abundente specii de pițigoi de la noi. Sunt valabile comentariile de la celelalte specii de pițigoi și în general de la păsările de pădure și insectivore.

Pițigoiul codat (*Aegithalos caudatus*)

13 – 14 cm. Este o pasăre mică, cu o formă foarte caracteristică, având corpul mic, cioc foarte scurt, capul rotund și mai ales o coadă foarte lungă. Capul ca și partea inferioară sunt în întregime albe, iar partea dorsală negricioasă cu alb pe aripă. Rectricele externe sunt albe, iar celelalte sunt negre. Strigă: „sisisis” când zboară în stoluri, sau „țirriup”, tipic. Cântecul este simplu, format din repetarea unor strigăte.

Figura 57. *Pițigoi codat* (foto Florian Andronache)

Habitat. Preferă pădurile de foioase și cele de amestec, luminișurile, lizierele cu subarboret bogat, dar și grădinile și parcurile. În afara perioadei de reproducere, se grupează în stoluri și se deplasează inclusiv în zonele verzi ale localităților.

Reproducere. Cuibul este construit în diverse tufe, fiind unul dintre cele mai frumoase și laborioase cuiburi de la noi. Are formă globuloasă, cu

o intrare mică în partea superioară. Este confecționat din mușchi, licheni, păr și alte materiale.

Prezența în țară. Este o specie sedentară, care efectuează iarna deplasări în căutare de hrană, ca și ceilalți pițigoi.

Hrana. Este formată din insecte și alte artropode, semințe și fructe mici.

Măsuri de conservare. Sunt valabile comentariile de la celelalte specii de pițigoi, cu mențiunea că îl avantajează conservarea subarboretului și a zonelor de tufe, inclusiv din zona lizierelor, din regiunile de câmpie și deal. Managementul acestui tip de vegetație, poate fi dificil de aplicat, luând în considerare mai ales aspectele juridice ale terenurilor și presiunile antropice din aceste habitate marginale, tranzitorii (ecoton).

Scorțarul (*Sitta europaea*)

14 cm. Este una dintre speciile inconfundabile, nu doar prin colorit, ci și datorită formei, respectiv a modului de viață, predominant pe trunchiurile arborilor, unde poziția sa este una acrobatică, de multe ori cu capul în jos. Ciocul relativ lung și drept. Creștetul, ceafa, spatele și aripa dorsal, sunt cenușii-albăstrui. Peste ochi are o dungă neagră, caracteristică. Gușa și obrazul sunt albe, iar restul părții inferioare, gălbui-ruginie. La masculi, flancurile sunt roșcate, iar la femele roșcat-palide. Emite diverse tipuri de strigăte, precum: „țoi – șoi”, „sit sit”. Cântecul este relativ puternic, fluierat: „tiui tiui” ori „vivivivivi”.

Habitat. Păduri diverse, mai ales din zonele de câmpie și colinare, de foioase sau amestec. Preferă arborii bătrâni cu scorburi, inclusiv produse de ciocănitori. Se întâlnește, de asemenea, în pâlcuri de arbori și diferite alte habitate, inclusiv din localități (grădini, parcuri).

Reproducere. Cuibărește în scorburi ori în vechi cuiburi de ciocănitori. Dacă orificiul de intrare este prea larg, pasărea îl micșorează prin zidire cu lut. Ocupă și cuiburi artificiale.

Prezența în țară. Este o specie sedentară.

Figura 58. *Scorțar* (foto Florian Andronache)

Hrana este diversă, de la insecte în diferite stadii, până la hrană vegetală, precum fructe/semințe: jir, ghindă, nucă etc. Adesea caută semințe iarna, în hrănitorile amenajate pentru păsările sălbatice.

Măsuri de conservare. Este o specie protejată pe plan național, larg răspândită și abundentă la noi. Sunt valabile comentariile de la ciocănitori, privind conservarea habitatului. De asemenea, un management favorabil al spațiilor verzi publice, din localități, poate conduce la o mai bună conservare a speciei. Ca și alte păsări sedentare, se hrănește adesea la hrănitorile montate pentru a sprijini avifauna pe timpul iernii.

Cojoaica de pădure (*Certhia familiaris*)

12,5 – 13 cm. Are o alură și mai interesantă decât cea a scorțarului, fiind de asemenea un cățărător desăvârșit. Astfel, corpul relativ alungit prezintă un cioc fi, relativ lung și curbat în jos. Când stă pe trunchi, se sprijină în coadă. Viața sa este petrecută doar pe trunchiurile arborilor, cu cățărarea de regulă, de jos în sus, cu zbor de la un arbore la altul. Coloritul părții dorsale este în general brun, cu numeroase picățele albicioase.

Deasupra ochiului, prezintă o dungă vizibilă, albicioasă. Partea ventrală este albă. Strigătul este un: „țiii”, fin. Cântecul, caracteristic, este descendent și accelerat, finalizându-se printr-un tril, cu notele de sfârșit în creștere: „titi titi ti tirr iuit”.

Figura 59. *Cojoaică de pădure* (foto Alexandra Ion)

Habitat. Diferite tipuri de pădure, de la cele de foioase, până la mixte și de rășinoase. Necesită arbori mari, bătrâni. Apare și în alte peisaje, inclusiv în parcurile orașelor.

Reproducere. Cuibărește în crăpături ale scoarței arborilor.

Prezența în țară. Este o specie sedentară.

Hrana este formată din insecte diverse și alte nevertebrate, pe care le capturează din ritidomul scoarței arborilor.

Măsuri de conservare. Este o specie protejată pe plan național, larg răspândită și abundentă la noi. Sunt valabile comentariile de la ciocănitori, privind conservarea habitatului. Existența unui număr de arbori total ori parțial uscați sau debilitați, care posedă încă scoarță desprinsă, o avantajează în găsirea locurilor de cuibărit. Această situație este valabilă nu doar în pădure, ci și în alte habitate preferate de specie, precum parcurile mari din orașe. De aceea este recomandată aplicarea unui management prietenos cu natura și la nivelul spațiilor verzi urbane.

Grangurul (*Oriolus oriolus*)

24 cm. Pasăre de talie medie, tipică prin coloritul său galben. Masculul adult este inconfundabil, prin coloritul galben viu de pe cap, spate și abdomen. Aripa și o parte din coadă sunt negre. Are de asemenea o dungă neagră de la baza ciocului până la ochi. Ciocul are un colorit roz închis. Femela este galben – verzui pe partea dorsală, albicioasă cu numeroase striuri negricioase pe cea ventrală. Juvenilul seamănă cu femela adultă. Cântecul este un fluierat tipic și ușor de recunoscut: „uia – uieo”, plus un „chuii” nazal.

Habitat. Are preferință pentru zonele de altitudine joasă, până la cele colinare și depresionare, unde ocupă diverse păduri de foioase, cu precădere de cvercinee ori de luncă. Are nevoie de arbori maturi de mari dimensiuni. O întâlnim și în livezi, grădini, parcuri, aliniamentele drumurilor etc.

Reproducere. Cuibărește între ramurile arborilor, adesea în cele înfurcitate. Cuibul are formă de cupă, iar prin modul de prindere, seamănă cu un hamac.

Prezența în țară. Este o specie migratoare, ce pleacă de la noi în august și se întoarce în mai-iunie.

Hrana constă din insecte diverse și alte nevertebrate, fructe, cum sunt cireșele, dulele etc.

Măsuri de conservare. Este o specie protejată pe plan național, fiind larg răspândită la noi, în habitatele preferate. Nu necesită măsuri speciale de conservare, dar este de dorit aplicarea unui management forestier adecvat, inclusiv prin menținerea în timp a unor suprafețe suficiente de arborete mature/bătrâne la nivelul unităților administrative silvice. De asemenea, păstrarea la hectar ori raportat la suprafețele pădurilor mature a unui număr de arbori din specii producătoare de fructe consumate de grangur (cireș pășăresc), este o măsură benefică speciei.

Graurul (*Sturnus vulgaris*)

21 – 21,5 cm. Pasăre de talie mică, relativ cunoscută după penajul ei închis și în anumite situații pestrițat. În perioada nupțială, adultul are ciocul galben, iar coloritul general negru cu reflexe metalizate verzui și violete. Acesta se modifică în mare măsură iarna, când devine negricios cu numeroase pete albe, iar ciocul brun. Juvenilii sunt bruni uniform, mai deschiși pe abdomen. În ce privește sunetele produse, graurul se remarcă printr-o varietate mare a lor, inclusiv datorită comportamentului imitativ. Strigătul cel mai frecvent, este „ciirr”, produs în zbor. Cântecul este complex, format din diferite note, iar în timpul producerii lui, graurul de regulă scutură aripile.

Habitat: Preferă habitate forestiere foarte diverse, cum sunt pădurile de foioase și de amestec. Apare însă în numeroase alte peisaje, precum: liziere și deschideri din pădure, livezi, grădini, spații verzi din orașe, îndeosebi parcuri și grădini. Adesea pătrunde în interiorul marilor orașe, chiar în zonele aglomerate. Pentru hrănire folosește terenuri deschise cu diverse culturi, pășuni, livezile (mai ales de cireși sau vișini), iar toamna consumă frecvent struguri.

Reproducere. Cuibul este amplasat în orificii din interiorul diverselor substraturi, de la scorburi naturale sau săpate de ciocănitori, până la stâlpii

de beton, găuri în maluri, orificii în zidurile clădirilor diverse, ruine, alte edificii etc. Ocupă adesea cuiburi tip cutie, special construite pentru graur.

Prezența în țară. Este o specie parțial migratoare, ce pleacă prin septembrie-octombrie și se întoarce în februarie-martie. După perioada de reproducere se grupează în stoluri, uneori foarte mari.

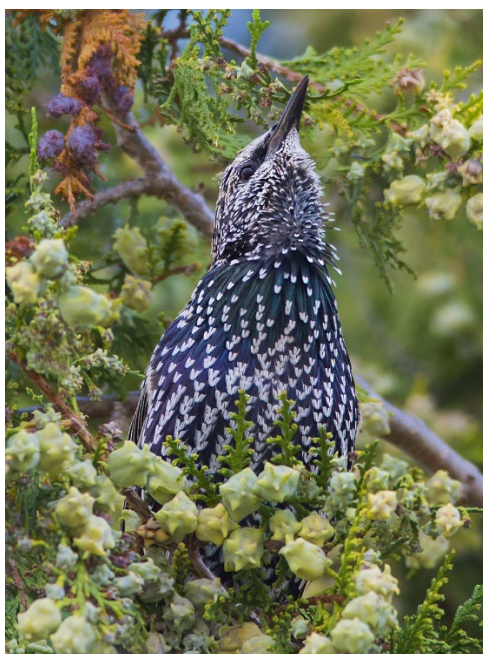

Figura 60. *Graur* (foto Alexandra Ion)

Hrana. Consumă o gamă variată de hrană animală sau vegetală: insecte, viermi, melci, alte nevertebrate, fructe (adesea culese din pomii fructiferi, precum cireșul, vișinul, dudul etc.), semințe etc.

Măsuri de conservare. Este una dintre cele mai abundente și larg răspândită specie de la noi, în habitate foarte variate, adesea în cele urbane. Din acest motiv, nu necesită măsuri speciale de conservare, dar păstrarea arborilor groși și scorburoși din spațiile verzi, aliniamente și trupuri mici de pădure, este o măsură ce favorizează specia. Așadar, un management adecvat al spațiilor verzi, poate contribui la menținerea sau creșterea procentului locurilor favorabile de cuibărit.

Mătăsarul (*Bombycilla garrulus*)

18 cm. Este o pasăre de talie medie, cu câteva caracteristici distinctive. Are corpul relativ voluminos, coada scurtă și un moț de pene pe cap. Coloritul este brun, cu diferite nuanțe. Bărbia este neagră, la fel și o zonă din jurul ochiului, iar aripa parțial neagră, cu galben, alb și roșu. Toate aceste culori se observă bine la pasărea în repaus. Vârful cozii este galben. Are un strigăt caracteristic: „sirrr...”,.

Figura 61. *Mătăsar* (foto Alexandra Ion)

Habitat. În zona de cuibărit a speciei (nordul Europei și a Rusiei) preferă pădurile de conifere, iar în țara noastră unde iernează, apare în diferite habitate cu arbori și arbuști, inclusiv în livezi, grădini, parcuri etc. în perimetrul cărora stolurile zboară în căutarea diverselor fructe de plante lemnoase.

Reproducere. Cuibărește în pădurile de conifere din nordul continentului.

Prezența în țară. Este o specie ce apare iarna la noi, dar numai în unii ani, sub forma unor invazii.

Hrana în România este vegetală, consumând fructe zemoase ale diferitelor specii de arbori și arbuști, precum: sorb, măceș, măr etc.

Măsuri de conservare. Este o specie protejată pe plan național. Fiind o pasăre de iarnă cu apariții neregulate, în grupuri mai mari sau mai mici și care caută o gamă variată de resurse trofice, nu necesită măsuri speciale de conservare. Este avantajată de existența diverselor specii de plante lemnoase, care produc fructe cu care se hrănește (sorb, măceș, măr etc.); de aceea, se recomandă plantarea și menținerea acestora în spațiile verzi. Un management adecvat al parcurilor, în privința compoziției arborilor, arbuștilor și pomilor producători de fructe consumate de mătăsar, este de dorit a fi aplicat. În mod evident, de un asemenea management ar profita și alte specii de păsări.

Alunarul (*Nucifraga caryocatactes*)

32 – 33 cm. Are alură de gaiță, cu un cioc puternic, relativ lung și de formă conică. Se recunoaște ușor după penajul general brun–castaniu, cu numeroase puncte albe. Creștetul și aripa sunt brune închis, cu vârful alb. Tot alb este sub coadă, caracter ce se observă ușor și în zbor și care contrastează cu restul penajului închis. Strigătul este nazal, ușor de recunoscut: „che che che” repetat.

Habitat. Pădurile compacte, mai ales de conifere și cele de amestec. Pe perioada rece, poate coborî la altitudini mai mici, inclusiv pe văile apelor unde abundă alunul și chiar la câmpie, unde apare și în parcuri.

Reproducere. Cuibărește în arborii înalți, de regulă din specii de conifere.

Prezența în țară. Este o specie sedentară, care poate efectua deplasări în căutare de hrană.

Hrana este formată din insecte și alte nevertebrate, apoi ouă și pui de păsări, mamifere de talie mică, precum și alimente de origine vegetală: fructe, semințe, mai ales alune, jir și ghindă. Prin consumul semințelor de zâmbru (*Pinus cembra*), specia este principalul diseminator al acestui arbore rar din zona superioară a pădurilor și din cea subalpină.

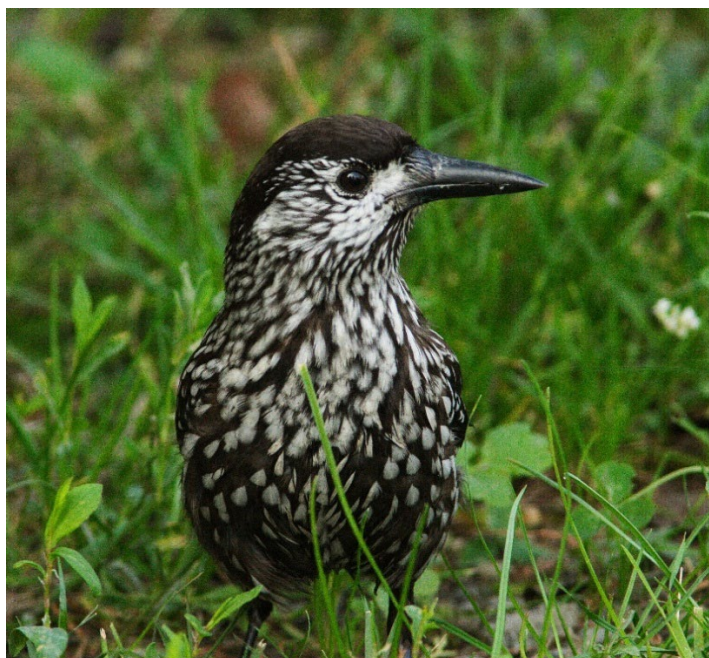

Figura 62. *Alunar* (foto Florian Andronache)

Măsuri de conservare. Este o specie protejată pe plan național, larg răspândită în habitatele forestiere din lanțul carpatic. Nu necesită măsuri speciale de conservare, dar este de dorit aplicarea unui management forestier adecvat, inclusiv prin menținerea în timp a unor suprafețe suficiente de arborete de rășinoase mature/bătrâne la nivelul unităților administrative silvice. Păstrarea pe cât posibil a unor suprafețe cu subarboret producător de fructe (alun în principal) ce vor fi consumate de alunar reprezintă o măsură favorizantă.

Gaița (*Garrulus glandarius*)

34 – 35 cm. Este o pasăre ușor de recunoscut, după formă și colorit. Coloritul general este brun deschis, cu mai multe caracteristici prin care se diferențiază. Astfel, creștetul are șiruri de striuri mici negricioase, prezintă o mustață neagră evidentă, gușa fiind albă ca și subcaudalele. Aripa este neagră cu alb, având o porțiune la bază, cu pene mici negre și albastre, cele două culori alternând. Coada este neagră. Produce sunete extrem de diverse, uneori imitând glasuri variate, de la păsări, la pisici, zgomote urbane etc. Strigătul cel mai caracteristic este: „chiah”, sau „chie”, ușor de recunoscut.

Habitat. Foarte variat, atât păduri de foioase, mixte, cât și de rășinoase, dar cu preferință pentru cele de cvercinee. Apare adesea și în habitate din afara pădurii, inclusiv în parcuri, grădini etc.

Reproducere. Cuibărește în arbori, mai rar pe edificii, cuibul fiind constituit în parte din ramuri.

Prezența în țară. Este o specie sedentară, care se deplasează în funcție de hrana disponibilă.

Figura 63. *Gaiță* (foto Florian Andronache)

Hrana este variată, fiind omnivoră. Spectrul său trofic cuprinde insecte și alte nevertebrate, ouă și pui de păsări, mamifere de talie mică, apoi fructe, semințe, alte părți ale plantelor, cadavre, diferite alimente umane. Are obiceiul de a îngropa ghinda, pentru a fi consumată iarna, în acest fel contribuind la diseminarea cvercineelor.

Măsuri de conservare. Este o specie larg răspândită și abundentă. Nu necesită măsuri speciale de conservare.

Cioara de semănătură (*Corvus frugilegus*)

46 – 48 cm. Pasăre de talie mare, având un cioc, puternic și conic. Se recunoaște ușor după penajul său complet negru, dar și prin cele câteva caracteristici de deosebire. Adultul are irizații metalizate pe corp, de culoare violetă, acestea lipsind la juvenili. Caracteristic, adultul nu are pene în jurul ciocului, așa încât apare un contrast evident între partea albicioasă și golașă și penajul general negru. La păsările în repaus se observă ușor penele mai lungi din zona picioarelor, creând impresia unor pantaloni. Exemplarele tinere au pene în jurul ciocului și a nărilor (denumite tuleie), ce cad după un timp, prin utilizarea ciocului la sondarea solului. Strigătul caracteristic este: „caa”, ușor de recunoscut.

Habitat. Preferă lizierele pădurilor de foioase, mai ales a unor trupuri mici și fragmentate, dar și plantațiile de arbori, în special de plop hibrid și alte specii, perdelele forestiere, aliniamentele stradale ori ce protecție sanitară ce împrejmuesc diferite obiective, grădinile, parcurile și alte spații verzi din orașe. Are nevoie de arbori mari, înalți, pentru instalarea cuiburilor, adaptându-se și la situații mai puțin favorabile de cuibărit. Hrana o găsește în terenuri deschise, cum ar fi: culturi, pajiști, terenuri nelucrate, peisaje antropice.

Reproducere. Cuibărește în colonii pe arbori, uneori cu sute de cuiburi. Cuibul, relativ voluminos, este constituit din ramuri.

Prezența în țară. Este o specie sedentară, care se deplasează în funcție de hrana disponibilă.

Hrana. Este foarte variată, formată din insecte, viermi, multe alte nevertebrate, ouă și pui de păsări, mamifere mici precum șoareci, fructe (inclusiv cu coajă groasă, precum nucile), grâu, și alte plante cultivate, resturi menajere și alimentare, cadavre.

Figura 64. *Colonie de ciori de sămănătură în plopî piramidali*
(foto Ionescu Dan Traian)

Măsuri de conservare. Are o răspândire largă, mai ales în regiunile de câmpie și depresiuni, dar locurile de reproducere sunt punctiforme. Este o specie supusă unor presiuni ilegale mai ales la cuiburi, prin tăierea/toaletarea arborilor din localități ori producerea de zgomote pentru a fi speriată. Trebuie respectată legislația națională și comunitară (Directiva Păsări) și găsite soluții adecvate pentru eventuala îndepărtare a coloniilor din orașe. Una din metodele ce pot fi eficiente, este controlul numeric cu arma, care se poate realiza în conformitate cu legea. Pentru

toate coloniile din afara localităților, este necesară menținerea lor și a arborilor cu cuiburi, dacă în interiorul acestora cuibărește vânturelul de seară (*Falco vespertinus*), specie strict protejată ce depinde de cuiburile vechi de ciori.

Cioara grivă (*Corvus cornix*)

46 – 47 cm. Seamănă ca alură cu cioara de semănătură, dar se deosebește prin penaj. Astfel, cea mai mare parte a corpului are un colorit cenușiu deschis. Pe cap și aripă este neagră. Strigătul este și el asemănător cu cel al ciorii de semănătură, un: „croa”.

Figura 65. Cioară grivă (foto Alexandra Ion)

Habitat. Păduri din zonele deschise, mai ales de la câmpie, dar are o mare amplitudine a arealului de distribuție, de la nivelul mării până în zona montană, unde a pătruns în lungul unor văi sau depresiuni populate de om. Peisajul preferat este cel cu terenuri deschise, având arbori izolați ori în pâlcuri, plantații de arbori, alinamente stradale, grădini, parcuri și alte spații verzi, având ca și alte corvide, un grad crescut de adaptabilitate la habitate antropice și puternic modificate de om.

Reproducere. Cuibărește pe arbori, de regulă la înălțimi mari. Cuibul, este constituit din crăci.

Prezența în țară. Este o specie sedentară.

Hrana. Variată, omnivoră. Cuprinde atât nevertebrate diverse, cât și vertebrate adulte, pui și ouă de păsări. Cea vegetală cuprinde fructe, semințe și alte părți ale plantelor. Consumă și cadavre de animale, alimente umane etc.

Măsuri de conservare. Are o răspândire largă și ocupă tipuri variate de habitat, fiind foarte adaptabilă. Nu necesită măsuri de conservare.

Corbul (*Corvus corax*)

64 – 65 cm. Deși este asemănător cu ciorile la colorit, se distinge evident prin alura sa mai impozantă, talia superioară, ciocul puternic cu baza groasă. Are penajul complet negru, cu reflexe metalice violete ori verzui. Și în zbor se deosebește de ciori prin coada terminată în formă de romb, ascuțită la vârf și nu dreaptă. Zborul are unele caracteristici acrobatiche, cu rotiri, aripi strânse și desfăcute/întinse. Se mai remarcă și prin zgomotul ușor perceptibil, al aripilor în zbor. Croncănitul este mult mai grav și jos decât la ciori, dar există și strigăte mult mai acute.

Habitat. Păduri diverse, mai ales din zona montană, unde ocupă molidișurile, cele mixte și făgetele. Are însă o răspândire foarte largă, cuibărind și în păduri de câmpie și deal. Are afinitate pentru peisaje cu stâncării, chei, maluri verticale. Apare des și în localități, unde cuibărește ori se hrănește, formând unele aglomerări în preajma surselor bogate de hrană, precum ferme de animale, abatoare, gropi de gunoi.

Reproducere. Cuibărește în arbori, pe stânci etc. Cuibul este o aglomerare masivă de crengi.

Prezența în țară. Este o specie sedentară.

Hrana este foarte diversă. Consumă de la insecte și alte nevertebrate la ouă și pui de păsări, mamifere, cadavre, resturi alimentare. Se hrănește și cu părți vegetale, ce includ fructe diverse.

Figura 66. *Corb* (foto Alexandra Ion)

Măsuri de conservare. Este o specie protejată pe plan național, larg răspândită la noi, cu efective relativ mari, ce nu necesită măsuri speciale de conservare. Sunt valabile comentariile de la alte specii de păsări de pădure, privind managementul silvic. Poate fi avantajată de existența unor surse de hrană permanente ori care oferă anumite cantități, de tipul abatoarelor, fermelor de păsări etc. Corbul profită de resturile organice și chiar de cadavrele provenite din astfel de surse. Deși legislația națională și comunitară are reglementări foarte clare în privința managementului deșeurilor animaliere și a cadavrelor, opinăm că mai ales pentru refacerea populațiilor păsărilor necrofage (vulturi), ar trebui regândită reglementarea. În acest fel, măcar controlat trebuie să existe în natură surse trofice de acest gen (cadavre de animale), fără de care nu pot supraviețui păsările strict necrofage, multe din ele de interes comunitar ori protejate la nivel mondial.

Vrabia de câmp (*Passer montanus*)

14 – 14,5 cm. Sexele sunt asemănătoare, cu calota și ceafa brun-castanii, obrații alb-murdari cu câte o pată neagră tipică, gușa și parțial pieptul negre, spatele brun pătat, aripa brună. Strigătul este asemănător cu cel de vrabie de casă: „cirp cirp”, emițând și un „tec tec tec”, sau un „tet tet” în zbor.

Habitat. Preferă lizierele de păduri, pădurile deschise de la câmpie și zonele colinare, cu arbori bătrâni și scorburoși, terenurile deschise cu arbori izolați sau în pâlcuri, plantațiile forestiere, culturile, malurile lutoase, așezările omenești, cu grădini, parcuri și alte spații verzi etc.

Reproducere. Cuibărește în scorburi din arbori, crăpături din stânci, maluri, ziduri sau alte construcții, ocupând și cuiburi artificiale etc. Cuibul are formă sferică, fiind construit din diverse părți vegetale și alte materiale.

Prezența în țară. Este o specie sedentară.

Hrana. Constă în insecte și alte nevertebrate, fructe, semințe, deșeuri alimentare sau alte tipuri de hrană găsită în curți, gospodării, parcuri etc.

Măsuri de conservare. Este o specie protejată pe plan național, larg răspândită la noi, adaptându-se ușor unor condiții antropice, astfel că nu necesită măsuri speciale de conservare.

Vrabia negricioasă (*Passer hispaniolensis*)

14 – 14,5 cm. Seamănă ca structură cu celelalte vrăbii. Masculul se deosebește evident, prin pieptul negru, având striuri negre pe flancuri. Capul este brun, iar pe spate are mai mult negru decât vrabia de casă. Femela și juvenilul sunt ca și cei de vrabie de casă, bruni pe spate, alb-murdari pe abdomen. Cei de vrabie negricioasă, au striuri mai închise pe flancuri. Strigătul este asemănător cu al celorlalte vrăbii: „cirp cirp”.

Habitat. O întâlnim în diverse terenuri deschise cu pâlcuri de arbori, aliniamente, plantațiile și perdele forestiere, pâlcuri de tufe, așezări omenești etc.

Reproducere. Cuibărește în colonii, uneori foarte numeroase, în arbori sau arbuști mai înalți, cuiburi de berze etc. Cuibul are formă aproape sferică, cu intrare laterală, fiind construit din diverse părți vegetale și alte materiale.

Figura 67. *Vrabie negricioasă* (foto Florian Andronache)

Prezența în țară. Este o specie migratoare, dar și parțial sedentară.

Hrana. Este asemănătoare celorlalte specii de vrăbii.

Măsuri de conservare. Este o specie protejată pe plan național, răspândită în sudul țării, ce și-a extins arealul în timp. Nu necesită măsuri speciale de conservare. Este necesară totuși, menținerea coloniilor existente, formate din aglomerări de cuiburi în arbori ori arbuști. O atenție trebuie acordată celor aflate pe marginea drumurilor, în aliniamente, care la un moment dat necesită tăiere.

Cinteza (*Fringilla coelebs*)

15 cm. Pasăre de talie mică, cu un cioc scurt și conic, caracteristic păsărilor din familia celor granivore. Are mai multe tipuri diferite de penaje, diferențierea făcându-se pe sexe, vârstă și sezon. Masculul adult are vara creștetul și ceafa de culoare cenușiu-albăstruie, spatele brun și roz-roșcat pe partea ventrală. Aripa este negricioasă, având două dungi albe, vizibile atât în repaus cât și în zbor. Femela este cenușiu-verzuie pe cap și spate, partea ventrală fiind albicioasă, murdar. Are petele albe pe aripă, ca și masculul. În penajul de iarnă, culorile masculului adult devin estompate, cu capul brun. Juvenilul seamănă cu femela. Are numeroase strigăte, precum un „pinc pinc” de alarmă, „cri”, „tiup” emis în zbor etc. Cântecele este scurt și plăcut, cu note ușor ascendente și tot mai puternice, terminându-se cu un „tic”.

Figura 68. *Cinteză, mascul* (foto Florian Andronache)

Habitat. Păduri extrem de variate, de la câmpie până în zona montană, având preferință pentru pădurile de foioase, amestec și rășinoase. Fiind una din speciile cele mai frecvente și abundente, acoperă întreg teritoriul național, cu peisaje de tipul zonelor deschise din pădure, liziere, spații verzi din localități.

Reproducere. Cuibărește în arbori, cuibul având formă de cupă, construit din mușchi, licheni, pene etc.

Prezența în țară. Este o specie parțial sedentară, o parte a lor fiind migratoare.

Hrana este formată din insecte și alte nevertebrate, semințe și fructe. Iarna, adesea este atrasă de hrănitorile pentru păsări sălbatice.

Măsuri de conservare. Este o specie protejată pe plan național, cu o largă răspândire la noi, dar și cu o abundență ridicată, ce nu necesită măsuri speciale de conservare. Populațiile care iernează la noi, pot fi la o scară mică, avantajate de hrana oferită la hrănitorile din localități.

Cinteza de iarnă (*Fringilla montifringilla*)

15 cm. Specie asemănătoare ca structură, cu cinteza. Coloritul penajului diferă în funcție de sex, vârstă și sezon. În toate penajele, se remarcă tenta roșcat-portocalie de pe piept, precum și târțița de culoare albă, caracter vizibil și la exemplarele aflate în zbor. Masculul adult în penajul de vară are capul, spatele, o parte din aripă și coada, negre. Partea anterioară a aripii este albă cu oranj. Abdomenul este albicios, cu câteva striuri pe flancuri. Femela are un colorit mai șters, capul și spatele fiind brune-cenușii, pătate. Iarna, capul masculului se estompează, devenind mai deschis și striat. Juvenilii se aseamănă cu femela. Produce diverse sunete, cel emis în zbor fiind un „djec djec” nazal, destul de caracteristic.

Habitat. În zona de cuibărit din nord, este comună în pădurile de conifere sau mesteacăn din Taiga, dar și în cele de foioase, iar la noi, în perioada de iarnă pe care o petrece aici, o întâlnim inclusiv în localități, grădini, parcuri etc.

Reproducere. Cuibărește în nordul Europei și Asiei, în arbori.

Prezența în țară. Este o specie oaspete de iarnă la noi, ce apare mai ales în stoluri, inclusiv amestecate cu alte specii.

Hrana este formată în cartierele de iernare, din semințe și fructe mici. Este adesea prezentă și la hrănitorile pentru păsări.

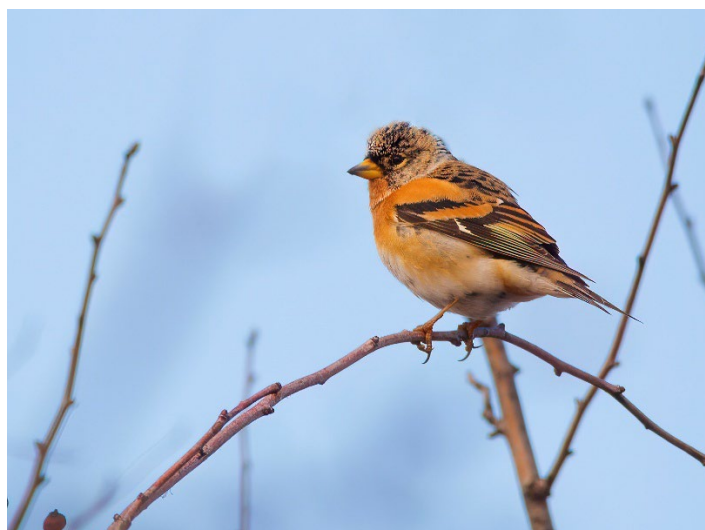

Figura 69. *Cinteză de iarnă* (foto Alexandra Ion)

Măsuri de conservare. Este o specie protejată pe plan național. Fiind un oaspete de iarnă abundent, nu necesită măsuri speciale de conservare. În anii cu fructificație abundentă la fag, poate consuma exclusiv jir, deci făgetele mature/bătrâne o avantajează din acest punct de vedere. Hrănitorile alimentate constant pe perioada iernii, favorizează grupurile de cinteze, împreună cu celelalte specii ce frecventează locurile respective.

Mugurarul (*Pyrrhula pyrrhula*)

14,5 – 16 cm. Se recunoaște ușor după forma ciocului, scurt și conic de culoare neagră, dar mai ales după coloritul caracteristic. Masculul adult are creștetul, obrații și bărbia de un negru intens, neagră fiind de asemenea, aripa și coada. Aripa prezintă și câte o dungă de culoare albă, puternic contrastantă cu negrul înconjurător. Spatele este cenușiu, iar târțița, albă. Foarte tipic, partea inferioară este roz-trandafirie. Femela seamănă cu masculul, dar partea inferioară are un colorit brun deschis. Juvenilul seamănă cu femela, însă nu are negru pe cap. Are un strigăt foarte caracteristic, fluierat, melancolic: „diu”, ce se repetă.

Habitat. Păduri diverse, de la cele de foioase și amestec, până la rășinoase. Apare în diverse peisaje în timpul iernii, unde se grupează în căutare de hrană, astfel că o putem întâlni inclusiv în grădini și parcuri.

Reproducere. Cuibărește în arbori, cuibul având formă de cupă, constituit din rămurele, mușchi, licheni etc.

Figura 70. *Mugurar, mascul* (foto Florian Andronache)

Prezența în țară. Este o specie sedentară, dar o parte a lor poate migra.

Hrana este formată din fructe de mici dimensiuni, semințe, muguri, dar și insecte.

Măsuri de conservare. Este o specie protejată pe plan național, larg răspândită în lungul lanțului carpatic, cu o abundență relativ ridicată, ce nu necesită măsuri speciale de conservare. Anumiți arbori plantați în spațiile verzi, inclusiv pe aliniamentele stradale, precum frasinii, arțarii, o pot avantaja pe timpul iernii.

Botgrosul (*Coccothraustes coccothraustes*)

18 cm. Foarte ușor de recunoscut după forma ciocului, dar și după coloritul penajului. Ciocul este foarte gros la bază, conic, părând extrem de puternic. Adultul are mai multe culori. Calota, obrajii, târțița și coada sunt gălbui-bej, ceafa cenușie, spatele brun închis. Partea inferioară este brun deschisă. Bărbia are o pată neagră. Aripa are un colorit viu, cu o combinație de porțiuni negre, brune, albe și albastre. Vârful cozii este alb, ușor de detectat. Iarna, penajul devine mai estompat. Juvenilul este brun deschis cu striuri deformă circulară pe partea ventrală, lipsind coloritul negru de la cioc. Are un strigă puternic: „țic”.

Figura 71. *Botgros* (foto Alexandra Ion)

Habitat. Păduri diverse, de foioase și amestec, cu precădere în zona de câmpie și colinară, preferând cvercineele. Populează și alte peisaje mai deschise, cu arbori izolați ori în pălcuri, trupurile mici de pădure și adesea spațiile verzi din localități, unde este frecvent iarna și în migrație.

Reproducere. Cuibărește în arbori, cuibul având formă de cupă, format din rămurele, mușchi, licheni etc.

Prezența în țară. Este o specie sedentară, dar o parte a lor poate migra.

Hrana este formată din fructe și semințe diverse, unele cu consistență tare, nevertebrate etc.

Măsuri de conservare. Este o specie protejată pe plan național, larg răspândită, cu o abundență ridicată, ce nu necesită măsuri speciale de conservare. Hrana oferită de diverse plante lemnoase producătoare de fructe preferate, o avantajează mai ales pe timpul iernii, la fel ca și hrănitorile montate în scopul ajutorării păsărilor în sezonul rece.

Florintele (*Chloris chloris*)

14,5 cm. Pasăre asemănătoare la talie cu o vrabie, are ciocul conic și puternic. Masculul adult are capul și spatele verzui, târțița galbenă-verzuie, partea ventrală gălbuie cu alb. Caracteristic, la ambele sexe și în toate vârstele, coada este neagră cu rectricele externe galben contrastant. De asemenea, în zbor, se observă vârful aripilor galben, contrastând evident cu restul aripilor negricioase. Femela este mai brun-cenușie. Juvenilii sunt bruni striati, mai ales ventral. Emite în zbor: „chiup”, „ghiu ghui ghui”, „ciuiit”. Cântecul este monoton: „giiiii diu diu diu diu drrrr”. Acest cântec poate fi produs pe o ramură sau în zbor.

Habitat. Este întâlnit în terenuri deschise cu arbori izolați sau în pâlcuri, liziere, păduri rare din zonele de câmpie sau colinare, grădini, parcuri și orice spațiu verde din incinta localităților, inclusiv în aliniamente stradale.

Reproducere. Cuibărește în arbuști sau arbori, cuibul având formă de cupă, construit asemănător cuiburilor celorlalte specii ale familiei.

Prezența în țară. Este o specie sedentară, dar o parte a populațiilor poate migra.

Figura 72. *Florinte* (foto Carmen Gache)

Hrana. Este formată din diferite părți ale plantelor, precum muguri și semințe, dar și din insecte. Iarna vine adesea la hrănitorile unde li se oferă semințe.

Măsuri de conservare. Este o specie protejată pe plan național, larg răspândită în diferite tipuri de habitate și bine adaptată mediului antropic, cu o abundență ridicată, ce nu necesită măsuri speciale de conservare. Sunt valabile comentariile de la alte specii, privind managementul spațiilor verzi urbane și administrarea de hrană la hrănitori.

Sticletele (*Carduelis carduelis*)

12 – 14 cm. Este o mică pasăre, bine cunoscută datorită penajului ei unic. Adultul are o pată roșie în jurul ciocului, inclusiv pe frunte, o dungă albă în zona obrazilor și una neagră pe creștet și parțial pe ceafă. Așadar, capul prezintă o combinație de culori: roșu – alb – negru. Spatele este brun, târâța albicioasă, partea ventrală fiind albă. Se observă foarte bine și aripa neagră cu o dungă lată galbenă, puternic contrastantă cu fondul.

Coadă este neagră cu câteva pete albe. Juvenili sunt mai uniform colorați, cu capul brun și cu unele striuri, aripa fiind la fel ca la adulți. Strigă: „tiglit”. Cântecul este plăcut, cuprinzând o serie de „țuit – uit – uit”.

Habitat. Se întâlnește în zone deschise cu arbori izolați, pâlcuri de arbori, păduri rare și luminoase, liziere, vii, livezi, grădini, parcuri.

Reproducere. Cuibărește în arbori, cuibul având formă de cupă, construit asemănător cuiburilor celorlalte specii ale familiei, având drept materiale: păr, mușchi, licheni, iarbă etc.

Prezența în țară. Este o specie sedentară, dar iarna se deplasează pe diferite distanțe.

Hrana. Este formată din semințe diverse, insecte și alte nevertebrate.

Măsuri de conservare. Este o specie protejată pe plan național, larg răspândită, cu o abundență relativ ridicată, ce nu necesită măsuri speciale de conservare. Sunt valabile comentariile de la alte specii, privind managementul spațiilor verzi urbane și administrarea de hrană la hrănitori.

Figura 73. *Sticlete* (foto Carmen Gache)

Scatiul (*Spinus spinus*)

12 cm. Este o pasăre mică, cu ciocul mic și fin, dar tot conic, ca și la celelalte specii granivore din familie. În general, se caracterizează printr-un penaj galben-verzui, dar cu diferențe semnificative între sexe ori între adulți și juvenili. Masculul adult are creștetul și bărbia negre, spatele verzui, târțița galbenă intens, la fel ca și pieptul. Aripa este neagră cu galben, culorile alternând prin dungi bine conturate și foarte contrastante. Abdomenul este alb cu striuri negre. Femela nu are negru pe cap și bărbie, lipsind de asemenea galbenul de pe cap și piept. Juvenilul este foarte striat și verzui, fără galben. Strigătul este fie un „țui”, fie „tiliu”. Cântecul este format de un tril rapid.

Figura 74. *Scatiu* (foto Alexandra Ion)

Habitat. Locuitor al pădurilor de rășinoase, mai rar de amestec. Iarna și în migrație apare frecvent în grădini și parcuri, pe arbori izolați unde consumă semințe ale diversilor arbori, mai ales de rășinoase.

Reproducere. Cuibărește în arbori, cuibul având formă de cupă, format din ierburi, mușchi, licheni etc.

Prezența în țară. Este o specie sedentară, dar iarna se deplasează în căutare de hrană, inclusiv în zone de câmpie.

Hrana este formată în general din semințe mici culese de pe arbori, ca: mesteacăn, anin, specii de tuie sau de pe plantele erbacee, iar vara mai ales din nevertebrate.

Măsuri de conservare. Este o specie protejată pe plan național, larg răspândită în lungul lanțului carpatic, ce nu necesită măsuri speciale de conservare. Managementul general adecvat al pădurilor mature de conifere și de amestec, poate favoriza specia, iar prezența la scară largă a unor conifere plantate în localități (ex. mesteacăn, tuie și alte specii înrudite) reprezintă evident un avantaj pe perioada rece a anului.

Forfecuța (*Loxia curvirostra*)

16 – 16,5 cm. Are o caracteristică foarte rar întâlnită, ciocul cu vârful mandibulelor puternic recurbat, acestea încrucișându-se. Diferențele coloristice dintre mascul și femelă, sunt evidente. Masculul adult are de obicei un penaj roșu, care poate fi și galben sau mai portocaliu. Aripa este brună închis, fără alb. Femela are în loc de roșu, un colorit oliv – brună, având târțița galbenă. Juvenilul este brun având numeroase striuri închise pe corp, dar mai ales pe cap și partea ventrală. În timpul zborului produce sunete repetate, nu foarte sonore, asemănătoare cu cele ale vrabiei: „clip”.

Habitat. Pădurile de rășinoase din zonele montane până la limita superioară a pădurii, dar și mai sus, unde apare în arbori izolați (molizi, larice, zâmbru). Iarna poate coborî și la altitudini mici, inclusiv în parcurile orașelor din sudul țării.

Reproducere. Cuibărește în arbori, cuibul având formă de cupă, construit din rămurele, ierburi etc.

Prezența în țară. Este o specie sedentară, dar iarna se deplasează în căutare de hrană.

Hrana este formată din semințe diverse de conifere, pentru care prezintă adaptarea structurii ciocului, insecte și alte artropode.

Măsuri de conservare. Este o specie protejată pe plan național, larg răspândită în lungul lanțului carpatic, ce nu necesită măsuri speciale de conservare. Este avantajată însă de un management silvic favorabil menținerii în timp a unor suprafețe suficiente de molidișuri mature/bătrâne, dar și altor arborete de rășinoase, cum sunt laricetele. De asemenea, prezența la scară largă a coniferelor plantate în orașe, ajută specia în timpul iernilor petrecute în zonele mai joase.

Figura 75. *Forfecuță* (foto Alexandra Ion)

Psresura galbenă (*Emberiza citrinella*)

16,5 cm. Pasăre de talie mică, cu o coadă relativ lungă și colorit plăcut. Vara masculul are capul și gâtul galbene, cu câteva dungi negricioase pe creștet, peste ochi și pe obraz, abdomenul fiind galben. Spatele este brun cu striuri negricioase, aripa este brună, iar coada negricioasă cu rectricele externe albe (caracter important în zbor). Tipic, are târâța roșcată, vizibilă mai ales în timpul zborului. Iarna, galbenul se estompează. Femela adultă are mai puțin galben și este mai striată. Juvenilul este brun cu numeroase striuri negricioase mai ales pe partea ventrală. Strigă: „tuit”, „tuinc”. Cântecul este foarte variabil de la o regiune la alta, cuprinzând un „sisisisi...”.

Habitat. Preferă pădurile rare din câmpie, lizierele, deschiderile din păduri, pâlcurile de arbori, terenurile deschise cu tufe, arbori izolați etc. Iarna se întâlnește mai ales pe terenuri deschise, inclusiv cultivate, unde se hrănește.

Reproducere. Cuibărește cel mai adesea pe sol, în ierburile existente, cuibul fiind bine camuflat. Cuibul are formă de cupă.

Prezența în țară. Este o specie parțial migratoare, populațiile sedentare deplasându-se iarna în căutare de hrană.

Hrana. Preferă insectele și alte nevertebrate, semințele diferitelor plante etc.

Măsuri de conservare. Este o specie larg răspândită în habitatele caracteristice, ce nu necesită măsuri speciale de conservare. Pot fi luate în discuție măsurile comentate la alte specii, din habitatele semi-deschise și de ecoton, cum sunt: ciocârlia de pădure, fâsa de pădure. Poate fi, de asemenea, avantajată de existența hranei administrate în puncte de hrănire pentru păsările sălbatice.

Există și alte specii de păsări care pot cuibări în arbori sau arbuști, uneori în habitate forestiere. O parte a acestora aparțin unor grupuri sistematice, ecologice și tipuri trofice ce nu au legătură cu pădurea ca habitat. Din această categorie fac parte și unele păsări tipice zonelor umede, a căror hrană predominantă este căutată mai ales în astfel de habitate, iar spectrul lor trofic se compune în bună măsură din animale acvatice și/sau vegetație (ex. unele specii de rațe). Dintre rațele ce cuibăresc la noi, cea mai frecventă, răspândită și abundentă specie, rața mare (*Anas platyrhynchos*) cuibărește și în arbori, de regulă în scorburile mari, însă poate ocupa și cuiburi ale unor păsări mari, construite în coronament. Tot din grupul rațelor, în scorburile arborilor din zonele umede, se reproduce și fereștrașul mic (*Mergellus albellus*) și rața sunătoare (*Bucephata clangula*). Acestea pot ocupa și cuiburi artificiale, special concepute pentru ele. Alte exemple din aceste categorii sunt și speciile predominant sau strict ihtiofage, dar și cele care consumă diverse alte viețuitoare acvatice. Amintim astfel, păsări precum: cormoranul mare (*Phalacrocorax carbo*), cormoranul mic (*Microcarbo pygmaeus*), stârcul de noapte (*Nycticorax nycticorax*), stârcul galben (*Ardeola ralloides*), stârcul de cireadă (*Bubulcus ibis*), stârcul cenușiu (*Ardea cinerea*), egreta mare (*Ardea alba*), egreta mică (*Egretta garzetta*), lopătarul (*Platalea leucorodia*), țigănușul (*Plegadis falcinellus*). Acestea cuibăresc adesea sau predominant în sălcii ori răchite (figura 76), ce intră de multe ori în compoziția arboretelor specifice (sălcete, răchitișuri) atât în lunca și Delta Dunării, cât și în alte zone din interiorul țării, inclusiv în stufărișuri inundate, unde se dezvoltă specii lemnoase. Ele formează de multe ori colonii de cuibărit, compuse dintr-o singură specie (colonii monospecifice) sau din mai multe specii (colonii mixte).

Figura 76. *Aspect dintr-o colonie mixtă de cormoran mic, specii de stârci și egrete, din Parcul Natural Balta Mică a Brăilei. Cuiburile sunt construite într-un sălcet tânăr, inundat (foto D. T. Ionescu)*

3. GLOSAR DE TERMENI

- alură* – silueta, forma corpului sau a diferitelor părți ale corpului păsării
- arboret (e)* – totalitate arborilor care participă la alcătuirea pădurii ca ecosistem, ce formează etajul arborilor. În funcție de originea lor, acestea pot fi: *naturale* (apar din sămânță sau lăstari) și *artificiale* (create de om prin semănături directe, plantații etc.). După vârsta arboretului, acestea pot fi *echiene* (arbori ce au aceeași vârstă, sau vârsta diferă cu cel mult 5 ani) sau *pluriene* (arbori din toate categoriile de vârstă și diametre, de la 1 an, până la arbori foarte bătrâni) (după Nicolescu, 2005). Arboretul poate fi definit și ca porțiune de pădure distinctă, omogenă sub raportul condițiilor de mediu (abiotice, de vegetație, structură), având o anumită suprafață minimă pentru a putea fi gospodărit (Norme tehnice pentru amenajarea pădurilor 2000 în Stăncioiu *et al.* 2008)
- areal* – teritoriu ocupat de o anumită specie, pe suprafața căruia își desfășoară viața, reproducându-se în mod natural
- artropod* – animal nevertebrat care prezintă membrele (picioarele) articulate (ex: insectele, păianjenii)
- avifaună (ornitofaună)* – totalitatea speciilor de păsări dintr-o regiune, țară, continent etc.
- calotă* – penele de pe partea superioară a capului unei păsări
- cerc orbital (inel orbital)* – zonă circulară din jurul ochiului
- cvercinee* – specii de arbori din familia stejarului și gorunului (genul *Quercus*)
- darabana ciocănitorii* – bățiile repetate ale masculilor speciilor de ciocănitori în lemn sau alt substrat, cu scopul marcării teritoriului (se produce mai ales primăvara)
- dimorfism sexual* – diferența morfologică de talie sau colorit, între masculul și femela aceleiași specii

Directivele Păsări și Habitate ale UE – sunt două reglementări la nivelul Uniunii Europene privind conservarea naturii, obligatorii a fi aplicate de către toate statele membre. Scopul lor principal este de a menține pe termen lung speciile de plante și animale și habitatele într-o stare de conservare favorabilă, sau de a le aduce la o astfel de stare

disc facial – regiune din jurul ochiului, de diferite forme și mărimi, formată din pene cu poziționare diversă

dorsal (parte dorsală, superioară) – partea de deasupra corpului păsării

ecosistem – comunitate de organisme, împreună cu spațiul fizic în care trăiesc și cu care interacționează, formând o unitate ecologică (Lincoln 1982 în Stăncioiu *et al.* 2008)

gasteropod – animal nevertebrat aparținând clasei gasteropodelor (ex: melcul)

glasul păsării (manifestarea sonoră) – este reprezentat de *cântec* și *strigăt*.

Cântecul reprezintă emiterea sunetelor de regulă de către mascul, în perioada împerecherii (primăvara și vara), având drept scop delimitarea teritoriului nupțial și atragerea partenerului. Cântecul variază de la specie la specie, fiind scurt sau foarte complex. Numeroase păsări produc cântece deosebit de plăcute (mai ales cele din ordinul Passeriformes). *Strigătul* este ca și cântecul, o „amprentă” auditivă a speciei, ca și în cazul precedent putându-se identifica specia. El reprezintă o manifestare sonoră care exprimă diferitele stări ale păsării, spre exemplu de alarmă, de agregare (pentru stabilitatea stolului în perioadele de migrație), strigătele produse de pui la cuib etc.

habitat – teritoriul / suprafața de teren unde trăiește o specie sau populație, având condiții de mediu specifice

iescar – trunchi mort pe picior, în diferite stadii de descompunere

jir – fructul fagului

jnepeniş – habitat format din jneapăn (*Pinus mugo*), arbust conifer ce vegetează deasupra limitei superioare a pădurilor

juvenil – pasăre tânără ce a părăsit cuibul și se află în primul penaj după înlocuirea pufului

larice/laricete – specie de arbore conifer (*Larix decidua*), singura de acest fel care își pierde frunzele (acele) în sezonul rece, ce crește pe stâncăriile montane sau deasupra limitei superioare a molidișurilor, dar care este și plantat mai ales în zonele montane formând arborete de larice

litieră – strat de frunze uscate și alte materii organice moarte ce acoperă solul pădurii

lizieră – marginea pădurii, porțiunea unde se termină pădurea și începe un alt mediu (habitat)

mamifer – animal vertebrat din clasa mamiferelor (Mammalia), care dă naștere la pui vii pe care îi hrănește cu lapte; cele mai dezvoltate și adaptate vertebrate

moluscă – animal nevertebrat aparținând încrengăturii moluștelor (ex: scoicile, melcii)

morfologie – știința care se ocupă de studiul structurii și formelor organismelor

„mustață” – dungă/pată ce pornește de la baza mandibulei spre gât și care sugerează o mustață (ex: la specii de șoim)

ordin - diviziune a încadrării sistematice, superioară familiei (ordinul poate avea una sau mai multe familii), ex: ordinul Piciformes (ciocănitorele), ordinul Strigiformes (bufnițele)

păsărele (denumite și păsări cântătoare) – specii de păsări ce fac parte din ordinul Passeriformes, fiind cel mai numeros ordin

plantație – arboret apărut prin plantare sau însămânțare artificială (Helms 1998 în Stăncioiu *et al.* 2008)

plopiș – arboret format din specii de plop (*Populus sp.*)

populație a unei specii – gruparea tuturor indivizilor unei specii, de pe un teritoriu bine delimitat

pupă (nimfă) – stadiu de dezvoltare a insectelor, intermediar între stadiul de larvă și cel de adult

rectrice – penele mari ale cozii

regenerare – procesul de înlocuire a generației mature/bătrâne de arbori, cu una tânără. Regenerarea se poate face natural sau artificial. Regenerarea reprezintă și puieții unei specii de arbori, în cadrul arboretului (Helms 1998 în Stăncioiu *et al.*, 2008)

remige – penele tari ale aripii, utilizate la zbor; există mai multe tipuri de remige, astfel, cele mai mari, plasate de la jumătatea aripii până la vârf sunt remigele primare, iar cele de la jumătatea aripii până la baza ei, remigele secundare (mai mici ca cele primare) etc.

ritidom – stratul extern al scoarței arborilor, format din țesuturi moarte, care în timp crapă și se exfoliază

siluetă – forma corpului păsării

specie – comunitate de populații ce se pot încrucișa între ele, fiind izolate reproductiv de alte comunități similare, așa încât, indivizii unei specii se pot încrucișa sexual nelimitat între ei (Raicu *et al.* 1998 în Stăncioiu *et al.*, 2008)

spectru trofic – totalitatea tipurilor de hrană a unei specii

„sprânceană” – regiune de deasupra ochilor, unde apare adesea o dungă ce contrastează cu restul penajului; uneori există pete viu colorate

stare de conservare a unei specii – indicator al probabilității că specia respectivă va supraviețui pe termen lung pe un anumit teritoriu, indicator ce depinde de numeroși factori

fenologia, statut fenologic al unei specii de păsări (categorie fenologică) – încadrarea păsărilor după prezența lor pe un anumit teritoriu, în funcție de factorii climatici și în concordanță cu fiziologia acestora (specii oaspeți de vară, specii de pasaj, specii oaspeți de iarnă etc.)

subarboret – totalitatea arbuștilor (specii lemnoase arbustive) ce cresc sub etajul arborilor (după Nicolescu, 2005)

subcaudalele (subcodalele) – penele din partea terminală a abdomenului, din regiunea inferioară a cozii

șleau – pădure de foioase din zona de câmpie sau de deal, formată din diverse specii de arbori, în care participă obligatoriu una sau mai multe specii din genul *Quercus* (Pașcovschi & Leandru 1958 în Stăncioiu *et al.*, 2008)

talia păsării – mărimea corpului păsării

triton – animal vertebrat acvatic, batracian, înrudit cu broaștele și salamandrele

„*urechi*” (*egrete*) – pene caracteristice de pe capul unor păsări, având dimensiuni și forme diferite (ex: unele specii de răpitoare nocturne)

ventral (parte ventrală) – partea de dedesubt a corpului păsării

4. BIBLIOGRAFIE

- BirdLife International. (2004). *Birds in Europe: population estimates, trends and conservation status*. Cambridge.
- BirdLife International. (2017). *European birds of conservation concern: populations, trends and national responsibilities*. Cambridge.
- Bobiec, A. (ed.), Gutowski, J. M., Zub, K., Pawlaczyk, P., Laudenslayer, W. F. (2005). *The Afterlife of a Tree*. WWF Poland, Warszawa-Hajnowka.
- Carcea, F., Tudoran, G. M., Florescu, I., Doniță, N., Iorgu, O., Hulea, D. (2012). *Aspecte noi privind amenajarea și gospodărirea pădurilor incluse în ariile naturale protejate*. Brașov: Editura Universității „Transilvania” din Brașov.
- Czeszczewik, D., Walankiewicz, W. (2006). Logging affects the white-backed woodpecker *Dendrocopos leucotos* distribution in the Białowieża Forest. *Annales Zoologici Fennici* 43: 221-227.
- Delin, H., Svensson, L. (versiunea în limba română). (2016). *Păsările din România și Europa, determinant ilustrat*. București: Societatea Ornitologică Română.
- Gregory, R. D., Škorpilová, Jana, Voříšek, P., Butler, S. (2019). An analysis of trends, uncertainty and species selection shows contrasting trends of widespread forest and farmland birds in Europe. *Ecological Indicators* 103: 676-687.
- Hagemeijer, E. J. M., Blair M. J. (eds). (1997). *The EBCC Atlas of European Breeding Birds. Their Distribution and Abundance*. London: T&D Poyser.
- Harrison, C. J. O., Castell, P. (2002). *Bird nests, eggs and nestlings of Britain and Europe with North Africa and the Middle East*. London: Harper Collins Publisher.

- Ionescu, D. T., Hodor, C. V. (2023). Pot fi spațiile verzi ale României mai prietenoase cu păsările sălbatice și cu biodiversitatea în general? *Revista de Silvicultură și Cinegetică* 52: 78-85.
- Ionescu, D. T. (2024). *Păsările, vânătoarea și Directiva Păsări*. Brașov: Editura Universității Transilvania din Brașov.
- Keller, V., Herrando, S., Voříšek, P., Franch, M., Kipson, M., Milanesi, M., Martí, D., Anton, M., Klvaňová, A., Kalyakin, M. V., Bauer, H.-G., Foppen, R. P. B. (2020). *European Breeding Bird Atlas 2: Distribution, Abundance and Change*. Barcelona: European Bird Census Council & Lynx Editions.
- Makatsch, W. (1989). *Wir bestimmen die Vögel Europas*. Leipzig: Neumann Verlag.
- Mikusiński, G., Gromadzki, M., Chylarecki, P. (2001). Woodpeckers as Indicators of Forest Bird Diversity. *Conservation Biology* 15: 208-217.
- Mikusiński, G., Roberge, J. M., Fuller, R. J. (eds). (2018). *Ecology and Conservation of Forest Birds*. Cambridge University Press.
- Munteanu, D., Munteanu C., Galoș C. (2000). *Îndrumător de protecția păsărilor*. Cluj-Napoca: Societatea Ornitologică Română.
- Munteanu, D., Papadopol, A. Weber, P. (Coordonatori) (2002). *Atlasul păsărilor clocitoare din România*. Mediaș: Societatea Ornitologică Română.
- Muys, B., Angelstam, P., Bauhus, J., Bouriaud, L., Jactel, H., Kraigher, H., Müller, J., Pettorelli, N., Pötzelsberger, E., Primmer, E., Svoboda, M., Thorsen, B.J., Van Meerbeek, K. (2022). *Forest Biodiversity in Europe. From Science to Policy* 13. European Forest Institute.
- Nicolescu, V.N. (2005). *Silvicultura*. Brașov: Editura Aldus.
- Orbán, Z. (2017). *Prietenii păsărilor*. Oradea: Editura Casa.
- Pop, O. G., Ionescu, D.T., Furnică, R. (2006). *Păsări din Parcul Național Piatra Craiului / Birds of Piatra Craiului National Park*. Brașov: Editura Universității Transilvania din Brașov.

- Schulze, E. D., Craven, D., Durso, A. M., Reif, J., Guderle, M., Kroiher, F., Hennig, Petra, Weiserbs, Anne, Schall, P., Ammer, C., Eisenhauer, N. (2019). Positive association between forest management, environmental change, and forest bird abundance. *Forest Ecosystems*, 6.
- Št' Astný, K. (1989). *La grande encyclopedie des oiseaux*. Paris: Gründ.
- Stăncioiu, P. T., Lazăr, G., Tudoran, G. M., Candrea Bozga, Ș. T., Predoiu G., Șofletea, N. (2008). *Habitat forestiere de interes comunitar incluse în proiectul LIFE05 NAT/RO/000176: „Habitat prioritare alpine, subalpine și forestiere din România”: măsuri de gospodărire*. Brașov: Editura Universității „Transilvania” din Brașov.
- Stăncioiu, P. T., Niță, M. D., Fedorca, M. (2021). Capercaillie (*Tetrao urogallus*) habitat in Romania – A landscape perspective revealed by Cold War spy satellite images. *Science of the Total Environment* 781:146763.
- Svensson, L. (2017). *Ghid pentru identificarea păsărilor. Europa și zona mediteraneeană*, ed. II. București: Societatea Ornitologică Română.
- Tucker, G. M., Evans, M. I. (1997). Habitats for birds in Europe: a conservation strategy for the wider environment. *BirdLife International* (BirdLife Conservation Series no. 6). Cambridge.
- Weber, P., Munteanu, D., Papadopol, A. (Coordonatori). (1994). *Atlasul provizoriu al păsărilor clocitoare din România*. Mediaș: Societatea Ornitologică Română.

- *** www.ebcc.info
- *** <https://ec.europa.eu/environment/nature/legislation/habitatsdirective/>
- *** <https://www.ebba2.info/national-atlases/>
- *** <http://monitorizareapasarilor.cndd.ro/documents/directiva-pasari-2009.pdf>
- *** http://cdr.eionet.europa.eu/ro/eu/art12/envxtwkg/RO_birds_reports_20200727-125003.xml/manage_document
- *** https://ec.europa.eu/environment/strategy/forest-strategy_en
- *** https://cdr.eionet.europa.eu/help/birds_art12
- *** (2014) Ghid standard de monitorizare a speciilor de păsări de interes comunitar din România. Coordonatori: Societatea Ornitologică Română și Asociația pentru Protecția Păsărilor și a Naturii „Grupul Milvus”, Ministerul Mediului și Schimbărilor Climatice-Direcția Dezvoltare Durabilă și Protecția Naturii, București.
- *** (2020). Ghidul standard de monitorizare a speciilor de păsări de interes comunitar din România, Societatea Ornitologică Română și Asociația pentru Protecția Păsărilor și a Naturii „Grupul Milvus”, București.
- *** (2015). Atlas al speciilor de păsări de interes comunitar din România. Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor, București.
- *** (2022). Atlas al speciilor de păsări de interes comunitar din România, ediția a II-a. Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor, București.
- *** Legea 407/2006, Legea vânătoriei și a protecției fondului cinegetic, cu modificările și completările ulterioare.
- *** Legea 46/2008, Codul Silvic, cu modificările și completările ulterioare.
- *** OUG 57/2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice, cu modificările și completările ulterioare.